

Valsts bērnu tiesību
aizsardzības inspekcija

Rokasgrāmata bāriņtiesām

3. sējums

Rīga, 2020

levads

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (turpmāk – VBTAI), realizējot Ministru kabineta 2005.gada 29.novembra noteikumu Nr.898 "[Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas nolikums](#)" 2.2.punktā noteikto pienākumu īstenot bāriņtiesu darba uzraudzību un metodisko palīdzību, ir izstrādājusi informatīvu metodisko materiālu apkopojumu – **rokasgrāmatu bāriņtiesām**.

VBTAI cer, ka rokasgrāmatas bāriņtiesām sekmēs vienotu un kvalitatīvu bāriņtiesu darbības praksi visā Latvijā, nodrošinot, ka bāriņtiesas visus lēmumus un darbības konkrētu lietu ietvars vērtēs no bērna vislabāko interešu perspektīvas.

Rokasgrāmatas mērķis ir sniegt bāriņtiesām metodisku atbalstu bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā, izskaidrojot normatīvo aktu prasības un sniedzot ieskatu bāriņtiesas darbībā dažādu situāciju, kas saistītas ar bērna tiesību aizsardzību, risināšanā.

VBTAI izstrādātās rokasgrāmatas mērķauditorija ir bāriņtiesas, kā arī citas valsts un pašvaldības institūcijas, kurām savstarpēji sadarbojoties, jānodrošina prioritāra bērna tiesību un interešu aizsardzība.

Jāņem vērā, ka rokasgrāmatas bāriņtiesām ir plānota kā "atvērta tipa" informatīvais materiāls, līdz ar to metodiskie ieteikumi tajā tiks aktualizēti un papildināti, ņemot vērā gan izmaiņas normatīvajos aktos, gan procesus sabiedrībā.

Lai nodrošinātu informācijas pārskatāmību, kā arī atvieglotu informācijas atlasīšanu, **rokasgrāmatas bāriņtiesām ir sadalīta 3.sējumos**.

1.sējumā aplūkoti bāriņtiesas darbības pamatjautājumi, t.sk., vispārējs bērna tiesību skaidrojums. Šajā sējumā atrodami metodiskie ieteikumi bāriņtiesām vardarbības pret bērniem novēršanai, metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu, kā arī skaidrojums par bāriņtiesas lomu nodrošinot bērniem ārpusģimenes aprūpi ģimeniskā vidē, u.c..

2.sējumā apkopoti metodiskie ieteikumi, kas skar bāriņtiesas un citu institūciju sadarbību. Šie metodiskie skaidrojumi palīdzēs nodrošināt bērna vislabāko interešu ievērošanu situācijās, kad bērna tiesību un tiesisko interešu aizsardzības nodrošināšanā iesaistītas vairākas institūcijas.

3.sējums satur metodiskos ieteikumus, kas izveidoti, lai bāriņtiesām sniegtu atbalstu apliecību sociālo garantiju nodrošināšanai pieprasīšanai, oficiālās statistikas veidlapas "Bāriņtiesas pārskats par darbu " aizpildīšanai. Tāpat šajā sējumā iekļauti VBTAI ieteikumi bāriņtiesām paškontroles veikšanai, lai nodrošinātu normatīvajiem aktiem un bērnu labākajām interesēm atbilstošu bāriņtiesas darbību.

3.sējuma nodaļas

Detalizēts 3.sējuma satura rādītājs

1. Apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai (turpmāk - apliecība) izsniegšanas kārtība

2. Metodiskie ieteikumi Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumos Nr.352 "Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapas paraugu bāriņtiesas darbības jomā un veidlapas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību" noteiktās oficiālās statistikas veidlapas "Bāriņtiesas pārskats par darbu 20 . gadā" aizpildīšanai

3. Par bāriņtiesu darba kvalitātes uzlabošanu un pašvērtējuma veikšanu bāriņtiesās

4. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas plānotās pārbaudes bāriņtiesās 2019.gadā un biežāk konstatētās nepilnības bāriņtiesu darbībā

3.sējuma satura rādītājs

1. Apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai (turpmāk - apliecība) izsniegšanas kārtība ...6	
1.1. Apliecības izsniegšanas kārtība	6
1.2. Apliecības pieprasījuma paraugs	10
1.3. Par apliecību sociālo garantiju nodrošināšanai izmantošanu sabiedriskā transporta braukšanas maksas atvieglojumiem	11
2. Metodiskie ieteikumi Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumos Nr.352 "Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapas paraugu bāriņtiesas darbības jomā un veidlapas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību" noteiktās oficiālās statistikas veidlapas "Bāriņtiesas pārskats par darbu 20____. gadā" aizpildīšanai.....	13
2.1. Ģimenes, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa pārskata gadā informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju.....	13
2.2. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošana vecākiem	14
2.3. Bērna aizgādības tiesību atņemšana un atjaunošana vecākiem	19
2.4. Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits pārskata gada 31.decembrī	20
2.5. Aizbildņa piekrišana bērna adopcijai	23
2.6. Adoptējamo bērnu skaits.....	23
2.7. Bērni, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par ārpusģimenes (audžuģimene, aizbildnība, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija) aprūpi.....	25
2.8. Bērnu turpmākā aprūpe pēc aprūpes audžuģimenē un aizbildņa ģimenē izbeigšanas	27
2.9. Pārskats par aizbildnību	28
2.10. Bāriņtiesas atļauja ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam uzturēties pie vecākiem vai brāļiem, māsām, vecvecākiem un personām, ar kurām bērns ilgu laiku dzīvojis nedalītā saimniecībā	33
2.11. Pārskats par vecāku aprūpē un ārpusģimenes aprūpē esoša bērna nodošanu citas personas aprūpē Latvijā un ārvalstīs	34
2.12. Pārskats par audžuģimeņu lietām	37
2.13. Pārskats par adopcijas lietām	39
2.14. Pārskats par aizgādību	43
2.15. Pārskats par nepilngadīgas personas bez pavadības (trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki) lietām.....	46
2.16. Pārskats par citām bāriņtiesā izskatītajām lietām un pieņemtajiem lēmumiem pārskata gadā	49

2.17. Ziņas par bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzēšanu pārskata gadā	52
3. Par bāriņtiesu darba kvalitātes uzlabošanu un pašvērtējuma veikšanu bāriņtiesās	54
3.1. Metodiskie ieteikumi	54
3.2. Pašvērtējuma veidlapu paraugi	57
4. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas plānotās pārbaudes bāriņtiesās 2019.gadā un biežāk konstatētās nepilnības bāriņtiesu darbībā	72
4.1. Savlaicīgas rīcības trūkums prioritārai bērna tiesību aizsardzības nodrošināšanai....	73
4.2. Lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu.....	74
4.3. Audžuģimeņu lietas	77
4.3.1. Lietas par audžuģimenes statusa piešķiršanu	77
4.3.2. Lietas par bērna ievietošanu audžuģimenē.....	78
4.4. Aizbildnības lietas	80
4.4.1. Personas atzīšana par piemērotu aizbildņa pienākumu pildīšanai	80
4.4.2. Aizbildņa uz laiku iecelšana	81
4.5. Lietas par bērnu ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.....	83
4.6. Ārpusģimenes aprūpē esoša bērna personisko un mantisko interešu aizsardzība ...	86
4.6.1. Bērna personisko interešu aizsardzība.....	86
4.6.2. Bērna mantisko interešu aizsardzība	92
4.7. Bāriņtiesas darbība atbilstoši normatīvo aktu prasībām un labas pārvaldības principam	95

1. Apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai (turpmāk - apliecība) izsniegšanas kārtība

1.1. Apliecības izsniegšanas kārtība

[MK noteikumi Nr.857 „Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” \(15.11.2015\)](#) (turpmāk - noteikumi).

Tiesības saņemt apliecību

Bāriņtiesa, kas pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi, izsniedz vienota parauga apliecību sociālo garantiju nodrošināšanai:

1. bērnam vecumā no 7 gadiem līdz pilngadībai,

Pirmo reizi apliecību izsniedz un tās derīguma termiņu (**ne ilgāku par 3 gadiem**) nosaka bāriņtiesa, kas pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi.

Atkārtoti apliecību izsniedz un tās derīguma termiņu (**ne ilgāku par 3 gadiem**) nosaka bāriņtiesa atbilstoši ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu sniedzēja atrašanās vietai vai tās izglītības iestādes atrašanās vietai, kurā mācās pilngadību sasniegušais bērns.

2. pilngadību sasniegušajam bērnam līdz 24 gadu vecumam.

Pilngadību sasniegušajam bērnam apliecību izsniedz, ja izpildās visi tālāk minētie priekšnosacījumi:

- bērns mācās kādā no Izglītības likumā noteiktajām izglītības pakāpēm (pamatizglītība, vidējā izglītība, augstākā izglītība) un
- bērns saskaņā ar izglītības jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto kārtību sekmīgi apgūst izglītības programmu.

Pilngadību sasniegušajam bērnam apliecību izsniedz katru gadu ***līdz attiecīgā mācību gada 1.oktobrim.***

Apliecības izgatavošanu pēc bāriņtiesas pieprasījuma nodrošina VBTAI. Apliecības bāriņtiesām izsniedz bez maksas.

Bāriņtiesa VBTAI iesniedz sekojošus dokumentus:

1. pieprasījumu apliecības izgatavošanai
 2. bērna fotogrāfiju (3 x 4 cm);
 3. apliecinātu bāriņtiesas lēmuma par bērna ārpusģimenes aprūpi kopiju vai norakstu.
- Pilngadību sasniegušajam bērnam, papildus iesniedz **izglītības iestādes izziņu**, kas apliecina, ka minētais bērns mācās un saskaņā ar izglītības jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto kārtību sekmīgi apgūst attiecīgo izglītības programmu šajā iestādē.
 - Ja apliecība nozaudēta, atņemta vai bojāta, bāriņtiesa VBTAI iesniedz apliecības pieprasījumu un bērna vai viņa likumiskā pārstāvja **rakstisku paskaidrojumu.**

! Saņemot jauno apliecību, iepriekš izdotā apliecība jāiesniedz VBTAI divu nedēļu laikā.

! Septiņu darbdienu laikā pēc bērna ārpusģimenes aprūpes izbeigšanās bāriņtiesa par to rakstiski informē VBTAI, pievienojot dokumentu, kas pamato ārpusģimenes aprūpes izbeigšanos, un iepriekš izsniegto apliecību.

Atvieglojumi bērnam pirms un pēc pilngadības sasniegšanas

Bērnā un pilngadību sasniegušajam bērnam, uzrādot apliecību, ir tiesības izmantot braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportā.

Katra pašvaldība savos saistošajos noteikumos ir tiesīga noteikt papildu atvieglojumus bērnam, kā arī pilngadību sasniegušajam bērnam.

Citi paskaidrojumi

- Bārenis - bērns, kura vecāki ir miruši vai likumā noteiktajā kārtībā atzīti par mirušiem ([Bērna tiesību aizsardzības likuma 1.panta 1.punkts](#)).
- *Bez vecāku gādības palicis bērns* - bērns, kura vecāki nav zināmi, ir pazuduši vai ilgstošas slimības dēļ nespēj realizēt aizgādību vai kura vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības ([Bērna tiesību aizsardzības likuma 1.panta 2.punkts](#)).
- Saskaņā ar [Bērna tiesību aizsardzības likuma 43.panta](#) otrajā daļā noteikto tiesības uz sociālajām garantijām personai saglabājas ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai.

Apliecības derīguma termiņa noteikšanas piemēri

Nepilngadīgam bērnam apliecību izsniedz uz trīs gadiem, līdz ar to termiņš nosakāms ne ilgāks par trīs gadiem, ņemot vērā attiecīgā pieprasījuma datumu, kā arī bērna dzimšanas datus.

Piemērs: pieprasījums datēts: 2020.gada 19.augusts.

bērna dzimšanas dati: 2012.gada 22.novembris.

nosakāmais termiņš: 2023.gada 19.augusts.

Gadījumā, ja bērns kļūst pilngadīgs pirms trīs gadu perioda, termiņš nosakāms līdz bērna pilngadībai.

Piemērs: pieprasījums datēts: 2020.gada 17.augusts.

bērna dzimšanas dati: 2003.gada 24.maijs.

nosakāmais termiņš: 2021.gada 23.maijs (**viena diena pirms pilngadības**).

Pilngadību sasniegušajam bērnam apliecību izsniedz katru gadu līdz attiecīgā mācību gada 1.oktobrim.

Piemērs: pieprasījums datēts: 2020.gada 5.jūnijs.

bērna dzimšanas dati: 2002.gada 20.maijs.

nosakāmais termiņš: 2020.gada 1.oktobris.

Izglītības programma, kuru apgūst pilngadību sasniegušais bērns

Vienlaikus informējam, ka VBTAI praksē ir gadījumi, kad bāriņtiesas pieprasa izgatavot apliecību pilngadību sasniegušam bērnam, kurš privātajā izglītības iestādē (piemēram, mācību centri) apgūst profesionālās tālākizglītības programmu, pēc kuras apguves izglītojamais saņem profesionālās kvalifikācijas apliecību konkrētā specialitātē vai profesionālās pilnveides izglītības programmu, kuras ietvaros izglītojamais apgūst darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas attiecīgas profesionālās zināšanas un prasmes. (Piemēram, pilngadību sasniedzis bērns mācību centrā „BUTS” apgūst profesionālās tālākizglītības programmu specialitātē „Autoelektriķis”).

Ievērojot minēto, paskaidrojam, ka saskaņā ar normatīvajiem aktiem par vispārējo izglītību, gadījumos, ja bērns izglītojas akreditētā (nevis licenzētā) izglītības programmā, uzskatāms, ka viņš turpina izglīties atbilstoši [Izglītības likumā](#) noteiktajām izglītības pakāpēm. Katra izglītības programma akreditācijas procesā iegūst savu izglītības programmas kodu atbilstoši [Ministru kabineta 2008.gada 2.decembra noteikumiem Nr.990 „Noteikumi par Latvijas izglītības kvalifikāciju”](#), kas atbilst kādām no izglītības pakāpēm. Par to, vai izglītības programma ir akreditēta, informāciju var iegūt [Izglītības kvalitātes valsts dienesta mājas lapā \(sadala „Reģistri”\)](#). Tādējādi, saņemot, piemēram, izziņu, ka bērns apgūst profesionālās tālākizglītības programmu vai profesionālās pilnveides izglītības programmu attiecīgā izglītības iestādē, bāriņtiesa, izvērtējot, vai ir pamats sniegt VBTAI konkrētu pieprasījumu, ņem vērā, vai attiecīgā izglītības programma ir akreditēta, vienlaikus ievērojot arī [noteikumu 7.punktā](#) minētos nosacījumus, proti, pilngadību sasniegušais bērns turpina mācības un izglītības programmu apgūst sekmīgi. Detalizētāku informāciju par izglītības programmu akreditāciju un akreditēto izglītības programmu reģistru var iegūt, sazinoties ar [Izglītības un zinātnes ministriju](#) ([Profesionālās un pieaugušo izglītības](#) un [izglītības](#) departamentiem) un [Izglītības kvalitātes valsts dienestu](#).

Apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai elektroniska iesniegšanas iespēja

Iesniedzot elektroniskos dokumentus, jāizmanto pielikumā esošā pieprasījuma anketa ([Word dokuments “apliecības pieprasījums.docx”](#)) un jāpievieno nepieciešamās dokumentu elektroniskās kopijas. Fotogrāfiju vēlams sūtīt (JPEG; JPG; BMP; PNG; TIF; TIFF) formātā.

Dokumenti jāparaksta ar drošu elektronisko parakstu un laika zīmogu.

Ja tiek izmantots latvija.lv “iesniegums iestādei”, tad elektronisks paraksts nav jāizmanto – persona tiek identificēta izmantojot latvija.lv autentificēšanos un dokumentus pieņemsim no bāriņtiesu priekšsēdētājiem un to pilnvarotajām personām. Pilnvarā, kura jānosūta VBTAI, jānorāda pilnvarojamās personas dati un mērķis – apliecību pieprasījumu sagatavošana un iesniegšana, kā arī pilnvaru termiņš nedrīkst būt ilgāks par bāriņtiesas pilnvaru termiņu!

! Pievērsiet uzmanību anketas aktuālajai versijai, vienmēr izmantojiet jaunāko! Par turpmākām izmaiņām būs informācija arī aktualitātēs!

Apliecības izgatavošana un saņemšana

VBTAI piecu darbdienu laikā, kopš bāriņtiesas pieprasījuma un visu iesniedzamo dokumentu saņemšanas, nodrošina apliecības izgatavošanu un izsniedz to pieprasītājam / vai nosūta pa pastu ierakstītā pasta sūtījumā uz pieprasītāja norādīto adresi.

Par apliecības saņemšanas veidu bāriņtiesai jāinformē VBTAI, izdarot savu izvēli pieprasījuma veidlapā, proti, jāveic speciāla atzīme - Apliecības saņemšanas veids (atzīmēt ar x):

- ☐ inspekcijā
- ☐ ierakstītā pasta sūtījumā (**norādot bāriņtiesas adresi**)

Izgatavotās apliecības var saņemt VBTAI telpās **Rīgā, Ventpils ielā 53**, katru darba dienu no plkst. 8:30 līdz 17:00 (pirmdienās līdz plkst. 18:00, piektdienās līdz plkst. 16:00). Pirmssvētku dienās darba laiks no plkst. 8:30 līdz 14:00.

- Apliecības var saņemt bāriņtiesas priekšsēdētājs vai viņa pilnvarota persona.
- Pilnvaras nepieciešamas arī bērniem pēc pilngadības sasniegšanas, kas paši vēlas izņemt savas apliecības VBTAI.
- Pilnvaras termiņu lūgums norādīt ne ilgāku par apliecības izsniegšanas gada 31. decembri.
- Vienlaikus vēršam uzmanību, ka personai, kura ierodas VBTAI saņemt izgatavoto apliecību, līdzī jābūt personu apliecinošam dokumentam.

Pēc apliecības saņemšanas bāriņtiesas priekšsēdētājs (vai viņa pilnvarotā persona) ir patstāvīgi atbildīgs par izsniegtajā apliecībā norādīto personas datu tālāku aizsardzību. [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas \(ES\) 2016/679 \(2016.gada 27.aprīlis\) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti](#) un ar ko atceļ Direktīvu 95/46 EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) 4.panta 12.punkts nosaka, ka "personas datu aizsardzības pārkāpums" ir drošības pārkāpums, kura rezultātā notiek nejauša vai nelikumīga nosūtīto, uzglabāto vai citādi apstrādāto personas datu iznīcināšana, nozaudēšana, pārveidošana, neatļauta izpaušana vai piekļuve tiem.

Neskaidrību gadījumā – zvaniet!

Ar apliecību *elektronisko iesniegšanu* saistītos jautājumus var noskaidrot, zvanot pa tālruni **67 359 136**.

Radušos jautājumus, kas saistīti ar *apliecības pieprasījuma sagatavošanu, nepieciešamo dokumentu iesniegšanu apliecības izgatavošanai, kā arī tiesībām saņemt apliecību*, var noskaidrot, zvanot pa tālruni **67 359 136** vai **67 359 149**.

Ar apliecību *izgatavošanu* un *izsniegšanu* saistītos jautājumus var noskaidrot, zvanot pa tālruni **67 359 136** vai **67 359 128**.

1.2. Apliecības pieprasījuma paraugs

PIEPRASĪJUMS apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai izgatavošanai

Nr. _____	dd.mm.gggg.
-----------	-------------

Pieprasījums ir:		
	☒ pirmreizējs ☐ atkārtots Ja atkārtots, norādiet iemeslu	
1. Bāriņtiesa	Izvēlieties bāriņtiesu	
2. Tālrunis	Tālrunis	
3. Ziņas par bērnu vai pilngadību sasniegušu bērnu:		
	3.1. Vārds	Vārds
	3.2. Uzvārds	Uzvārds
	3.3. Personas kods	Personas kods ar -
4. Aizbildnības un aizgādības iestādes lēmums	Izvēlieties lēmuma nosaukumu	
5. Aizbildnības un aizgādības iestādes lēmuma pieņemšanas datums	dd.mm.gggg.	
6. Aizbildnības un aizgādības iestādes lēmuma nr.	Lēmuma numurs	
7. Apliecības derīguma termiņš	dd.mm.gggg.	
8. Ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu sniedzēja nosaukums un adrese	Pakalpojuma sniedzējs un adrese	
9. Pievienotie dokumenti (atzīmēt ar x):		
	9.1. ☐ apliecināta bāriņtiesas lēmuma kopija;	
	9.2. ☐ izglītības iestādes izziņa par to, ka bērns mācās un saskaņā ar izglītības jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto kārtību sekmīgi apgūst izglītības programmu šajā iestādē;	
	9.3. ☐ bērna fotogrāfija; ☐ izmantot iepriekš iesūtīto foto	
	9.4. ☐ iepriekš izsniegtā apliecība, apliecības numurs: Apl. numurs ☐ iepriekš izsniegtā apliecība tiks nodota, saņemot jaunu	
	9.5. ☐ paskaidrojums.	
10. Apliecības saņemšanas veids (atzīmēt ar x):		
	10.1. ☐ inspekcijā	
	10.2. ☐ ierakstītā pasta sūtījumā: <i>Norādīt bāriņtiesas adresi</i>	

Bāriņtiesas priekšsēdētāja	<i>Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu</i>	V.Uzvārds
----------------------------	--	-----------

Saite PIEPRASĪJUMA lejupielādei Word formātā

1.3. Par apliecību sociālo garantiju nodrošināšanai izmantošanu sabiedriskā transporta braukšanas maksas atvieglojumiem

Saskaņā ar Ministru kabineta 2005. gada 15. novembra noteikumu Nr.857 „[Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās](#)” 21.punktu, bērnam un pilngadīgu sasniegušajam bērnam, uzrādot apliecību, ir tiesības izmantot braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportā.

Ministru kabineta 2017. gada 27. jūnija noteikumi Nr.371 “[Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi](#)” nosaka pasažieru kategorijas, kuras ir tiesīgas izmantot braukšanas maksas atvieglojumus maršrutu tīkla maršrutos, kā arī šo atvieglojumu izmantošanas kārtību un apmēru.

Attiecīgi [šo noteikumu 6. punkts](#) paredz, ka bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kuri atrodas audžuģimenes, aizbildnībā, bērnu aprūpes institūcijās vai mācās vispārējās vai profesionālās izglītības iestādēs, uzrādot apliecību sociālo garantiju nodrošināšanai, ir tiesības bez maksas izmantot sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā.

Svarīgi!!!

Reģionālās nozīmes maršruti ietver:

- **reģionālās starppilsētu nozīmes maršrutus** (*maršruti, kas nodrošina pārvietošanos valsts teritorijā galvenokārt no vienas administratīvās teritorijas uz administratīvo teritoriju citā plānošanas reģionā vai kas savieno republikas pilsētas*)
- **reģionālās vietējās nozīmes maršrutus** (*maršruti, kas nodrošina pārvietošanos viena novada administratīvajā teritorijā, no šā novada uz tuvākajām apkārtējām teritorijām, vai uz citu novadu plānošanas reģiona robežās*);
- **visus dzelzceļa maršrutus.**

Transportlīdzekļus, kas nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumus reģionālās nozīmes maršrutu tīklā var identificēt pēc šādām **pazīmēm** (saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 13. jūlija noteikumu Nr.634 “[Sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanas kārtība maršrutu tīklā](#)” 39. un 41. punkti:

1. Transportlīdzeklis ir noformēts ar maršruta zīmi un pārvadātāja nosaukumu;
2. Maršruta zīme ir informatīva, un tā satur šādu informāciju:
 - 2.1. maršruta numurs (identifikācijas numuru autobusiem veido **četr ciparu skaitlis**, kura pirmais cipars ir 3, 5, 6 vai 7);
 - 2.2. maršruta nosaukums (maršruta nosaukumu veido sākuma punkts un beigu punkts), kur maršruta sākuma punkts ir lielākas apdzīvotās vietas nosaukums, bet beigu punkts – mazākas nozīmes apdzīvotās vietas nosaukums. Ja maršruts savieno vienādas nozīmes apdzīvotas vietas, sākuma punktu izvēlas alfabēta secībā.)

Svarīgi!!!

Normatīvie akti nedod tiesības izmantot braukšanas maksas atvieglojumus personām, kuras brauciena laikā pavada bērnus bāreņus un bez vecāku gādības palikušus bērnus.

Piemērs:

Ansis ir aizbildnībā esošs bērns, kurš dzīvo un ir deklarēts Jelgavā, bet ikdienā mācās Jelgavas novada Kalnciema pagasta izglītības iestādē. Ansis brīvdienās bieži brauc ciemos pie vecmāmiņas, kura dzīvo Rīgā, Teikā. Brīvdienās reizēm Ansis ar aizbildni brauc uz Bauskas novadu, kur Gailīšu pagasta Uzvaras ciemā dzīvo aizbildnes radnieki.

Ansim ir derīga apliecība sociālo garantiju nodrošināšanai.

Ansis **būs tiesīgs** saņemt braukšanas maksas atvieglojumus:

- Braucot no Jelgavas uz Kalnciemu, izmantojot reģionālā starppilsētu nozīmes maršruta vai reģionālā vietējās nozīmes maršruta transportlīdzekļus;
- Braucot no Jelgavas uz Rīgu, izmantojot reģionālā starppilsētu nozīmes maršruta transportu vai vilcienu. Braukšanas maksas atvieglojums pienākas neatkarīgi no tā, vai maršruta apkalpošanā norīkots lielas ietilpības autobuss (M3 kategorija) vai mikroautobuss (M2 kategorija);
- Pārvietojoties pa Jelgavas pilsētas teritoriju, izmantojot Jelgavas pilsētas sabiedrisko transportu, ievērojot Jelgavas pilsētas saistošajos noteikumos noteikto kārtību.
- Braucot uz Bausku, izmantojot reģionālā starppilsētu nozīmes maršruta vai reģionālā vietējās nozīmes maršruta transportlīdzekļus;
- Braucot no Bauskas uz Gailīšu pagasta Uzvaras ciemu, izmantojot reģionālā vietējās nozīmes maršruta transportlīdzekļus.

Ansis **nesaņems braukšanas maksas atvieglojumus:**

- Braucot ar Rīgas pilsētas transportu no Rīgas centra uz Teiku;
- Izmantojot transportlīdzekļus, kuri nav reģionālā starppilsētu nozīmes maršruta vai reģionālā vietējās nozīmes maršruta transportlīdzekļi.

Svarīgi!!!

Par sabiedriskā transporta pakalpojumu izmantošanas kārtību konkrētas pilsētas administratīvajā teritorijā nepieciešams interesēties konkrētajā pašvaldībā, jo šajos gadījumos braukšanas maksas atvieglojumus nosaka katras pilsētas saistošie noteikumi. Tas attiecas gan uz mikroautobusiem, gan autobusiem, gan tramvajiem, gan trolejbusiem.

2. Metodiskie ieteikumi Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumos Nr.352 “[Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapas paraugu bāriņtiesas darbības jomā un veidlapas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību](#)” noteiktās oficiālās statistikas veidlapas "Bāriņtiesas pārskats par darbu 20____. gadā" aizpildīšanai

2.1. Ģimenes, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa pārskata gadā informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju

1.1. Ģimenes, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa pārskata gadā informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju	Skaits
1.1.1. Ģimeņu skaits kopā	
1.1.2. Bērnu skaits ģimenēs kopā	
tajā skaitā (vecums gados):	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	

Ģimenes, par kurām bāriņtiesa saņēmusi informāciju, ka vecāki pietiekami nenodrošina bērna attīstību un audzināšanu un par kurām bāriņtiesa atbilstoši Bāriņtiesu likuma 5.punktā noteiktajam informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju pārskata gadā

Pārskata **1.1.1. apakšpunktā** atspoguļota informācija par tiem gadījumiem, kad vecākiem netiek pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, un sociālais dienests nodrošina ģimenei sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu.

1.1.1.apakšpunktā bāriņtiesa neiekļauj informāciju par tām ģimenēm, par kurām bāriņtiesa atbilstoši kompetencei informē sociālo dienestu pēc tam, kad pieņemts lēmums par bērna ārpusģimenes aprūpi, kā to paredz [Bāriņtiesu likuma 39.panta pirmajā daļā](#) noteiktais.

Pārskata 1.1.1.apakšpunktā neiekļauj tās ģimenes, par kurām ir ierosināta lieta par aizgādības tiesību pārtraukšanu un kuras, saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 22.panta pirmo prim daļu](#) informētas par pienākumu sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus.

Piemērs

Bāriņtiesā saņemta informācija no izglītības iestādes, ka Pēterim, kurš mācās otrajā klasē, ir daudz neattaisnotu kavējumu. Vecāki aicināti uz pārrunām, taču nekad neierodas, telefoniski sola nodrošināt zēna ierašanos skolā, bet nav vērojams situācijas uzlabojums. Ņemot vērā to, ka zēna māte telefoniski atteicās ierasties uz pārrunām bāriņtiesā, bāriņtiesa veica zēna dzīves apstākļu pārbaudi. Tās laikā tika veiktas pārrunas ar bērna māti, kura atzina, ka problēmas sagādā zēna pierunāšana iet uz skolu, kad viņš nevēlas. Bāriņtiesa izskaidroja mātei pienākumu nodrošināt bērnam izglītības ieguvu, izskaidroja iespējas saņemt atbalstu no sociālā dienesta un skolas sociālā pedagoga. Sarunas laikā ar bērnu noskaidrots, ka zēns ģimenē jūtas labi, droši. Viņam no rīta esot grūti piecelties, tādēļ arī kavējot skolu. Mamma aizrāda, bet viņš neklausot. Apkopojot bāriņtiesas rīcībā esošo informāciju, bāriņtiesa secināja, ka ģimenē nepastāv iemesli lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu ierosināšanai. Bērna mātei nepieciešams sociālā dienesta atbalsts attīstīt un pilnveidot prasmes bērna audzināšanā un pozitīvā disciplinēšanā. Bāriņtiesa par noskaidroto informēja pašvaldības sociālo dienestu, lūdzot to iesaistīties atbalsta sniegšanā ģimenei.

2.2. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošana vecākiem

Pārskata **1.2. punktā** apkopojama informācija par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu vecākiem **pārskata gadā**.

1.2. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošana vecākiem pārskata gadā	Skaits	Informācija sekojošajās ailēs iekļaujama tikai par konkrētā pārskata gadā pieņemtajiem lēmumiem
1.2.1. Personu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, kopā	2	Personas, par kurām konkrētajā gadā pieņemts lēmums pārtraukt bērna aizgādības tiesības
1.2.1.1. no tā personu skaits, kurām jau iepriekš (ne tikai pārskata gadā) pārtrauktas tā paša vai cita bērna aizgādības tiesības, kopā	1	1.2.1. apakšpunktā norādītās personas, kurām jau ir tikušas pārtrauktas aizgādības tiesības
1.2.5. Personu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu atjaunotas pārtrauktās bērna aizgādības tiesības, kopā		Visas personas, par kurām bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu atjaunot pārtrauktās aizgādības tiesības

Piemēri

1. *Bāriņtiesa 2019.gada 13.martā pieņēma lēmumu, ar kuru G.H. tika pārtrauktas meitas Annas aizgādības tiesības. 2017.gadā G.H. tika pārtrauktas dēla Elvija aizgādības tiesības, kuras tika atjaunotas 2018.gadā. Informācija par G.H. iekļaujama gan pārskata 1.2.1., gan 1.2.1.1. apakšpunktā.*
2. *2019.gada 13.martā G.H. tika pārtrauktas meitas Annas aizgādības tiesības. 2019.gada 18.jūnijā G.H. tika atjaunotas meitas Annas aizgādības tiesības. 2019.gada 22.decembrī ar bāriņtiesas vienpersonisko lēmumu G.H. tika pārtrauktas meitas Annas aizgādības tiesības. Informācija par G.H. iekļaujama gan pārskata 1.2.1., gan 1.2.1.1. gan 1.2.5.apakšpunktā.*
3. *2019.gada 13.martā G.H. pārtrauktas meitas Annas aizgādības tiesības. 2019.gada 13.jūnijā G.H. atjaunotas meitas Annas aizgādības tiesības. G.H. iepriekš bērnu aizgādības tiesības nav tikušas pārtrauktas. Informācija par G.H. iekļaujama pārskata 1.2.1. un 1.2.5. apakšpunktā.*

Pārskata **1.2.1. apakšpunktā** tiek iekļauti dati gan par personām, kurām aizgādības tiesības pārtrauktas ar vienpersonisko bāriņtiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka vai bāriņtiesas locekļa lēmumu, gan par personām, par kurām pieņemts koleģiāls bāriņtiesas lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu.

Dati par personu iekļaujami arī tad, ja pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu personai aizgādības tiesības pārtrauktas un tajā pašā gadā arī atjaunotas, attiecīgi 1.2.1. un 1.2.5. apakšpunktos. Vienlaikus situācijās, kad pārskata gada ietvaros vecākam pārtrauktas vai atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības atkārtoti, pārskata veidlapā ziņas par vienu un to pašu personu nav jāiekļauj divas reizes.

Situācijās, kad **lemšanā par aizgādības tiesībām iesaistītas 2 bāriņtiesas** – piemēram, A un B bāriņtiesa, pārskata **1.2.1. apakšpunktā** informāciju ievada tā bāriņtiesa, kura lēmusi par aizgādības tiesību pārtraukšanu.

Piemērs

A bāriņtiesa pārtrauca bērna aizgādības tiesības Jānim ar vienpersonisko lēmumu. Tā kā Jāņa deklarētā dzīvesvieta bija citas pašvaldības administratīvā teritorija, A bāriņtiesa pārsūtīja lietas materiālus B bāriņtiesai, lai tā 15 dienu laikā lemtu par pārtraukto aizgādības tiesības atjaunošanu vai ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanu bērnam, ja pārtrauktās aizgādības tiesības nav iespējams atjaunot.

Tātad pārskata 1.2.1. apakšpunktā informāciju sniegs A bāriņtiesa. B bāriņtiesa, gadījumā, ja pārtrauktās aizgādības tiesības tiks atjaunotas, informāciju par personu atspoguļos pārskata 1.2.5. apakšpunktā. Gadījumā, ja pārtrauktās aizgādības tiesības netiek atjaunotas, B bāriņtiesa pārskatā informāciju norāda tikai attiecībā uz bērna ārpusģimenes aprūpi.

Pārskata **1.2.1. punktā netiek iekļauti** lēmumi par “aizgādības tiesību neatjaunošanu”, jo ar bāriņtiesas pārskata gadā pieņemto lēmumu tiek turpinātas iepriekš pieņemtā lēmuma tiesiskās sekas.

Piemērs

Bāriņtiesa 2018.gada augustā pārtrauca bērna aizgādības tiesības Jānim. Bāriņtiesa pārskatā par darbu 2018.gadā, informāciju par aizgādības tiesību pārtraukšanu norādīja pārskata 1.2.1. apakšpunktā. 2019.gada jūnijā bāriņtiesa pārskatīja lietu un lēma neatjaunot pārtrauktās aizgādības tiesības un sniegt tiesā prasību aizgādības tiesību atņemšanai. Dati par aizgādības tiesību pārtraukšanu Jānim jau ir sniegti 2018.gada pārskatā. 2019.gada pārskata apakšpunktā 1.2.1. dati par Jāni netiek iekļauti, vienlaikus minētais lēmums tiks atspoguļots pārskata 1.5.1.apakšpunktā – “personas, par kurām bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu”.

Pārskata **1.2.2. apakšpunkts** apkopo informāciju par tiem aizgādības tiesību pārtraukšanas gadījumiem pārskata gadā, kad iemesls bērna šķiršanai no ģimenes bijusi vecāku vardarbība pret bērnu.

1.2.2. Personu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, ja konstatēta vecāku vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vardarbību pret bērnu, kopā	3	Iekļaujams personu skaits no tām personām, kuras minētas pārskata 1.2.1. apakšpunktā un kurām aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesls ir bijusi vardarbība vai iespējama vardarbība pret bērnu.
1.2.2.1. no tā personu skaits, par kurām bāriņtiesa, pārtraucot bērna aizgādības tiesības, informējusi tiesībsardzības iestādes (piemēram, policiju, prokuratūru)	1	Personas, kuras minētas pārskata 1.2.2.apakšpunktā, un par kurām bāriņtiesa sniegusi informāciju tiesībsardzības iestādēm

Pārskata **1.2.3. apakšpunktā** bāriņtiesa atspoguļo datus **tikai par tām personām**, kurām aizgādības tiesības pārtrauktas saskaņā ar [Latvijas Republikas Civillikuma \(turpmāk – Civillikums\) 203.panta trešajā daļā](#) noteikto, ka aizgādības tiesības vecākam var tikt pārtrauktas **arī gadījumos, kad vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības, nepildot tiesas nolēmumu lietā, kas izriet no aizgādības vai saskarsmes tiesībām, ja tas nodara būtisku kaitējumu bērnam un ja nepastāv otram vecākam šķēršļi īstenot bērna aprūpi.**

1.2.3. Personu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, ja konstatēts, ka vecāks ļaunprātīgi izmantojis savas tiesības, nepildot tiesas nolēmumu lietā, kas izriet no aizgādības vai saskarsmes tiesībām, kopā		Tikai tās personas, kurām pārtrauktas aizgādības tiesības, jo tās ļaunprātīgi izmantojušas savas tiesības, nepildot tiesas nolēmumu.
--	--	--

Izvērstāka informācija par vardarbības definīcijām un bāriņtiesas darbībām gadījumos, kad konstatēta vardarbība pret bērnu skatāma VBTAI izstrādātajos **Metodiskajos ieteikumos bāriņtiesām vardarbības pret bērniem novēršanai** ([Rokasgrāmata bāriņtiesām, 1. sējums, 19.-41. lpp](#)).

Svarīgi!!!

Pārskata 1.2.3. apakšpunktā neiekļauj personas, kurām aizgādības tiesības pārtrauktas saskaņā ar [Civillikuma 203.panta pirmās daļas trešo punktu](#) – aizgādības tiesības vecākam tiek pārtrauktas, ja bāriņtiesa atzīst, ka vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību.

Saskaņā ar [Bēnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta](#) otrajā daļā noteikto, bāriņtiesa, kura pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi, var atteikties paziņot bērna (kas nodots ārpusģimenes aprūpē) vecākiem, kā arī brāļiem, māsām, vecvecākiem un personām, ar kurām bērns ilgu laiku ir dzīvojis nedalītā saimniecībā bērna atrašanās vietu vai pieņemt lēmumu par personisku attiecību un tiešu kontaktu uzturēšanas tiesību ierobežošanu, ja tas kaitē bērna veselībai, attīstībai un drošībai vai rada draudus aizbildņiem, audžuģimenēm, bērnu aprūpes iestāžu darbiniekiem vai citiem bērniem.

Pārskata **1.2.4.apakšpunkta** ailēs atspoguļo personu skaitu, par kurām pārskata gadā pieņemts lēmums par personisku attiecību un tiešu kontaktu uzturēšanas tiesību ierobežošanu ar ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu.

1.2.4. apakšpunktā ierakstītajam personu kopskaitam jāsakrīt ar attiecīgajās apakšailēs norādīto personu skaitu.

Piemērs

1.2.4. Personu skaits, par kurām bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par personisku attiecību un tiešu kontaktu uzturēšanas tiesību ierobežošanu ar ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu, kopā	6
tajā skaitā:	
par mātēm	1
par tēviem	2
par citiem tuviem radniekiem	2
par citām personām, ar kurām bērns ilgu laiku dzīvojis nedalītā saimniecībā	1

6

Pārskata **1.3.** un **1.4.punktos** apkopojams bērnu skaits, kuru vecākiem pārskata gadā pārtrauktas vai atjaunotas pārtrauktās bērna aizgādības tiesības.

Piemērs

1.3. Bērnu skaits, kuru vecākiem pārskata gadā pārtrauktas bērna aizgādības tiesības (vecums gados)	Skaits
1.3.1. Bērnu skaits kopā	3
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	1
13–17 (ieskaitot)	
1.4. Bērnu skaits, kuru vecākiem pārskata gadā atjaunotas pārtrauktās bērna aizgādības tiesības (vecums gados)	Skaits
1.4.1. Bērnu skaits kopā	2
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	1
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	

Sasaistē ar pārskata 1.2.1. punktu. Ja punkts 1.2.1. atspoguļoto personu skaitu, kurām pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības, tad punktā 1.3. būs šo personu bērnu, par kuriem pārtrauktas aizgādības tiesības, skaits. Attiecīgi, ja punktā 1.3. ir 0, tad punktā 1.2.1. arī būtu jābūt 0.

Sasaistē ar pārskata sadaļu 1.2.5. Attiecīgi, ja sadaļā 1.2.5. ir minēts personu skaits, kuram atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības, punktā 1.4. jāatspoguļo šo personu bērnu, uz kuriem atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības skaits. Attiecīgi, ja pārskata 1.2.5.punktā ir 0, tad 1.4. arī būs 0.

1.3. un 1.4. punktā ziņas par vienu un to pašu bērnu nav jāiekļauj divas reizes, ja bērna vecākam pārskata gada ietvaros aizgādības tiesības tiek pārtrauktas vai atjaunotas vairākkārt.

2.3. Bērna aizgādības tiesību atņemšana un atjaunošana vecākiem

1.5.1. Personu skaits, par kurām bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu, kopā		Bāriņtiesa sniedz ziņas par personu skaitu, attiecībā uz kurām pieņemts bāriņtiesas lēmums par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai pārskata gadā
1.5.2. Personu skaits, kurām ar tiesas spriedumu atņemtas aizgādības tiesības, kopā		Personu skaits, kurām pārskata gadā spēkā stāties tiesas spriedums par aizgādības tiesību atņemšanu
1.5.3. Bērnu skaits, kuru vecākiem ar tiesas spriedumu atņemtas aizgādības tiesības, kopā		

Pārskata **1.5.1. apakšpunktā** ziņas par personu iekļaujamās visos gadījumos, kad bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vai atjaunošanu, arī tad, ja prasības pieteikums par aizgādības tiesību atņemšanu vai atjaunošanu tiesā vēl nav iesniegts (piemēram, pieņemts pārskata gada 20.decembrī) vai tiesa uz pārskata aizpildīšanas brīdi lietu par aizgādības tiesību atņemšanu vai atjaunošanu vēl nav izskatījusi.

Pārskata **1.5.2. apakšpunktā** rakstāms visu personu skaits, kurām pārskata gadā stāties spēkā tiesas spriedums par bērna aizgādības tiesību atņemšanu, neatkarīgi no tā, vai prasība tiesā aizgādības tiesību atņemšanai iesniegta pārskata gadā vai pirms pārskata gada.

Atsevišķos gadījumos bāriņtiesas, vērtējot no bērna vislabāko interešu aizsardzības perspektīvas, saskaņā nepieciešamību celt prasību tiesā par bērna aizgādības tiesību atjaunošanu. Šādi bāriņtiesas lēmumi atspoguļojami pārskata **1.5.4. apakšpunktā**.

Pārskata **1.5.5. apakšpunktā** bāriņtiesa atspoguļo to personu skaitu, kurām pārskata gadā spēkā stāties tiesas spriedums par aizgādības tiesību atjaunošanu un bērni atgriezušies vecāka aprūpē (Bērnu skaits, kuru vecākiem atjaunotas atņemtās aizgādības tiesības, rakstāms pārskata **1.5.6.apakšpunktā**).

1.5.4. Personu skaits, par kurām bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atjaunošanu, kopā	
1.5.5. Personu skaits, kurām ar tiesas spriedumu atjaunotas aizgādības tiesības, kopā	

2.4. Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits pārskata gada 31.decembrī

Pārskata **2.1.1 apakšpunktā** apkopojama un ierakstāma informācija par visiem ārpusģimenes aprūpē esošiem nepilngadīgiem bērniem pārskata gada 31.decembrī. Respektīvi, minētajās ailēs ierakstāmi dati par bērniem, par kuriem ārpusģimenes aprūpes lēmums pieņemts ne tikai pārskata gada ietvaros, **bet arī iepriekšējos gados, ja bērni joprojām nepilngadīgi un atrodas ārpusģimenes aprūpē.**

Aizpildot pārskata **2.1. sadaļu**, vērība jāpievērš tam, ka **2.1.1.1., 2.1.1.2., 2.1.1.3 apakšpunktu summai jāsakrīt ar 2.1.1. apakšpunktā norādīto bērnu kopskaitu.**

Piemērs

2.1. Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits pārskata gada 31. decembrī (vecums gados)	Skaits
2.1.1. Bērnu skaits kopā	25
2.1.1.1. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti audžuģimenē	4
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	2
13–17 (ieskaitot)	
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	2
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	
2.1.1.2. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti aizbildņa ģimenē	20
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	3
4–12 (ieskaitot)	3
13–17 (ieskaitot)	3
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	3
4–12 (ieskaitot)	3
13–17 (ieskaitot)	5
2.1.1.3. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (turpmāk – aprūpes un rehabilitācijas institūcija)	1
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	1
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	

25

2006.gada 19.decembra [Ministru kabineta noteikumu Nr.1037 "Bāriņtiesas darbības noteikumi" 81.3 punkts](#) paredz, ja bērnam vecumā līdz trim gadiem pirmreizējas informācijas ieguves laikā nav bijis iespējams nodrošināt ārpusģimenes aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē un bērns ievietots ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (turpmāk – institūcijā), bāriņtiesa ne retāk kā reizi trijos mēnešos aktualizē pārskatā norādīto informāciju, iekļaujot arī institūcijas sniegto informāciju par bērna saskarsmi ar vecākiem, brāļiem, māsām, vecvecākiem, kā arī citām personām, ar kurām bērns ilgu laiku ir dzīvojis nedalītā saimniecībā, un minēto personu sadarbību ar institūciju, kā arī informāciju par bērna fizisko un psihosociālo attīstību. Tāpat arī pašvaldības sociālā dienesta sniegto informāciju par veikto sociālo darbu, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē. Minēto noteikumu 81.4 punkts paredz par bērnu vecumā no trīs līdz 18 gadiem bāriņtiesa atbilstoši šo noteikumu [81.3 punktam](#) aktualizē informāciju ne retāk kā reizi sešos mēnešos. Minētais regulējums ieviests ar mērķi pēc iespējas ātrāk rast iespēju bērnam ārpusģimenes aprūpi nodrošināt ģimeniskā vidē.

Lai iegūtu datus par bērnu atrašanās ilgumu institūcijās, no 2017.gada bāriņtiesu ikgadējais valsts statistikas pārskats ir papildināts ar **2.1.2. un 2.1.3. apakšpunktiem**.

Aizpildot pārskatu, bāriņtiesām, kurām ir institūcijās ievietoti bērni, attiecīgi jānorāda bērnu skaits, kuri institūcijā uzturas ilgāk par trim mēnešiem un kuri ilgāk par sešiem mēnešiem.

Svarīgi!!!

2.1.2. un 2.1.3. apakšpunktos netiek ieskaitīti bērni, kuri institūcijā ir uzturējušies mazāku laiku kā 3 mēneši.

Piemēri

1. Bāriņtiesa pārskata gada 4.novembrī pieņēmusi lēmumu par A ievietošanu institūcijā. Tātad pārskata gada 31.decembrī A institūcijā būs uzturējies nepilnus 2 mēnešus. Datus par A bāriņtiesa sniedz pārskata 2.1.1.3.apakšpunktā, bet neiekļauj 2.1.2. un 2.1.3. apakšpunktos.
2. Bāriņtiesai ārpusģimenes aprūpe institūcijā nodrošināta 16 bērniem. 14 bērni institūcijā atrodas ilgāk par 6mēnešiem, 2 bērni institūcijā ievietoti pirms 4 mēnešiem. Līdz ar to bāriņtiesai pārskatā 2.1.2. un 2.1.3. apakšpunktos jāsniedz informācija par visiem 16 bērniem, attiecīgi par diviem bērniem, kuri iestādē atrodas 4 mēnešus informācija rakstāma 2.1.2. apakšpunktā, savukārt par pārējiem 14 bērniem – 2.1.3. apakšpunktā.

Piemērs

2.1.1.3. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (turpmāk – aprūpes un rehabilitācijas institūcija)	16
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	3
13–17 (ieskaitot)	5
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	2
4–12 (ieskaitot)	2
13–17 (ieskaitot)	4
2.1.2. Bērnu skaits, kuri uzturas aprūpes un rehabilitācijas institūcijā ilgāk par trim mēnešiem	2
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	2
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	
2.1.3. Bērnu skaits, kuri uzturas aprūpes un rehabilitācijas institūcijā ilgāk par sešiem mēnešiem	14
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	3
13–17 (ieskaitot)	5
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	2
13–17 (ieskaitot)	4

Pārskata **2.1.1.3.apakšpunktā** norādītajam bērnu skaitam (attiecīgi arī bērnu vecumam un dzimumam) visbiežāk būtu jāsakrīt ar 2.1.2. un 2.1.3.apakšpunktos norādīto bērnu skaitu. Izņēmuma situācijas ir tad, ja kāds no bērniem iestādē atrodas ne ilgāk kā trīs mēnešus. Piemēram, ja viens bērns no 16 ir iestādē ievietots decembrī, 2.1.2. un 2.1.3. apakšpunktos informācija būs par 15 bērniem.

2.5. Aizbildņa piekrišana bērna adoptcijai

2018.gada 30.oktobra [Ministru kabineta noteikumu Nr.667 "Adopcijas kārtība"](#) (turpmāk – [Adopcijas kārtība](#)) [11.punktā](#) noteikts – ja bērns atrodas aizbildnībā, bāriņtiesa, kura pieņēmusi lēmumu par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, divu mēnešu laikā no dienas, kad bērns kļuvis adoptējams, noskaidro aizbildņa viedokli par bērna adoptiju aizbildņa ģimenē vai citā ģimenē.

Pārskata **2.1.4.apakšpunktā** norādāms aizbildnībā nodoto bērnu skaits, kuru aizbildņi nav devuši piekrišanu bērnu adoptcijai.

2.1.4. Bērnu skaits, par kuriem aizbildņi nav devuši piekrišanu adoptcijai, kopā	
--	--

Tikai adoptējami bērni

Svarīgi!!!

2.1.4. apakšpunktā norādītajam bērnu skaitam nav jāsakrīt ar 2.1.1.2. apakšpunktā norādīto bērnu skaitu, jo aizbildņa piekrišana adoptcijai tiek jautāta vienīgi tad, ja bērns ir kļuvis adoptējams.

2.6. Adoptējamo bērnu skaits

Pārskata **2.2. punktā** atspoguļojams adoptējamo bērnu skaits.

- 2.2.1. apakšpunktā – kopējais adoptējamo bērnu skaits
- 2.2.1.1.apakšpunktā – to bērnu, kuri nepiekrīt adoptcijai vispār (Latvijā un ārvalstīs), skaits. Ja bērns nepiekrīt adoptcijai vispār (Latvijā un ārvalstīs), dati par šo pašu bērnu nav jānorāda arī ailē, kurā atspoguļojama informācija par bērniem, kuri nepiekrīt adoptcijai uz ārvalstīm.
- 2.2.1.2. apakšpunktā – to bērnu skaits, kuri piekrīt, ka viņus adoptē Latvijā, bet nepiekrīt adoptcijai uz ārvalstīm
- 2.2.1.1. un 2.2.1.2. apakšpunktā uzskaitāmi tikai tie bērni, **kuru viedoklis ir noskaidrojams**. Piemēram, ja bērns ir vecumā no 0-3 gadiem, dati par šo bērnu pārskata veidlapā nav iekļaujami, jo bērna viedoklis par vēlmi tikt vai netikt adoptētam nav noskaidrojams.

Piemērs

Bāriņtiesa ir nodrošinājusi ārpusģimenes aprūpi 16 bērniem, no kuriem 8 ir adoptējami. Tātad pārskata 2.2.1. apakšpunktā ierakstāmais skaits ir 8. Divu bērnu viedoklis vecuma dēļ nav noskaidrojams (zēns vecumā 0-3, meitene vecumā 0-3). Bāriņtiesa noskaidrojusi, ka adoptcijai vispār nepiekrīt zēns vecumā 4-12, zēns vecumā 13-17 un viena meitene vecumā 13-17. Šie bērni rakstāmi pārskata 2.2.1.1. apakšpunktā. Savukārt viena meitene vecumā 13-17 nepiekrīt adoptcijai uz ārvalstīm, lai gan adoptcijai Latvijā piekrīt. Meitene norādāma pārskata 2.2.1.2. apakšpunktā. Meitene vecumā 4-12 un 13-17 piekrīt adoptcijai, tādēļ dati par viņām ir tikai pārskata 2.2.1.apakšpunktā.

2.2. Adoptējamo bērnu skaits, kuri pārskata gada 31. decembrī atradās ārpusģimenes aprūpē (audžuģimenē, aizbildnībā (tikai tie bērni, kuru aizbildņi ir devuši piekrišanu bērna adoptcijai citā ģimenē), aprūpes un rehabilitācijas institūcijā) (vecums gados)	Skaits
2.2.1. Adoptējamo bērnu skaits kopā	8
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	1
13–17 (ieskaitot)	1
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	1
13–17 (ieskaitot)	3
2.2.1.1. no tā bērnu skaits, kuri nepiekrīt adoptcijai vispār	3
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	1
13–17 (ieskaitot)	1
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	1
2.2.1.2. no tā bērnu skaits, kuri nepiekrīt adoptcijai uz ārvalstīm	1
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	1

2.7. Bērni, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par ārpusģimenes (audžuģimene, aizbildnība, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija) aprūpi

Pārskata 2.3. punkta ailēs apkopojama un ierakstāma informācija par ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, par kuriem bāriņtiesa lēmumu pieņēmusi **pārskata gadā**.

Aizpildot 2.3. sadaļu, bāriņtiesai jāņem vērā, ka **2.3.1. apakšpunktā ierakstītajai skaitliskajai vērtībai jāsakrīt ar 2.3.1.1.-2.3.1.7. apakšpunktos norādīto vērtību kopsummu**, jo šie apakšpunkti atspoguļo katra bērna ārpusģimenes aprūpes pamatojumu.

Piemērs

2.3.1. Bērnu skaits, kuriem nodrošināta ārpusģimenes aprūpe, kopā	10		10
2.3.1.1. no tā bērnu skaits, kuru vecāki miruši vai izsludināti par mirušiem	1		
2.3.1.2. no tā bērnu skaits, kuru vecākiem pārtrauktas vai atņemtas bērna aizgādības tiesības	8		
2.3.1.3. no tā bērnu skaits, kuriem ārpusģimenes aprūpe nodrošināta būtisku domstarpību dēļ bērna un vecāku attiecībās			
2.3.1.4. no tā bērnu skaits, kuru vecāki pazuduši un izsludināti meklēšanā			
2.3.1.5. no tā bērnu skaits, kuru vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu			
2.3.1.6. no tā bērnu skaits, kuru vecāki ir nepilngadīgi	1		
2.3.1.7. no tā bērnu skaits, kuriem ārpusģimenes aprūpe nodrošināta citos gadījumos			

Pārskatā ir iekļaujama informācija, kas ir bijusi par pamatu Bāriņtiesas pieņemtajam lēmumam. Piemēram, ja viens vecāks ir miris, bet otram vecākam tiek pārtrauktas aizgādības tiesības, bērna ārpusģimenes aprūpes iemesls ir aizgādības tiesību pārtraukšana vecākam un bērns rakstāms pārskata 2.3.1.2. apakšpunktā. Informācija par vienu un to pašu bērnu nevar tikt atspoguļota pie diviem dažādiem ārpusģimenes aprūpes iemesliem.

Pārskata **2.3.2., 2.3.3., 2.3.4.apakšpunktos** bāriņtiesai no kopējā bērnu skaita, kuriem pārskata gadā nodrošināta ārpusģimenes aprūpe (2.3.1.apakšpunkts) attiecīgās ailēs izdalāms bērnu skaits, kuri pārskata gadā ievietoti audžuģimenē, aizbildņa ģimenē vai institūcijā.

Tādējādi 2.3.2., 2.3.3., 2.3.4.apakšpunktos ierakstīto skaitļu kopējai summai jābūt vienādei ar 2.3.1.apakšpunktā ierakstīto skaitlisko vērtību. Tāpat jāsakrīt norādīto bērnu dzimumiem un vecumiem.

Piemērs

2.3.1. Bērnu skaits, kuriem nodrošināta ārpusģimenes aprūpe, kopā	10	}	10
2.3.2. Bērnu skaits, kuri ievietoti audžuģimenē	1		
2.3.3. Bērnu skaits, kuri ievietoti aizbildņa ģimenē	8		
2.3.4. Bērnu skaits, kuri ievietoti aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	1		

Gadījumos, kad bērnam pārskata gada ietvaros mainīta ārpusģimenes aprūpes forma, **2.3.2., 2.3.3., 2.3.4.apakšpunktu** attiecīgajās ailēs nepieciešams atspoguļot datus **par pēdējo ārpusģimenes aprūpes sniedzēju bērnam.**

Piemērs

Pārskata gada 2.februārī bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu ievietot bērnu A institūcijā. Pārskata gada 15.aprīlī pieņemts lēmums bērnu A ievietot audžuģimenē. Dati par bērnu A atspoguļojami tikai 2.3.2.apakšpunkta ailē (Bērnu skaits, kuri ievietoti audžuģimenē).

Pārskata **2.3.3. apakšpunktā** iekļaujami dati gan par bērniem, kuriem pirmreizēji iecelts aizbildnis pārskata gadā, gan dati par bērniem, kuriem bāriņtiesa saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 26.panta ceturtajā daļā noteikto pārskata gadā iecēlusi citu aizbildni.

Piemēri

1. *Pārskata gada 5.maijā bērnam A pirmreizēji nodibināta aizbildnība, jo bērna vecākiem pārtrauktas aizgādības tiesības. Datus par bērnu A iekļauj 2.3.3.apakšpunktā.*
2. *2018.gada 12.maijā bāriņtiesa bērnam A pirmreizēji nodibinājusi aizbildnību, ieceļot par aizbildni bērna vecmāmiņu. Ņemot vērā to, ka vecmāmiņa sava veselības stāvokļa dēļ nevarēja turpināt pildīt aizbildņa pienākumus, pārskata gada 5.jūnijā bāriņtiesa aizbildni atlaidusi no aizbildņa pienākumu pildīšanas un iecēlusi bērnam citu aizbildni. Datus par bērnu A iekļauj 2.3.3.apakšpunktā.*

2.8. Bērnu turpmākā aprūpe pēc aprūpes audžuģimenē un aizbildņa ģimenē izbeigšanas

Pārskata veidlapas **2.3.5. un 2.3.6. apakšpunktu** ailēs uzskaitīti gadījumi attiecībā uz bērnu turpmāko aprūpi **pēc aprūpes audžuģimenē un aizbildņa ģimenē izbeigšanas**.

Būtiski ievērot, ka **2.3.5.apakšpunktā** ierakstītajai skaitliskajai vērtībai jāsakrīt ar 2.3.5.1.-2.3.5.9.apakšpunktu summu.

Tas pats attiecināms uz **2.3.6. apakšpunktu** - 2.3.6.apakšpunktā ierakstītajai skaitliskajai vērtībai jāsakrīt ar 2.3.6.1.- 2.3.6.9.apakšpunktu summu.

Datus par bērnu turpmāko aprūpi pēc aprūpes institūcijā izbeigšanas apkopo un Centrālajai statistikas pārvaldei iesniedz Labklājības ministrija atbilstoši 2017.gada [Ministru kabineta noteikumu Nr.324 "Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapu paraugiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā un veidlapu aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību"](#) prasībām.

Piemērs

2.3.5. Bērnu turpmākā aprūpe pēc aprūpes audžuģimenē izbeigšanas – skaits, kopā	19
2.3.5.1. no tā adoptēto bērnu skaits	2
2.3.5.2. no tā aprūpē aizbildnībā nodoto bērnu skaits	3
2.3.5.3. no tā aprūpē citā audžuģimenē nodoto bērnu skaits	0
2.3.5.4. no tā aprūpes un rehabilitācijas institūcijā ievietoto bērnu skaits	1
2.3.5.5. no tā vecāku aprūpē nodoto bērnu skaits pēc pārtraukto vai atņemto bērna aizgādības tiesību atjaunošanas vecākiem	4
2.3.5.6. no tā vecāku aprūpē nodoto bērnu skaits pēc vecāku veselības stāvokļa uzlabošanās	1
2.3.5.7. no tā vecāku aprūpē nodoto bērnu skaits pēc vecāku pilngadības sasniegšanas	1
2.3.5.8. no tā vecāku aprūpē nodoto bērnu skaits pēc būtisku domstarpību atrisināšanas	0
2.3.5.9. no tā bērnu skaits pēc pilngadības sasniegšanas	7

19

2.9. Pārskats par aizbildnību

Pārskata veidlapas **2.4.punkta** ailēs ierakstāma apkopotā informācija par visiem aizbildņiem pārskata gada 31.decembrī, kas iecelti bāriņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem un minētajā periodā joprojām pilda aizbildņa pienākumus. Respektīvi, minētajās ailēs ierakstāmi dati par visiem aizbildņiem, attiecībā uz kuriem lēmums pieņemts ne tikai pārskata gada ietvaros, bet arī iepriekšējos gados, ja bērni joprojām nepilngadīgi un aizbildņi turpina pildīt aizbildņa pienākumus.

2.4.1. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai **jābūt vienādei** ar **2.4.1.1., 2.4.1.2., 2.4.1.3. apakšpunktu summu**.

Piemērs

2.4. Aizbildņu kopējais skaits pārskata gada 31. decembrī	Skaits
2.4.1. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizbildni bērnam, kopā	19
2.4.1.1. no tā aizbildņu skaits, kuri ir bērna vecvecāki	4
tajā skaitā:	
sievietes	3
vīrieši	1
2.4.1.2. no tā aizbildņu skaits, kuri ir citi bērna radnieki	11
tajā skaitā:	
sievietes	8
vīrieši	3
2.4.1.3. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizbildni bērnam	4
tajā skaitā:	
sievietes	1
vīrieši	3

19

Pārskata **2.4.apakšpunkta** ailēs apkopojami dati arī par pagaidu aizbildņiem ([Bāriņtiesu likuma 26.panta trešā daļa](#)) un līdzzaizbildņiem ([Civillikuma 316.pants](#)). Minētajās ailēs nav iekļaujami dati par sevišķajiem aizbildņiem, kurus bāriņtiesa iecēlusi kādai atsevišķai darbībai bērnu interešu aizsardzībai.

Pārskatā tiek apkopota informācija par ieceltiem aizbildņiem. Bāriņtiesas lēmumi par personas piemērotību aizbildņa pienākumu pildīšanai tiek atspoguļoti pārskata 8.9.punktā kā pieņemtie lēmumi, neizdalot atsevišķi no citiem bāriņtiesu lēmumiem.

Pārskata 2.5.punkts un pārējie apakšpunkti sniedz informāciju par **aizbildnību konkrētajā pārskata gadā**.

2.5.1. apakšpunktā rakstāms pārskata gadā **pirmreizēji** par aizbildni iecelto personu skaits. **2.5.1.apakšpunktā** norādītajai skaitliskajai vērtībai **jābūt vienādei** ar 2.5.1.1., 2.5.1.2., 2.5.1.3.apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

2.5. Aizbildņu un aizbildnībā esošo bērnu skaits pārskata gadā	Skaits
2.5.1. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizbildni bērnam, ja aizbildnība nodibināta pirmreizēji, kopā	7
2.5.1.1. no tā aizbildņu skaits, kuri ir bērna vecvecāki	4
2.5.1.2. no tā aizbildņu skaits, kuri ir citi bērna radnieki	1
2.5.1.3. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizbildni bērnam	2

7

Ja bērnam pārskata gadā pirmreizēji nodibināta aizbildnība, un tajā pašā gadā aizbildnis atlaists no aizbildņa pienākumu pildīšanas, jo, piemēram, vecākiem atjaunotas pārtrauktās bērna aizgādības tiesības, ziņas par šo bērnu un aizbildni tāpat nepieciešams ierakstīt 2.5.1.un 2.5.3.apakšpunktā.

Piemērs

Pārskata gada 20.martā bērnam A pirmreizēji nodibināta aizbildnība un iecelts aizbildnis B. Tajā pašā gadā objektīvu iemeslu dēļ aizbildnis B atlaists no aizbildņa pienākumu pildīšanas un bērns atgriezies vecāku aprūpē. Neskatoties uz minēto, ziņas par bērnu A un aizbildni B nepieciešams ierakstīt 2.5.1. un 2.5.3.apakšpunktā.

Ja bērnam pārskata gadā pirmreizēji nodibināta aizbildnība, un tajā pašā gadā aizbildnis objektīvu iemeslu dēļ atlaists no aizbildņa pienākumu pildīšanas un bērnam iecelts cits aizbildnis, pārskata veidlapas 2.5.1. un 2.5.3.apakšpunktā nepieciešams iekļaut datus par šo bērnu un atlaisto aizbildni. Atkārtoti dati par bērnu un jauniecelto aizbildni pārskata veidlapā nav iekļaujami.

Piemērs

Pārskata gada 20.martā bērnam A pirmreizēji nodibināta aizbildnība un iecelts aizbildnis B. Minētajā pārskata gadā objektīvu iemeslu dēļ aizbildnis B atlaists no aizbildņa pienākumu pildīšanas un bērnam A iecelts cits aizbildnis C. Ziņas par bērnu A un aizbildni B nepieciešams ierakstīt 2.5.1.un 2.5.3.apakšpunktā. Atkārtoti ziņas par bērnu A un aizbildni C pārskata veidlapas 2.5.1.u n 2.5.3.apakšpunktā nav iekļaujamās. Informāciju par aizbildni C nepieciešams ierakstīt pārskata veidlapas 2.4.1.apakšpunktā, ja viņš pārskata gada 31.decembrī joprojām pilda aizbildņa pienākumus.

Ja aizbildnībā esošam bērnam (nodibināta iepriekšējos gados) pārskata gadā tiek iecelts cits aizbildnis, ziņas par bērnu un aizbildni 2.5.1.un 2.5.3.apakšpunktos nav iekļaujamās.

Piemērs

2009.gada 12.maijā bāriņtiesa bērnam A pirmreizēji nodibinājusi aizbildnību, ieceļot par aizbildni bērna vecmāmiņu- aizbildni B. Ņemot vērā to, ka vecmāmiņa sava veselības stāvokļa dēļ nevarēja turpināt pildīt aizbildņa pienākumus, pārskata gada 5.jūnijā bāriņtiesa aizbildni B atlaidusi no aizbildņa pienākumu pildīšanas un iecēlusi bērnam citu aizbildni C. Dati par bērnu

A un aizbildņiem B un C pārskata veidlapas 2.5.1.un 2.5.3.apakšpunktā nav iekļaujami. Informāciju par aizbildni C nepieciešams ierakstīt pārskata veidlapas 2.4.1.apakšpunktā. Savukārt datus par bērnu A nepieciešams iekļaut 2.3.3.apakšpunktā.

Aizbildņu atcelšana un atlaišana pārskata gadā

Pārskata **2.5.2. apakšpunkts** atspoguļo informāciju par personām, kuras **atceltas no pienākumu pildīšanas pārskata gadā**.

2.5.2. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu atceltas no aizbildņa pienākumu pildīšanas nolaidīgas rīcības vai citu iemeslu dēļ, kopā	Atceltas no pienākumiem nolaidīgas rīcības vai bērnu tiesību pārkāpumu pieļāvumu dēļ
---	--

Paskaidrojam, ka šīs ir situācijas, kad bāriņtiesa atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 32.panta pirmās daļas 3.punktā](#) noteiktajam lēmusi par aizbildņa **atcelšanu**, ja bāriņtiesa konstatējusi pārkāpumus aizbildņa rīcībā. Piemēram, konstatēta aizbildņa vardarbība pret bērnu vai aizbildņa pārvaldības rezultātā bērnam radušies mantiski zaudējumi. Tāpat tie var būt gadījumi, kad bāriņtiesa pēc personas iecelšanas par aizbildni atklājusi [Civillikuma 242.pantā](#) minētos iemeslus, kuru dēļ personu nevarēja iecelt par aizbildni. Piemēram, bāriņtiesa konstatē, ka personai jau reiz ar tiesas spriedumu bijušas atņemtas aizgādības tiesības. Papildus vēršam uzmanību, ka šajā apakšpunktā nav iekļaujami dati par personām, kuras atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 23.panta pirmās daļas 2.punktā](#) vai minētā likuma [32.panta pirmās daļas 2.punktā](#) noteiktajam **atstādinātas** no aizbildņa pienākumu pildīšanas.

2.5.2.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 2.5.2.1., 2.5.2.2., 2.5.2.3.apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

2.5.2. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu atceltas no aizbildņa pienākumu pildīšanas nolaidīgas rīcības vai citu iemeslu dēļ, kopā	5	}	5
2.5.2.1. no tā aizbildņu skaits, kuri ir bērna vecvecāki	4		
2.5.2.2. no tā aizbildņu skaits, kuri ir citi bērna radnieki	0		
2.5.2.3. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizbildni bērnam	1		

[Bērnu tiesību aizsardzības likums \(51.panta trešā daļa\)](#) paredz bāriņtiesas pienākumu informēt tiesībsargājošās iestādes, ja konstatēta vardarbība pret bērnu. Aizbildņa atcelšanas iemesls mēdz būt arī aizbildņa vardarbīga izturēšanās pret bērnu. Pārskata **2.5.2.4.apakšpunkts** sniedz informāciju par aizbildņu skaitu, par kuru pārkāpumiem, pildot aizbildņa pienākumus, bāriņtiesa **informējusi tiesībaizsardzības iestādes** (piemēram, policiju, prokuratūru).

2.5.2.4.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 2.5.2.4.1., 2.5.2.4.2., 2.5.2.4.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

2.5.2.4. no tā personu skaits, par kuru pārkāpumiem, pildot aizbildņa pienākumus, bāriņtiesa informējusi tiesībaizsardzības iestādes (piemēram, policiju, prokuratūru):	1	No pārskata 2.5.2.apakšpunktā norādītā skaita 1
2.5.2.4.1. no tā aizbildņu skaits, kuri ir bērna vecvecāki	0	
2.5.2.4.2. no tā aizbildņu skaits, kuri ir citi bērna radnieki	0	
2.5.2.4.3. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizbildni bērnam	1	

Jāņem vērā, ka **2.5.2.4.apakšpunkts ir saistīts ar pārskata 2.5.2.apakšpunktu**. Līdz ar to, ja bāriņtiesa 2.5.2. apakšpunktā norādījusi skaitlisko vērtību 0 (pārskata gadā no pienākumu pildīšanas nav atcelts neviens aizbildnis), tad 2.5.2.4. arī būs 0. Savukārt citā gadījumā var veidoties situācija, kad bāriņtiesa pārskata 2.5.2.apakšpunktā norādījusi, piemēram, 1 atceltu aizbildni, savukārt pārskata 2.5.2.4. aile paliek neaizpildīta, jeb vērtība ir 0, jo minētajā gadījumā bāriņtiesai, atceļot aizbildni, nav bijis pamats informēt tiesībsargājošās iestādes.

Pārskata **2.5.3. apakšpunkts** atspoguļo informāciju par personām, kuras **atlaistas no pienākumu pildīšanas pārskata gadā**.

2.5.3. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 2.5.3.1., 2.5.3.2., 2.5.3.3.apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

2.5.3. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu atlaistas no aizbildņa pienākumu pildīšanas Civillikumā paredzētajos gadījumos vai ja izbeigušies Bāriņtiesu likumā noteiktie aizbildnības nodibināšanas iemesli, kopā	7	Personas atlaistas, piemēram, bērnam sasniedzot pilngadību vai atgriežoties vecāku aprūpē. 7
2.5.3.1. no tā aizbildņu skaits, kuri ir bērna vecvecāki	2	
2.5.3.2. no tā aizbildņu skaits, kuri ir citi bērna radnieki	4	
2.5.3.3. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizbildni bērnam	1	

Pirmreizēja aizbildnība bērnam

Pārskata **2.5.4.apakšpunktā** sniedzama informācija par tiem bērniem, kuriem aizbildnība nodibināta pārskata gadā pirmreizēji.

Piemērs

2.5.4. Bērnu skaits, kuriem ar bāriņtiesas lēmumu iecelts aizbildnis, ja aizbildnība bērnam nodibināta pirmreizēji, kopā	18
tajā skaitā (vecums gados):	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	3
4–12 (ieskaitot)	3
13–17 (ieskaitot)	3
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	3
4–12 (ieskaitot)	3
13–17 (ieskaitot)	3
2.5.4.1. no tā bērnu skaits, kuriem par aizbildni iecelts vecvecāks	7
tajā skaitā (vecums gados):	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	2
13–17 (ieskaitot)	0
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	2
4–12 (ieskaitot)	0
13–17 (ieskaitot)	2
2.5.4.2. no tā bērnu skaits, kuriem par aizbildni iecelts cits radnieks	8
tajā skaitā (vecums gados):	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	0
13–17 (ieskaitot)	3
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	0
4–12 (ieskaitot)	3
13–17 (ieskaitot)	1
2.5.4.3. no tā bērnu skaits, kuriem par aizbildni iecelta persona, kura nav bērna radnieks	3
tajā skaitā (vecums gados):	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	1
13–17 (ieskaitot)	0
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	0
13–17 (ieskaitot)	0

2.5.4. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 2.5.4.1., 2.5.4.2., 2.5.4.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu. Tāpat vērība jāpievērš, lai pārskata 2.5.4. apakšpunktā norādītie bērnu vecumi un dzimumi sakristu ar 2.5.4.1., 2.5.4.2., 2.5.4.3. apakšpunktos norādītajiem bērnu vecumiem un dzimumiem.

Ja bāriņtiesa pārskatā ir sniegusi datus 2.5.4. apakšpunktā par pirmreizēju aizbildnību bērnam, attiecīgi jābūt informācijai pārskata 2.5.1. apakšpunkta sadaļā par personām, kuras pirmreizēji ieceltas par aizbildņiem. Turklāt abos apakšpunktos jāsakrīt personu iedalījumam – bērna vecvecāki, bērna citi radnieki vai persona, kura nav bērna radnieks.

Ārvalstīs nodibinātas aizbildnības pārraudzība

2.5.5.apakšpunktā iekļaujama informācija par bērniem, attiecībā uz kuriem bāriņtiesa atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 27.panta otrajā daļā](#) noteiktajam **lēmusi par ārvalsts aizbildnības lietas pārņemšanu**, ja ārvalsts kompetentā aizbildnības iestāde ir iecēlusi aizbildni un lūgusi pārņemt aizbildnības lietu.

2.5.5.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 2.5.5.1., 2.5.5.2., 2.5.5.3.apakšpunktos norādīto skaitļu summu. Tāpat vērība jāpievērš, lai pārskata 2.5.5.apakšpunktā norādītie bērnu vecumi un dzimumi sakristu ar 2.5.5.1., 2.5.5.2., 2.5.5.3.apakšpunktos norādītajiem bērnu vecumiem un dzimumiem.

Piemērs

2.5.5. Bērnu skaits, kuriem aizbildnība nodibināta ārvalstī un bāriņtiesa lēmusi par ārvalsts aizbildnības lietas pārņemšanu, ja aizbildnība bērnam nodibināta pirmreizēji, kopā	1
2.5.5.1. no tā bērnu skaits, kuriem par aizbildni iecelts vecvecāks	1
2.5.5.2. no tā bērnu skaits, kuriem par aizbildni iecelts cits radnieks	0
2.5.5.3. no tā bērnu skaits, kuriem par aizbildni iecelta persona, kura nav bērna radnieks	0

1

2.10. Bāriņtiesas atļauja ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam uzturēties pie vecākiem vai brāļiem, māsām, vecvecākiem un personām, ar kurām bērns ilgu laiku dzīvojis nedalītā saimniecībā

2.6. punkta ailēs bāriņtiesām nepieciešams apkopot informāciju skaitļos par ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par **atļauju bērnam uzturēties** pie vecākiem vai brāļiem, māsām, vecvecākiem un personām, ar kurām bērns ilgu laiku ir dzīvojis nedalītā saimniecībā atbilstoši [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta ceturtajā daļā](#) noteiktajam.

2.6.1. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 2.6.1.1., 2.6.1.2., 2.6.1.3.apakšpunktos norādīto skaitļu summu. Tāpat vērība jāpievērš, lai pārskata 2.6.1. apakšpunktā norādītie bērnu vecumi un dzimumi sakristu ar 2.6.1.1., 2.6.1.2., 2.6.1.3.apakšpunktos norādītajiem bērnu vecumiem un dzimumiem.

Piemērs

2.6.1. Bērnu skaits kopā	13
2.6.1.1. no tā bērnu skaits, kuriem atļauts uzturēties pie vecākiem	7
2.6.1.2. no tā bērnu skaits, kuriem atļauts uzturēties pie citiem tuviem radniekiem	2
2.6.1.3. no tā bērnu skaits, kuriem atļauts uzturēties pie personām, ar kurām bērns ilgu laiku dzīvojis nedalītā saimniecībā	4

13

2.11. Pārskats par vecāku aprūpē un ārpusģimenes aprūpē esoša bērna nodošanu citas personas aprūpē Latvijā un ārvalstīs

Vecāku aprūpē esošo bērnu nodošana citas personas aprūpē

3.1.1.1. un 3.1.1.2. apakšpunkta ailēs datus aizpilda **vecāku dzīvesvietas bāriņtiesa**, kura **pārskata gadā** pieņēmusi lēmumu atzīt, ka **bērna nodošana citas personas aprūpē Latvijā vai ārvalstī** atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt.

Vēršam uzmanību, ka šajās ailēs nav paredzēts iekļaut datus bāriņtiesai, kura sniegusi atzinumu vecāku dzīvesvietas bāriņtiesai par attiecīgās personas spēju bērnu pienācīgi aprūpēt (personas, kuras aprūpē vecāki vēlas nodot bērnu, dzīvesvietas bāriņtiesai).

3.1.1.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādaī ar 3.1.1.1. un 3.1.1.2. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

3.1. Vecāku aprūpē esoša bērna nodošana citas personas aprūpē Latvijā un ārvalstī pārskata gadā (vecums gados)	Skaitis
3.1.1. Bērnu skaits kopā	5
3.1.1.1. no tā bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā atzinusi, ka bērna nodošana citas personas aprūpē Latvijā atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt	4
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	1
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	1
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	1
13–17 (ieskaitot)	1

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.¹ pants.](#)

3.1.1.2. no tā bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā atzinusi, ka bērna nodošana citas personas aprūpē ārvalstī atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt	1
tajā skaitā:	
zēni: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	1
meitenes: 0–3 (ieskaitot)	
4–12 (ieskaitot)	
13–17 (ieskaitot)	

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.⁴ panta pirmā daļa](#)

Ārpusģimenes aprūpē esoša bērna nodošana citas personas aprūpē

Pārskata **3.2. punktā** datus aizpilda bāriņtiesa, kas lēmusi par bērna ārpusģimenes aprūpi un pieņēmusi lēmumu par atļauju nodot bērnu citas personas aprūpē.

3.2.1.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 3.2.1.1. un 3.2.1.2. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

3.2. Aizbildņa ģimenē un audžuģimenē ievietotā bērna nodošana citas personas aprūpē Latvijā pārskata gadā (vecums gados)	Skaits
3.2.1. Bērnu skaits kopā	6
3.2.1.1. no tā aizbildnībā esošo bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa atzinusi, ka bērna nodošana citas personas aprūpē Latvijā atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt	3
3.2.1.2. no tā audžuģimenē esošo bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa atzinusi, ka bērna nodošana citas personas aprūpē Latvijā atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt	3

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.² pants.](#)

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.² pants](#)

Viesģimenes

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.² panta trešajā daļā](#) noteikts, ka bērnu aprūpes iestāde var atļaut bērnam iestādē tikties ar personu vai nodot bērnu uz laiku šīs personas aprūpē, ja tai atbilstoši šā likuma [45.³ pantam](#) piešķirts viesģimenes statuss un bērnu aprūpes iestāde ir guvusi pārliecību, ka viesģimene sniegs šim bērnam nepieciešamo atbalstu un spēs atbilstoši bērna vajadzībām viņu aprūpēt un uzraudzīt.

Pārskata **3.4.1. apakšpunkta ailē** ierakstāma informācija par **viesģimenēm**, kurām ar bāriņtiesas (laulāto vai personas dzīvesvietas bāriņtiesas) lēmumu pārskata gadā **piešķirts viesģimenes statuss** atbilstoši [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.³ pantā](#) noteiktajam.

Pārskata 3.4.1. apakšpunktā neuzskaita viesģimenes, kurām statuss piešķirts iepriekšējos gados un tās pārskata gadā tiek izvērtētas atbilstoši [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.³ panta trešajā daļā](#) noteiktajam.

Piemēri

1. Bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par viesģimenes statusa piešķiršanu laulātajiem Jānim un Annai Bērziņiem. Pārskata veidlapas 3.4.1.apakšpunktā laulātie norādāmi kā viena ģimene, nevis 2 personas, ierakstot ciparu 1.
2. Bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par viesģimenes statusa piešķiršanu personai Annai Bērziņai. Pārskata veidlapas 3.4.1.apakšpunktā Anna Bērziņa norādāma kā viena viesģimene.

3.4. Viesģimeņu skaits pārskata gadā	Skaits
3.4.1. Viesģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārskata gadā piešķirts viesģimenes statuss, kopā	2

Ja bāriņtiesa viesģimenes statusu piešķirusi vienai laulāto ģimenei un vienai personai, tad pārskatā rakstāms kopējais viesģimeņu, nevis personu skaits

Aizbildņa ģimenē, audžuģimenē un aprūpes un rehabilitācijas institūcijā ievietotā bērna nodošana citas personas aprūpē ārvalstī

3.3.1., 3.3.1.1., 3.3.1.2., 3.3.1.3. apakšpunktu ailēs (datus aizpilda bāriņtiesa, kas lēmusi par bērna ārpusģimenes aprūpi) attiecīgi ierakstāma informācija skaitļos par aizbildnībā, audžuģimenē un institūcijā esošajiem bērniem, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā atbilstoši [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.⁴ panta otrajā daļā](#) noteiktajam pieņēmusi lēmumu atzīt, ka bērna nodošana citas personas aprūpē **ārvalstī** atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt.

Vēršam uzmanību, ka atbilstoši 2010.gada 3.augusta [Ministru kabineta noteikumu Nr.721 „Kārtība, kādā bērni šķērso valsts robežu” 11.punktā](#) noteiktajam bārenis vai bez vecāku gādības palicis bērns, kurš ir Latvijas valstspiederīgais un kurš ievietots bērnu aprūpes iestādē vai nodots audžuģimenei, var izceļot no valsts:

1. patstāvīgi, uzrādot lēmumu par atļauju bērnam patstāvīgi izceļot no valsts;
2. pilnvarotās personas pavadībā, uzrādot lēmumu par atļauju bērnam izceļot no valsts šīs pilnvarotās personas pavadībā.

Lēmumu par atļauju bērnam patstāvīgi vai pilnvarotās personas pavadībā izceļot no valsts pieņem bāriņtiesa, ar kuras lēmumu bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē vai nodots audžuģimenei.

Atbilstoši minētajam normatīvajam regulējumam **3.3.2.apakšpunktā** nepieciešams ierakstīt informāciju skaitļos par audžuģimenē un institūcijā ievietotajiem bērniem, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par atļauju bērnam patstāvīgi vai pilnvarotās personas pavadībā izceļot no valsts.

3.3.1.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 3.3.1.1, 3.3.1.2. un 3.3.1.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

3.3. Aizbildņa ģimenē, audžuģimenē un aprūpes un rehabilitācijas institūcijā ievietotā bērna nodošana citas personas aprūpē ārvalstī pārskata gadā	Skaits
3.3.1. Bērnu skaits kopā	17
3.3.1.1. no tā aizbildnībā esošo bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa atzinusi, ka bērna nodošana citas personas aprūpē ārvalstī atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt	2
3.3.1.2. no tā audžuģimenē esošo bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa atzinusi, ka bērna nodošana citas personas aprūpē ārvalstī atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt	12
3.3.1.3. no tā aprūpes un rehabilitācijas institūcijā esošo bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa atzinusi, ka bērna nodošana citas personas aprūpē ārvalstī atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt	3
3.3.2. Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par atļauju bērnam izceļot no valsts, kopā	15

17

2.12. Pārskats par audžuģimeņu lietām

Audžuģimeņu kopējais skaits pārskata gada 31.decembrī

4.1. Audžuģimeņu kopējais skaits pārskata gada 31. decembrī	Skaits
4.1.1. Audžuģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts audžuģimenes statuss, kopā	9
4.1.1.1. no tā audžuģimeņu skaits, kurās nav ievietoti bērni	1
4.1.1.2. no tā audžuģimeņu skaits, kurās pamatotu iemeslu dēļ nevar uzņemt bērnus, par ko rakstiski informēta bāriņtiesa	1

Visas audžuģimenes, kurām bāriņtiesa piešķirusi statusu

“Brīvas audžuģimenes” uz pārskata gada 31.decembri

4.1. punkta ailēs apkopojama informācija par **kopējo** audžuģimeņu skaitu pārskata gada 31.decembrī. Respektīvi, bāriņtiesai pārskata veidlapā jānorāda visas audžuģimenes, kurām ar audžuģimenes dzīvesvietas bāriņtiesas lēmumu piešķirts audžuģimenes statuss ne tikai pārskata gada ietvaros, bet arī iepriekšējos gados.

Audžuģimeņu skaits pārskata gadā

4.2. Audžuģimeņu skaits pārskata gadā	Skaits
4.2.1. Audžuģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts audžuģimenes statuss, kopā	2
4.2.2. Audžuģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu atņemts audžuģimenes statuss, kopā	1
4.2.3. Audžuģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu izbeigts audžuģimenes statuss, kopā	1
4.2.4. Audžuģimeņu skaits, par kuru pārkāpumiem, pildot audžuģimenes pienākumus, bāriņtiesa pārskata gadā informējusi tiesībaizsardzības iestādes (piemēram, policiju, prokuratūru)	1

Pārskata gadā piešķirto statusu skaits

[Bāriņtiesu likuma 25.panta otrā daļa](#)

[Bāriņtiesu likuma 25.panta 2¹ daļa](#)

4.2.1.apakšpunktā apkopojama informācija par audžuģimenēm, kurām ar audžuģimenes dzīvesvietas bāriņtiesas lēmumu audžuģimenes statuss piešķirts pārskata gadā. Minētajā ailē iekļaujama informācija arī par tām audžuģimenēm, kurām audžuģimenes statuss piešķirts pārskata gadā un tajā pašā gadā bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu atņemt vai izbeigt statusu šai ģimenei.

Piemērs

Bāriņtiesa pārskata gada 12.martā pieņēmusi lēmumu par audžuģimenes statusa piešķiršanu laulātajiem. Pārskata gada 5.novembrī bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu laulātajiem statusu atņemt. Datus par minēto ģimeni bāriņtiesa iekļaus 4.2.1. un 4.2.2. apakšpunktā

4.2.2. apakšpunktā ierakstāma informācija skaitļos par audžuģimenēm, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārskata gadā **atņemts** audžuģimenes statuss. Tās var būt audžuģimenes, kam statuss piešķirts gan pirms pārskata gada, gan pārskata gadā.

Tie ir gadījumi, kad bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu atņemt audžuģimenes statusu, ja audžuģimene nepilda audžuģimenes pienākumus atbilstoši bērna interesēm (pieļauti bērnu tiesību pārkāpumi), audžuģimene nepamatoti atsakās no audžuģimenes pienākumu pildīšanas vai pēc bērna uzņemšanas nepamatoti atsakās no tālākās bērna aprūpes.

4.2.3. apakšpunktā ierakstāma informācija skaitļos par audžuģimenēm, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārskata gadā **izbeigts** audžuģimenes statuss. [Bāriņtiesu likuma 25.panta 2.¹ daļā](#) noteikts, ka bāriņtiesa lemj par audžuģimenes statusa izbeigšanu, ja audžuģimene pati ir izteikusi tādu vēlēšanos vai ir mainījušies tiesiskie apstākļi, kas bijuši par pamatu audžuģimenes statusa piešķiršanai un ietekmē audžuģimenes spēju turpmāk veikt audžuģimenes pienākumus. Tās var būt audžuģimenes, kam statuss piešķirts gan pirms pārskata gada, gan pārskata gadā.

4.2.4. apakšpunktā bāriņtiesa ieraksta informāciju skaitļos par audžuģimenēm, par kuru pārkāpumiem, pildot audžuģimenes pienākumus, bāriņtiesa **pārskata gadā informējusi tiesībaizsardzības iestādes** (piemēram, policiju, prokuratūru). Tās var būt audžuģimenes, kam statuss piešķirts gan pirms pārskata gada, gan pārskata gadā.

Piemērs

A audžuģimenei statuss piešķirts 2010.gada 15.maijā. Pārskata gadā bāriņtiesas rīcībā nonāca informācija par vardarbību pret audžuģimenē ievietotajiem bērniem. Bāriņtiesa, par iegūtajām ziņām attiecībā uz iespējamu vardarbību pret bērniem, informēja valsts policiju. Informācija par audžuģimeni iekļaujama pārskata 4.2.4. apakšpunktā.

2.13. Pārskats par adopcijas lietām

Personas atzīšana par adoptētāju pārskata gadā

5.1.1.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 5.1.1.1. un 5.1.1.2. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

5.1. Pieņemtie lēmumi par personu atzīšanu par adoptētājiem un personu skaits, kuras pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu atzītas par adoptētājiem	Skaits
5.1.1. Pieņemto lēmumu skaits kopā	7
5.1.1.1. no tiem lēmumu skaits, kuri pieņemti attiecībā uz personas atzīšanu par adoptētāju	4
5.1.1.2. no tiem lēmumu skaits, kuri pieņemti attiecībā uz laulāto atzīšanu par adoptētājiem	3

7

5.1.2.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 5.1.2.1. līdz 5.1.2.7. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

5.1.2. Personu skaits kopā	10	Rakstāms viss personu (nevis lēmumu) skaits, kuras atzītas par adoptētājiem
5.1.2.1. no tā personu (aizbildņu) skaits, kuras vēlējās adoptēt aizbildnībā esošu bērnu	1	Tad ja adoptētājs ir aizbildnis, bez laulātā un vēlas adoptēt savā aizbildnībā esošu bērnu.
tajā skaitā:		
sievietes	1	
vīrieši		Lēmums par laulāto atzīšanu par adoptētājiem, kuri vēlas adoptēt savā aizbildnībā esošu bērnu. Pārskatā rakstāms personu skaits – 2 personas (viena laulāto ģimene)
5.1.2.2. no tā laulāto (aizbildnis un tā laulātais) skaits, kuri vēlējās adoptēt aizbildnībā esošu bērnu	2	
5.1.2.3. no tā personu (audžuģimeņu) skaits, kuras vēlējās adoptēt audžuģimenē esošu bērnu	1	Tad ja audžuģimenes statuss piešķirts 1 personai un šī persona vēlas viena adoptēt savā audžuģimenē esošu bērnu
tajā skaitā:		
sievietes	1	
vīrieši		Tad ja audžuģimenē esošu bērnu vēlas adoptēt audžuģimene (laulātie) vai persona, kurai ir audžuģimenes statuss un viņa laulātais. Pārskatā rakstāms personu skaits - 2
5.1.2.4. no tā laulāto (audžuvecāki, audžuvecāks un tā laulātais) skaits, kuri vēlējās adoptēt audžuģimenē esošu bērnu	2	
5.1.2.5. no tā personu skaits, kuras vēlējās adoptēt ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu	1	Persona, kura vēlas kļūt par adoptētāju ārpusģimenes aprūpē nodotam bērnam
tajā skaitā:		
sievietes	1	
vīrieši		Viena laulāto ģimene, kura vēlas adoptēt bērnu, kurš nodots ārpusģimenes aprūpē un ir adoptējams. Rakstāms personu, nevis ģimeņu skaits.
5.1.2.6. no tā laulāto skaits, kuri vēlējās adoptēt ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu	2	
5.1.2.7. no tā personu skaits, kuras vēlējās adoptēt otra laulātā bērnu	1	Personas, kuras ir sava laulātā bērna adoptētāji
tajā skaitā:		
sievietes		
vīrieši	1	

5.1.2.apakšpunktā norādītajam personu skaitam ir jābūt atbilstošam 5.1.1. apakšpunktā norādīto lēmumu skaitam un dalījumam attiecībā uz lēmumiem par personu vai laulāto atzīšanu par adoptētājiem.

Piemērs

Iepriekš dotajā piemēra tabulā ir norādītas 10 personas adoptētāji. 4 personas, kuras vēlējās individuāli adoptēt bērnu un 6 personas, kuras bērna adopciju vēlas kā laulātie. Tātad bāriņtiesai attiecībā uz šīm personām ir pieņemti 7 bāriņtiesas lēmumi – 4 lēmumi ar kuriem 4 personas atzītas par adoptētājiem un 3 lēmumi, ar kuriem par adoptētājiem atzīti 3 laulāti pāri jeb 6 personas.

Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi vai atcēlusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm

Adopcijas kārtības 63.punktā noteikts, ka adopcija uz ārvalstīm pieļaujama, ja Latvijā nav iespējams nodrošināt adoptējamā bērna audzināšanu un pienācīgu aprūpi ģimenē un bāriņtiesa, ar kuras lēmumu bērns ievietots ārpusģimenes aprūpē, par to pieņēmusi attiecīgu lēmumu.

5.2.1.apakšpunkta ailēs apkopojama un ierakstāma informācija skaitļos par bērniem, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu **par bērna adopciju uz ārvalstīm**.

5.2.1.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 5.2.1.1. un 5.2.1.2. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

5.2. Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi vai atcēlusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm (vecums gados)	Skaits
5.2.1. Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm, kopā	2
5.2.1.1. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti audžuģimenē	0
5.2.1.2. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	2

Savukārt dati par bērnu skaitu, par kuriem bāriņtiesa **atcēlusi** lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm, atspoguļojami pārskata **5.2.2. apakšpunktā**.

5.2.2. Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa atcēlusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm, kopā	
--	--

Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs

Pārskata **5.3. punkta** attiecīgajās ailēs ierakstāma informācija skaitļos par bērniem, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 57.panta pirmās daļas 4.punktā, otrās daļas trešajā punktā un minētā panta trešajā daļā](#) noteiktajam, kā arī [Adopcijas kārtības 49.punktā](#) paredzētajam.

5.3.1.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 5.3.1.1., 5.3.1.2., 5.3.1.3. un 5.3.1.4.apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

5.3. Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs (vecums gados)	Skaits	
5.3.1. Bērnu skaits kopā	4	
5.3.1.1. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti audžuģimenē	1	}
5.3.1.2. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti aizbildņa ģimenē	1	
5.3.1.3. no tā bērnu skaits, kuri ievietoti aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	1	
5.3.1.4. no tā bērnu skaits, kurus vēlējās adoptēt otrs laulātais	1	

4

Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē vai aprūpes izbeigšanu

5.4.1.apakšpunktā nepieciešams iekļaut ziņas par bērniem, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai tiesā atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 57.panta pirmās daļas 2.punktā un otrās daļas 1.punktā](#) noteiktajam, kā arī [Adopcijas kārtības 41.punktā](#) paredzētajam.

5.4.2.apakšpunkta ailēs apkopojama informācija par bērniem skaitļos, ja adoptētāji nav vērsušies tiesā ar pieteikumu par konkrēta bērna adopcijas apstiprināšanu un bāriņtiesa ir lēmusi par bērna uzturēšanās adoptētāja aprūpē izbeigšanu pārskata gadā. Tie ir gadījumi, kad, piemēram, adoptētājs bērna aprūpes laikā atsakās no bērna, vai arī bāriņtiesa secina, ka starp adoptētāju un bērnu nav izveidojies kontakts un ir pamats uzskatīt, ka pēc adopcijas neizveidosies patiesas vecāka un bērna attiecības.

5.4. Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pārskata gadā pieņēmusi lēmumu par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē vai aprūpes izbeigšanu (vecums gados)	Skaits
5.4.1. Bērnu skaits, kuri nodoti adoptētāja aprūpē, kopā	
5.4.2. Bērnu skaits, kuru uzturēšanās adoptētāja aprūpē izbeigta, kopā	

2.14. Pārskats par aizgādību

Aizgādībā esošās personas un aizgādņi pārskata gada 31.decembrī

Pārskata veidlapas **6.1.1.apakšpunktā** ierakstāma apkopotā informācija par **visām aizgādībā esošām personām pārskata gada 31.decembrī**. Respektīvi, ierakstāmi dati par aizgādībā esošajām personām, kurām iecelts aizgādņis ne tikai pārskata gada ietvaros, bet arī iepriekšējos gados, ja bāriņtiesas lietvedībā esošā lieta joprojām ir aktīva.

6.1.1. Aizgādībā esošo personu skaits kopā	27
--	----

Personas, kurām aizgādņis iecelts gan pārskata gadā, gan iepriekšējos gados

6.1.2. apakšpunkta ailēs ierakstāma informācija par **visiem aizgādņiem** pārskata gada 31.decembrī, kas ar bāriņtiesas lēmumu **iecelti personām** ar ierobežotu rīcībspēju. Minētajās ailēs ierakstāmi dati par visām personām, attiecībā uz kurām lēmums pieņemts ne tikai pārskata gada ietvaros, bet arī iepriekšējos gados, ja bāriņtiesas lietvedībā esošā lieta joprojām ir aktīva.

6.1.2. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 6.1.2.1. un 6.1.2.2. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

6.1.2. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādņi personai ar ierobežotu rīcībspēju, kopā	25
6.1.2.1. no tā aizgādņu skaits, kuri ir personas ar ierobežotu rīcībspēju radnieki un laulātie	14
6.1.2.2. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizgādņi personai ar ierobežotu rīcībspēju	11

iecelti gan pārskata gadā, gan iepriekšējos gados

25

Savukārt **6.1.3.apakšpunktā** atspoguļojama informācija par **visiem aizgādņiem, kuri iecelti mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai** un uz pārskata gada 31.decembrī joprojām pilda aizgādņa pienākumus.

Piemērs

6.1.3. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādņi mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai, kopā	2
--	---

iecelti gan pārskata gadā, gan iepriekšējos gados

Vēršam uzmanību, ka **6.1.2. un 6.1.3.apakšailēs** iekļaujami dati arī par pagaidu aizgādņiem un līdzgādājiem. Minētajās ailēs nav iekļaujami dati par sevišķajiem aizgādņiem, kurus bāriņtiesa iecēlusi kādai atsevišķai darbībai personu ar ierobežotu rīcībspēju interešu aizsardzībai.

Aizgādnībā esošās personas un aizgādņi pārskata gadā

6.2.1.apakšpunktā nepieciešams ierakstīt informāciju par personu ar ierobežotu rīcībspēju skaitu, kurām ar bāriņtiesas lēmumu aizgādņi iecelti pārskata gadā.

6.2.2.apakšpunktā nepieciešams ierakstīt informāciju par personām, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādni personai ar ierobežotu rīcībspēju pārskata gadā.

6.2.2. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 6.2.2.1. un 6.2.2.2. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

6.2.1. Personu ar ierobežotu rīcībspēju skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu iecelti aizgādņi, kopā	3	Personas, kurām pārskata gadā iecelts aizgādņis
6.2.2. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādni personai ar ierobežotu rīcībspēju, kopā	3	
6.2.2.1. no tā aizgādņu skaits, kuri ir personas ar ierobežotu rīcībspēju radnieki un laulātie	1	3
6.2.2.2. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizgādni personai ar ierobežotu rīcībspēju	2	

Vēršam uzmanību, ka minētajos apakšpunktos iekļaujami dati gan par aizgādņiem un personām ar ierobežotu rīcībspēju, ja aizgādņi personai ar ierobežotu rīcībspēju pārskata gadā tiek iecelti pirmreizēji, gan dati par aizgādņiem un personām ar ierobežotu rīcībspēju, ja bāriņtiesa saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 40.panta piektajā daļā](#) noteikto pārskata gadā iecēlusi personai ar ierobežotu rīcībspēju citu aizgādni.

Piemēri

1. Pārskata gada 5.maijā personai ar ierobežotu rīcībspēju A pirmreizēji iecelts aizgādņi B. Datus par personu ar ierobežotu rīcībspēju A iekļauj 6.2.1.apakšpunktā, datus par aizgādni B attiecīgi iekļauj 6.2.2.apakšpunktā.
2. 2017.gada 12.maijā bāriņtiesa personai ar ierobežotu rīcībspēju A pirmreizēji iecēlusi aizgādni B. Pārskata gada 5.septembrī bāriņtiesa šo aizgādni atcēlusi no aizgādņa pienākumu pildīšanas, jo konstatēti pārkāpumi aizgādņa darbībā un iecēlusi personai ar ierobežotu rīcībspēju citu aizgādni C. Datus par personu ar ierobežotu rīcībspēju A iekļauj 6.2.1.apakšpunktā, datus par aizgādni C attiecīgi iekļauj 6.2.2.apakšpunktā.

6.2.3.apakšpunktā nepieciešams ierakstīt informāciju par personām, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādni mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai pārskata gadā.

6.2.3. Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādni mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai, kopā	
--	--

Aizgādņu atcelšana un atlaišana pārskata gadā

6.2.4.apakšpunktā nepieciešams norādīt informāciju par aizgādņiem, kuri pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu atcelti no aizgādņa pienākumu pildīšanas atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 42.panta pirmās daļas 3.punktā](#) noteiktajam. Tie ir gadījumi, kad bāriņtiesa konstatējusi aizgādībā esošas personas interesēm neizdevīga aizgādņa darbību, respektīvi, aizgādņa darbībā konstatēti pārkāpumi.

6.2.4.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 6.2.4.1., 6.2.4.2. un 6.2.4.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

6.2.4. Aizgādņu skaits, kuri pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu atcelti no pienākumu pildīšanas nolaidīgas rīcības vai citu iemeslu dēļ, kopā	2	Aizgādņi, kuri atcelti pārkāpumu dēļ 2
6.2.4.1. no tā aizgādņu skaits, kuri ir personas ar ierobežotu rīcībspēju radinieki un laulātie	1	
6.2.4.2. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizgādni personai ar ierobežotu rīcībspēju	0	
6.2.4.3. no tā aizgādņi mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai	1	

Pārskata **6.2.4.4. apakšpunktā** norādāma informācija par tām personām, kuras iekļautas pārskata 6.2.4. apakšpunktā (atceltas no pienākumu pildīšanas) un par kuru pārkāpumiem bāriņtiesa informējusi tiesībaizsardzības iestādes. Punktā 6.2.4.4. iekļautā skaitliskā vērtība nevar būt lielāka kā pārskata 6.2.4.apakšpunktā norādītais skaits.

Piemērs

6.2.4.4. no tā personu skaits, par kuru pārkāpumiem, pildot aizgādņa pienākumus, bāriņtiesa informējusi tiesībaizsardzības iestādes (piemēram, policiju, prokuratūru)	1	No pārskata 6.2.4. apakšpunktā norādītā personu skaita
--	---	--

Pārskata **6.2.5. apakšpunkts** atspoguļo datus par aizgādņiem, kuri atbrīvoti no aizgādņa pienākumu pildīšanas [Bāriņtiesu likuma 43.panta pirmajā daļā](#) noteiktajos gadījumos.

6.2.5.apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar 6.2.5.1., 6.2.5.2. un 6.2.5.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

6.2.5. Aizgādņu skaits, kuri pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu atlaisti vai atbrīvoti no pienākumu pildīšanas, kopā	5	Likumisku iemeslu dēļ atbrīvoti no aizgādņu pienākumu pildīšanas 5
6.2.5.1. no tā aizgādņu skaits, kuri ir personas ar ierobežotu rīcībspēju radinieki un laulātie	2	
6.2.5.2. no tā citu personu skaits, kuras ieceltas par aizgādni personai ar ierobežotu rīcībspēju:	1	
6.2.5.3. no tā aizgādņi mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai	2	

Ārvalstu aizgādības lietas pārņemšana

6.2.6.apakšpunktā iekļaujama informācija par personām ar ierobežotu rīcībspēju, attiecībā uz kurām bāriņtiesa atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 27.panta otrajā daļā](#) noteiktajam **lēmusi par ārvalsts aizgādības lietas pārņemšanu**, ja ārvalsts kompetentā aizgādības iestāde ir iecēlusi aizgādni un lūgusi pārņemt aizgādības lietu.

6.2.6. Personu skaits, kurām aizgādība nodibināta ārvalstī un bāriņtiesa lēmusi par ārvalsts aizgādības lietas pārņemšanu, kopā	
---	--

2.15. Pārskats par nepilngadīgas personas bez pavadības (trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki) lietām

Pārskata septītā sadaļa apkopo informāciju par gadījumiem, kad bāriņtiesa bijusi iesaistīta nepilngadīgas personas bez pavadības tiesību un interešu aizsardzības nodrošināšanā.

Pārskata **7.1.1. apakšpunktā** apkopojama informācija par **nepilngadīgo bez pavadības** skaitu kopā

7.1.1. Nepilngadīgo personu bez pavadības (turpmāk – nepilngadīga persona) skaits kopā	2	Skaits uz pārskata gada 31.decembri
--	---	--

Pārskata **7.1.2. apakšpunktā** apkopoti dati par **nepilngadīgo personu skaits, kuras nav lūgušas starptautisko aizsardzību Latvijā** un to ārpusģimenes aprūpi pārskata gada 31.decembrī.

7.1.2. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 7.1.2.1., 7.1.2.2. un 7.1.2.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

7.1.2. Nepilngadīgo personu skaits, kuras nav lūgušas starptautisko aizsardzību Latvijā, kopā	4
7.1.2.1. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas audžuģimenē	2
7.1.2.2. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aizbildņa ģimenē	1
7.1.2.3. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	1

4

Pārskata **7.1.3. apakšpunkta** ailēs apkopojama informācija par **nepilngadīgo patvēruma meklētāju skaitu**, kam nodrošināta ārpusģimenes aprūpe.

7.1.3. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 7.1.3.1., 7.1.3.2. un 7.1.3.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

7.1.3. Patvēruma meklētāju skaits kopā	3
7.1.3.1. no tā patvēruma meklētāju skaits, kuri ievietoti audžuģimenē	1
7.1.3.2. no tā patvēruma meklētāju skaits, kuri ievietoti aizbildņa ģimenē	1
7.1.3.3. no tā patvēruma meklētāju skaits, kuri ievietoti aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	1

3

Pārskata **7.1.4. apakšpunkta** ailēs apkopojama informācija par **nepilngadīgo personu, kuram piešķirts bēgļa statuss, skaitu**, kam nodrošināta ārpusģimenes aprūpe.

7.1.4. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 7.1.4.1., 7.1.4.2. un 7.1.4.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

7.1.4. Nepilngadīgo personu skaits, kurām piešķirts bēgļa statuss, kopā	2
7.1.4.1. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas audžuģimenē	1
7.1.4.2. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aizbildņa ģimenē	0
7.1.4.3. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	1

2

Pārskata **7.1.5. apakšpunkta** ailēs apkopojama informācija par **nepilngadīgo personu, kuram piešķirts alternatīvais statuss, skaitu**, kam nodrošināta ārpusģimenes aprūpe.

7.1.5. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 7.1.5.1., 7.1.5.2. un 7.1.5.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

7.1.5. Nepilngadīgo personu skaits, kurām piešķirts alternatīvais statuss, kopā	1	}	1
7.1.5.1. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas audžuģimenē	0		
7.1.5.2. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aizbildņa ģimenē	0		
7.1.5.3. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	1		

Pārskata **7.1.6. apakšpunkta** ailēs apkopojama informācija par **nepilngadīgo personu, kurām atteikta starptautiskā aizsardzība Latvijā, skaitu**, un kurām nodrošināta ārpusģimenes aprūpe.

7.1.6. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 7.1.6.1., 7.1.6.2. un 7.1.6.3. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

7.1.6. Nepilngadīgo personu skaits, kurām atteikta starptautiskā aizsardzība Latvijā, kopā	1	}	1
7.1.6.1. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas audžuģimenē	0		
7.1.6.2. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aizbildņa ģimenē	0		
7.1.6.3. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras ievietotas aprūpes un rehabilitācijas institūcijā	1		

Pārskata **7.1.7. apakšpunkta** ailēs apkopojama informācija par nepilngadīgo personu skaitu, kurām pārskata gadā izbeigta ārpusģimenes aprūpe.

7.1.7. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar 7.1.7.1., 7.1.7.2., 7.1.7.3. un 7.1.7.4. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

7.1.7. Nepilngadīgo personu skaits, kurām izbeigta ārpusģimenes aprūpe, kopā	6	}	1
7.1.7.1. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras sasniegušas pilngadību	2		
7.1.7.2. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras deportētas no Latvijas	2		
7.1.7.3. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras pazudušas bez vēsts	1		
7.1.7.4. no tā nepilngadīgo personu skaits, kuras atgriezušās ģimenē	1		

2.16. Pārskats par citām bāriņtiesā izskatītajām lietām un pieņemtajiem lēmumiem pārskata gadā

Pārskata **8.1.-8.7. apakšpunkti** atspoguļo informāciju par bāriņtiesu pieņemtajiem lēmumiem vai darbībām, ko bāriņtiesa pieņēmusi vai veikusi bērna personisko interešu aizstāvībai.

8.1. Bērnu skaits , par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par bērna vārda, uzvārda vai tautības ierakstu , kopā	Bāriņtiesu likuma 19.panta pirmā daļa
8.2. Bērnu skaits , par kuriem pēc tiesas pieprasījuma bāriņtiesa devusi atzinumu par bērna aizgādības tiesību noteikšanu un saskarsmes tiesības izmantošanas kārtību , kopā	Bāriņtiesu likuma 50.pants
8.3. Bērnu skaits , par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par valsts sociālo pabalstu , apgādnieka zaudējuma pensijas un atbalsta ar celiakiju slimiem bērniem, kuriem nav noteikta invaliditāte, izmaksāšanu personai, kura faktiski audzina bērnu, vai izmaksāšanu pašam bērnam , ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu, kopā	Bāriņtiesu likuma 18.panta 4.un 5.punkts, Valsts sociālo pabalstu likuma 16.panta trešā daļa
8.4. Nepilngadīgo personu skaits , par kurām bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par atļaujas došanu stāties laulībā pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, kopā	Bāriņtiesu likuma 18.panta 1.punkts
8.5. Bērnu skaits , par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par pilngadības piešķiršanu pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas , kopā	Bāriņtiesu likuma 18.panta 2.punkts
8.6. Bērnu skaits , kuri nosūtīti konsultācijas saņemšanai pie ģimenes ārsta, psihologa vai cita speciālista, kopā	Bāriņtiesu likuma 18.panta 3.punkts
8.8. Pieņemto lēmumu skaits par nepilngadīgo bērnu un personu ar ierobežotu rīcībspēju mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību kopā	Bāriņtiesu likuma 21.pants

Pārskata **8.7. apakšpunkts** apkopo informāciju par **bāriņtiesas iesniegtajiem** lūgumiem tiesai par **pagaidu aizsardzības nodrošināšanu pret vardarbību** bērna interesēs.

8.7. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar **8.7.1. – 8.7.6.** apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

8.7. Pieteikumu skaits , ko bērna interesēs iesniegusi bāriņtiesa ar lūgumu tiesai nodrošināt pagaidu aizsardzību pret vardarbību, kopā	9	}	9
8.7.1. ja konstatēta fiziska vardarbība	2		
8.7.2. ja konstatēta seksuāla vardarbība	1		
8.7.3. ja konstatēta psiholoģiska vardarbība	0		
8.7.4. ja konstatēta ekonomiska vardarbība	0		
8.7.5. ja konstatēta vardarbīga kontrole	1		
8.7.6. ja konstatēta vairāku veidu vardarbība	5		

Pārskats par bāriņtiesas pieņemto lēmumu skaitu

Pārskata **8.9.apakšpunktā** rakstāma informācija par **bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem**. Minētajā ailē apkopojama un ierakstāma informācija par visiem pārskata gadā bāriņtiesā pieņemtajiem lēmumiem, tajā skaitā par vienpersoniski pieņemtajiem lēmumiem un bāriņtiesas sniegtajiem atzinumiem, kas sniegti pēc tiesas pieprasījuma. Tāpat šajā apakšpunktā nepieciešams norādīt lēmumus par kļūdas labojumu veikšanu, kas pieņemti saskaņā ar [Administratīvā procesa likuma 72.pantā](#) noteikto.

Vienlaikus paskaidrojam, ka **8.9. apakšpunktā** bāriņtiesai nav jānorāda dati par bāriņtiesā pieņemtajiem procesuālajiem lēmumiem, ar kuriem izskatāmā lieta bāriņtiesā netiek izskatīta pēc būtības, un kuri noformēti vēstules veidā. Piemēram, lēmums par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarināšanu, atteikums izdot administratīvo aktu saīsinātā termiņā, atteikums nomainīt bāriņtiesas darbinieku, kurš piedalās lietas sagatavošanā u.c.

8.9.1. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādai ar **8.9.1.1. – 8.9.1.4.** apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

8.9. Pieņemto lēmumu skaits kopā	20
8.9.1. no tā vienpersoniski pieņemto lēmumu skaits	6
8.9.1.1. tajā skaitā lēmumu skaits par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem	2
8.9.1.2. tajā skaitā lēmumu skaits par bērna izņemšanu no aizbildņa aprūpes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas	1
8.9.1.3. tajā skaitā lēmumu skaits par bērna izņemšanu no audžuģimenes aprūpes un audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas	2
8.9.1.4. tajā skaitā lēmumu skaits par bērna obligāto ārstēšanu vai sociālās rehabilitācijas saņemšanu	1

Visi pārskata gadā pieņemtie bāriņtiesas lēmumi

Vienpersonisko lēmumu skaits, kas pieņemti pārskata gadā

VIENPERSONISKIE lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu

VIENPERSONISKIE lēmumi par bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas

VIENPERSONISKIE lēmumi bērna izņemšanu no audžuģimenes un audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas

VIENPERSONISKIE lēmumi par bērna obligātu ārstēšanu vai sociālās rehabilitācijas saņemšanu

8.10. apakšpunktā bāriņtiesa norāda bāriņtiesas lietvedībā esošo lietu kopējo skaitu pārskata gada 31.decembrī. Tās ir visas aktīvās lietas, ja lietas nav nodotas bāriņtiesas arhīvā ilgstošā glabāšanā.

8.11.apakšpunktā bāriņtiesām nepieciešams norādīt pārskata gadā ierosināto lietu skaitu.

8.10. Bāriņtiesas lietvedībā esošo lietu kopējais skaits pārskata gada 31. decembrī, ja lietas nav nodotas arhīvā, kopā	
8.11. Pārskata gadā ierosināto lietu skaits bāriņtiesā kopā	

2.17. Ziņas par bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzēšanu pārskata gadā

Pārskata **9.1.apakšpunktā** norādāma informācija par bāriņtiesas lēmumiem, kuri pārskata gadā pārsūdzēti Administratīvajā rajona tiesā.

Pārskata **9.2.apakšpunktā** iekļaujamās ziņas par bāriņtiesas faktiskās rīcības pārsūdzības gadījumiem pārskata gada ietvaros.

Ierakstot datus minēto apakšpunktu ailēs, jāņem vērā, ka ziņas par bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzības gadījumiem pārskata gadā atspoguļojama arī tad, ja bāriņtiesā saņemta informācija par bāriņtiesas lēmuma vai faktiskās rīcības pārsūdzību tiesā, bet tiesa pārskata gada ietvaros lietu vēl nav izskatījusi. Šādā gadījumā nepieciešams norādīt tikai bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzību skaitu, nenorādot datus par to, vai lēmums atstāts spēkā vai atcelts, vai attiecībā uz faktiskās rīcības pārsūdzības gadījumiem pieņemts bāriņtiesai labvēlīgs vai nelabvēlīgs tiesas spriedums.

Pārskata veidlapā nav jānorāda dati par pārsūdzētajiem lēmumiem vai faktiskās rīcības pārsūdzības gadījumiem, ja informācija par pārsūdzību saņemta iepriekšējā gadā, bet pārskata gadā pieņemts tiesas spriedums.

Piemēri

1. *Bāriņtiesa pārskata gadā saņēmusi informāciju, ka tās lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu A.Bērziņai pārsūdzēts tiesā. Pārskata gadā tiesa lēmuma pārsūdzību nav izskatījusi. Ziņas par pārsūdzību tiek atspoguļotas pārskata gada 9.1.1.apakšpunktā, ar norādi, ka lietas izskatīšana nav pabeigta.*
2. *Pārskata gadā tiesā tiek izskatīta lieta, kura tiesā tika ierosināta iepriekšējā gadā. Ziņas par tiesas spriedumu bāriņtiesa atspoguļo pārskata 9.3. apakšpunktā*

9.1. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai jābūt vienādei ar **9.1.1.–9.1.7.** apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

9.1. Bāriņtiesas lēmumu skaits, kuri pārsūdzēti tiesā , kopā	2
9.1.1. no tiem lēmumu skaits par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem	1
9.1.2. no tiem lēmumu skaits par aizbildņa iecelšanu	0
9.1.3. no tiem lēmumu skaits par aizbildņa atlaišanu vai atcelšanu no pienākumu pildīšanas	0
9.1.4. no tiem lēmumu skaits par bērna mantas pārvaldīšanu	1
9.1.5. no tiem lēmumu skaits par aizgādņa iecelšanu personai	0
9.1.6. no tiem lēmumu skaits par aizgādņa iecelšanu mantojumam	0
9.1.7. no tiem lēmumi citos jautājumos	0

2

9.2. apakšpunktā norādāmi bāriņtiesas faktiskās rīcības pārsūdzības gadījumi. Ņemot vērā to, ka pārskatā nav iekļauta sadaļa par to pārsūdzību skaitu, kurās vēl nav pieņemts tiesas spriedums, 9.2. apakšpunktā norādītā skaitliskā vērtība **var nesakrist** ar 9.2.1. un 9.2.2. apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

9.2. Bāriņtiesas faktiskās rīcības pārsūdzības gadījumi kopā	2
9.2.1. no tiem pārsūdzību skaits, attiecībā uz kurām pieņemts bāriņtiesai labvēlīgs tiesas spriedums	1
9.2.2. no tiem pārsūdzību skaits, attiecībā uz kurām pieņemts bāriņtiesai nelabvēlīgs tiesas spriedums	0

9.3. apakšpunktā norādītajai skaitliskajai vērtībai **jābūt vienādai** ar **9.3.1. – 9.3.2.** apakšpunktos norādīto skaitļu summu.

Piemērs

9.3. Bāriņtiesas lēmumu skaits, kuri pārsūdzēti iepriekšējā laikposmā un par kuriem tiesas spriedums stāties spēkā pārskata gadā, kopā	3	
tajā skaitā:		
atstāti spēkā	2	} 3
Atcelti	1	

3. Par bāriņtiesu darba kvalitātes uzlabošanu un pašvērtējuma veikšanu bāriņtiesās

3.1. Metodiskie ieteikumi

Bāriņtiesu darba kvalitātes uzraudzība, proti, tās atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana un metodisko ieteikumu sniegšana bāriņtiesu darba uzlabošanai arvien ir bijusi viena no VBTAI darbības pamatfunkcijām.

VBTAI, realizējot Ministru kabineta 2005.gada 29.novembra noteikumos Nr.898 „[Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas nolikums](#)” 2.punktā noteikto funkciju īstenot bāriņtiesu darba uzraudzību un metodisko palīdzību (izņemot uzdevumus, kas noteikti Bāriņtiesu likuma VII un VIII nodaļā), atbilstoši kompetencei katru gadu veic dažādu kategoriju lietu pārbaudes bāriņtiesās, gada ietvaros pārbaudot dažādu kategoriju bāriņtiesu lietu.

Vienlaikus svarīgi izprast, ka galvenais bāriņtiesas darba kvalitātes uzraudzības mērķis ir panākt, lai bāriņtiesa prioritāri nodrošinātu bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, vienlaikus savā darbībā ievērojot labu pārvaldības principu, proti, darbojas normatīvajos aktos noteiktajās pilnvarās, ir tiesiska un uzticama, kā arī nodrošina pretimnākošu un cienpilnu attieksmi pret privātpersonu¹.

VBTAI veiktās plānotās pārbaudes bāriņtiesām sniedz ieskatu par aktuālākajām nepilnībām bāriņtiesas darbā un kalpo kā pamatinstruments turpmākai pašas bāriņtiesas savas darbības izvērtēšanai un pilnveidošanai (bāriņtiesas darba pašnovērtējums). Bāriņtiesai pārbaudes noslēgumā tiek nodots viens pārbaudes akta eksemplārs, kā arī kontrollapas, kurās ir atspoguļotas normatīvo aktu pamatprasības katrā pārbaudāmajā bāriņtiesu lietu kategorijā. Bāriņtiesai ir iespējams, ņemot par paraugu VBTAI plānotās pārbaudes kontrollapas, pēc pašiniciatīvas veikt arī citu lietu pārbaudi un analīzi, jo VBTAI plānotajā pārbaudē pārbauda atsevišķas lietas izlases kārtībā.

Analizējot pārbaudīto aktos fiksētos trūkumus un nepilnības, VBTAI secinājusi, ka bāriņtiesas savā darbībā ne vienmēr pilnvērtīgi un atbilstošā kvalitātē veic normatīvajos aktos noteiktos pasākumus bērnu personisko interešu un tiesību aizsardzībai, turklāt atsevišķos gadījumos vienus un tos pašus trūkumus pieļauj sistemātiski, t.sk., neievērojot jau iepriekš līdzīgās situācijās sniegtos VBTAI metodiskos ieteikumus. Vienlaikus konstatēts, ka saņemot VBTAI norādījumus un ieteikumus konkrētā lietā, kas VBTAI izskatīta pamatojoties uz privātpersonu sūdzību par bāriņtiesu darbu, bāriņtiesas priekšsēdētājs ne vienmēr ar šo informāciju iepazīstina visus bāriņtiesas darbiniekus, kā arī neanalizē iespējamās kļūdas citās, līdzīga rakstura, lietās.

Vienlaikus VBTAI atzinīgi vērtē tās bāriņtiesas, kuras apzinīgi veic pienākumu izpildi, nodrošina normatīvo aktu ievērošanu, kā arī meklē risinājumus un veidus, kā nodrošināt bērnu vislabāko interešu aizsardzību, tajā skaitā aktualizējot dažādus jautājumus gan normatīvajos aktos, gan praktiskās darbībās. VBTAI novērtē to bāriņtiesu darbinieku ieguldīto darbu, kuri gan

¹ [Laba pārvaldība. Latvijas Republikas Tiesībsargs](#)

nodrošina atbilstošu kvalitāti “tekošo” darbu izpildei, gan pakāpeniski pārbauda iespējamās nepilnības iepriekšējos gados uzsāktām lietām.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu bāriņtiesas darbību un sekmētu pilnvērtīgu bērnu tiesību un interešu aizsardzības nodrošināšanu, VBTAI aicina bāriņtiesas īstenot dažādas aktivitātes iestādes darba kvalitātes uzlabošanai kopumā, kā vienu no pasākumiem ieviešot **bāriņtiesā iekšējo kvalitātes kontroles sistēmu**.

Ņemot vērā, ka Latvijā bāriņtiesas ir būtiski atšķirīgas gan pēc iestādes struktūras, darbinieku skaita, lietu skaita utt., VBTAI aicina katras bāriņtiesas priekšsēdētāju izvērtēt optimālāko variantu kādā veidā nodrošināt iestādes pašvērtējuma veikšanu.

Izveidojot iekšējo kvalitātes kontroles sistēmu ir būtiski bāriņtiesas priekšsēdētājam **izvirzīt skaidru kvalitātes kontroles mērķi, tā sasniegšanai veicamos uzdevumus, termiņus un nozīmēt atbildīgās personas kontroles veikšanai**.

1. Veids, kā veicama bāriņtiesas darbības kvalitātes paškontrolē

Lai bāriņtiesām atvieglotu šādas kvalitātes procesu kontroles sistēmas ieviešanu, VBTAI ir izstrādājusi speciālas pašvērtējuma veidlapas (skat. [3.2. Pašvērtējuma veidlapu paraugi](#)), kurās atbilstoši konkrētas kategorijas lietai jau norādītas bāriņtiesas veicamās darbības, kas izriet no normatīvo aktu prasībām. Pašvērtējuma veidlapas ievietotas VBTAI interneta vietnē (*Bāriņtiesas → Metodiskie ieteikumi → [Par bāriņtiesu iekšējās kvalitātes kontroles sistēmu](#)*), kur tās iespējams **lejupielādēt Word formātā**.

VBTAI vērš uzmanību, ka veidlapās norādītās bāriņtiesai veicamās darbības nav pilnīgas un absolūtas tādā ziņā, ka tās neiekļauj visu iestādei veicamo darbību spektru konkrētā lietā, kas atkarīgs no katras lietas specifiskajiem apstākļiem, vienlaikus šāda veidlapas aizpildīšana ļauj pārskatāmi sekot līdzi lietas risināšanas gaitai un nepieļaut būtiskus trūkumus, kuru dēļ var tikt ievērojami apdraudēta bērna tiesību un interešu nodrošināšana.

2. Pārbaudāmo lietu apjoms un regularitāte

Bāriņtiesas priekšsēdētājam, analizējot lietu skaitu un kategorijas, kā arī ņemot vērā sūdzības vai VBTAI un Latvijas Republikas Tiesībsarga pārbaūžu rezultātus, jāizvērtē, kurās lietu kategorijās un kādā apjomā būtiski veikt paškontroli. Piemēram, ja tiek secināts, ka būtiskākās problēmas ir attiecībā uz normatīvo aktu prasību ievērošanu lietās par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, kontrole būtu nepieciešama primāri lietās, kurās vēl nav bijis tiesas spriedums par aizgādības tiesību atņemšanu, vai kur lieta tiek gatavota aizgādības tiesību iespējamai atjaunošanai. Iespējams, ka bāriņtiesai konstatētas nepilnības attiecībā uz audžuģimeņu statusa pienācīgu izvērtēšanu un bāriņtiesas pārziņā ir daudz audžuģimeņu lietu – tad paškontrolē varētu tikt primāri veikta lietās par audžuģimenes statusa piešķiršanu.

Vienlaikus uzsverams, ka ir būtiski, lai Bāriņtiesas priekšsēdētājs pārzinātu visas aktīvo lietu kategorijas un regulāri būtu pārliecinājies par pamatprasību ievērošanu visās lietās.

VBTAI ieskatā, bāriņtiesai nepieciešams paškontroli veikt ar **noteiktu regularitāti**, it īpaši situācijās, kad notikušas normatīvo aktu izmaiņas.

3. Kas veic bāriņtiesas paškontroli

Attiecībā uz personu vai personām, kuras varētu veikt lietu pašvērtējumu, VBTAI saskata vairākus variantus:

Pirmkārt, lietas paškontroli var veikt **darbinieks, kas ar konkrēto lietu strādā** (sagatavo izskatīšanai bāriņtiesas sēdē, veic pārrunas ar lietas dalībniekiem, tajā skaitā bērnu, pieprasa un saņem jautājuma izlemšanai nepieciešamo informāciju u.c.). Šajā gadījumā lietas paškontrolē var būt palīdzīga konkrētajam darbiniekam sava darba kvalitātes nodrošināšanai. Būtiskākais risks ir tas, ka darbiniekam, kurš pats veidojis lietu, var pietrūkt “skata no malas”, zināms objektivitātes trūkums – piemēram, nepamanīta var palikt iztrūkstoša informācija lietā, kura lietā netiek atspoguļota, bet darbinieks to zina, jo ieguvis darba procesā kā mutisku informāciju un nav noformējis rakstiskā pārskatā par saņemto informāciju.

Otrkārt, lietas paškontroli var veikt **bāriņtiesas priekšsēdētājs**, kurš atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam vada, organizē un atbild par iestādes darbu. Šajā gadījumā lietu paškontrolē var dod patiesu priekšstatu par darba kvalitāti iestādē kopumā, kā arī dot iestādes vadītājam priekšstatu par katra konkrētā bāriņtiesas locekļa zināšanu kopumu un kompetenci.

Treškārt, bāriņtiesas priekšsēdētājs kā iestādes vadītājs var **norīkot konkrētu bāriņtiesas locekli**, kas būtu pilnvarots veikt lietu paškontroli noteiktā termiņā un sagatavot pārskatu par tās rezultātiem.

Nododot lietu pārbaudes veikšanai citam bāriņtiesas loceklim, nevis lietas veidotājam, tiek nodrošināts, ka lieta tiek pārbaudīta “no neitrāla skatupunkta”, turklāt tiek paplašinātas arī pārbaudes veicēja zināšanas un izpratne par tām lietu kategorijām, ar kurām, iespējams, konkrētais bāriņtiesas darbinieks ikdienā nestrādā. Īpaši nozīmīgi tas ir bāriņtiesās, kur bāriņtiesu locekļiem kompetences sadalītas darbam konkrētās lietu kategorijās, savukārt lēmumu pieņemšanā piedalās visi bāriņtiesas locekļi. Līdz ar to nozīmīgs ieguvums zināšanu pilnveidei lietu paškontroles veikšana varētu būt bāriņtiesu locekļiem, kuri strādā nepilnas slodzes bāriņtiesās, bet piedalās lēmuma pieņemšanā. Pēc lietas paškontroles veikšanas bāriņtiesu loceklim būtu daudz pilnīgāka izpratne par lemjamā jautājuma būtību.

4. Paškontroles rezultātu analīze

Būtiski, lai bāriņtiesas paškontroles procesā tiktu sasniegts izvirzītais mērķis – nodrošināts, ka bāriņtiesa ir pārliecinājusies par savas darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām, konstatējusi un novērsusi iespējamās kļūdas, turklāt tiek nodrošināts, ka paškontrolē nav formāla veidlapu aizpilde, bet sniedz izpratni par nepieciešamajām darbībām konkrētas kategorijas lietās arī turpmāk. Vienlaikus svarīgi, lai paškontroles rezultāti tiktu pārrunāti un analizēti visu bāriņtiesas darbinieku starpā (piemēram, rīkojot darbinieku sapulci), tādējādi pilnveidojot bāriņtiesas locekļu zināšanas, nodrošinot to izpratni par katras kategorijas lietās nepieciešamajiem dokumentiem un darbību kopumu.

3.2. Pašvērtējuma veidlapu paraugi

Saite VEIDLAPU lejupielādei Word formātā

Bāriņtiesas iekšējās kontroles VEIDLAPA

Lietā Nr. _____

Par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības atjaunošanu vai prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai

Lietas pārbaude veikta 202__gada__.

Nr. p.k	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Pievienots lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu vienam vai abiem vecākiem;	ir ☐ ; nav ☐
2.	Pievienots dokuments, kas apliecina, ka sociālais dienests/sociālā darba speciālists par bērna šķiršanu no ģimenes informēts un lūgts sniegt palīdzību bērna vecākiem;	ir ☐ ; nav ☐
3.	Ziņots policijai vai citai kompetentai iestādei par vardarbību vai citu pret bērnu vērstu noziedzīgu nodarījumu;	ir ☐ ; nav ☐
4.	Pieņemot lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu, bāriņtiesa rakstveidā informējusi vecāku: 4.1.par pienākumu sadarboties ar savas dzīvesvietas pašvaldības sociālo dienestu un citām institūcijām un personām, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē; 4.2.par pienākumu maksāt par bērnam sniegto ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu; 4.3.par tiesībām saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja vecāks atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem šīs palīdzības saņemšanas nosacījumiem;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
5.	Risinot jautājumu par ārpusģimenes aprūpi bērnam, bāriņtiesa: 5.1.izskaidrojusi bērnam iespējamās ārpusģimenes aprūpes veidus; 5.2.noskaidrojusi bērna viedokli par viņam piemērotāko ārpusģimenes aprūpes veidu, ja bērns spēj formulēt savu viedokli;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
6.	Lietā ievietots lēmums par bērna ārpusģimenes aprūpi;	ir ☐ ; nav ☐
7.	Bāriņtiesa periodiski ieguvusi informāciju no pašvaldības sociālā dienesta par veikto sociālo darbu ar ģimeni, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē (ieteicams pirmreizēji jau 3-6 mēnešus no brīža, kad bērna vecākiem ir pārtrauktas aizgādības tiesības un turpmāk tiek veikta pēc nepieciešamības) un noskaidrots bērna likumiskā pārstāvja vai audžuģimenes viedoklis par bērna saskarsmi ar vecākiem, materiālo un nemateriālo atbalstu bērnam, lai savlaicīgi izskatītu nepieciešamību lemt par iespējamo bērna atgriešanu ģimenē vai par prasības celšanu tiesā;	ir ☐ ; nav ☐
8.	Gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas bāriņtiesa lēmusi: 8.1.par iespējamo pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu;	ir ☐ ; nav ☐

	8.2.par nepieciešamību sniegt prasību tiesā aizgādības tiesību atņemšanai:	ir ☐ ; nav ☐
9.	Riska novērtēšana veikta: 9.1.pirms lēmuma pieņemšanas par iespējamo aizgādības tiesību atņemšanu; 9.2.pirms lēmuma pieņemšanas par iespējamo aizgādības tiesību atjaunošanu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
10.	Sagatavojot lietu par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu, vai par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākam, bāriņtiesa: 10.1.noskaidrojusi, vai ir zuduši iemesli, kuru dēļ vecākam tika pārtrauktas bērna aizgādības tiesības; 10.2.saņēmusi vecāka dzīvesvietas sociālā dienesta atzinumu par iespējām bērnam atgriezties vecāka aizgādībā; 10.3. Noskaidrojusi vecāka viedokli par sadarbību ar sociālo dienestu, lai novērstu bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus ģimenē un iespējām bērnam atgriezties vecāku aizgādībā; 10.4. Veikusi dzīves apstākļu pārbaudi vecāku dzīvesvietā; 10.5.saņēmusi no audžuģimenes, aizbildņa vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas informāciju par bērna un vecāka saskarsmi, garīgo un materiālo atbalstu bērna audzināšanā ārpusģimenes aprūpes laikā; 10.6. Noskaidrojusi bērna viedokli par saskarsmi ar vecākiem, materiālo un nemateriālo atbalstu bērnam, iespējamo atgriešanos vecāku aizgādībā; 10.7.pieprasījusi citu informāciju, kas nepieciešama, lai pieņemtu pamatotu lēmumu. T.sk., izprasījusi informāciju no speciālistiem (ģimenes ārsts, psihologs u.c.) un citiem informācijas avotiem (VSAA, Sodū reģistrs, SPKC, pašvaldības policija, izglītības iestāde u.c.), lai gūtu pārliecību par vecāku spējām nodrošināt bērnam pilnvērtīgu aprūpi un uzraudzību;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
11.	Veiktas pārrunas ar bērnu un/vai noskaidrots bērna viedoklis par atrašanos vecāku aprūpē: 11.1.pirms lēmuma par aizgādības tiesību pārtraukšanu pieņemšanas; 11.2.pirms lēmuma par pārtraukto aizgādības tiesību iespējamo atjaunošanu vai prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
12.	Pievienots lēmums par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vai neatjaunošanu un prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai;	ir ☐ ; nav ☐
13.	Informācija par prasības celšanu tiesā 2 mēnešu laikā pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas;	ir ☐ ; nav ☐
14.	Informācija par tiesas spriedumu par aizgādības tiesību atņemšanu	ir ☐ ; nav ☐
15.	Triju darbdienu laikā pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas paziņots VSAA nodaļai: 15.1. par lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu; 15.2. par lēmumu par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu bērnu vecākiem;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
16.	Ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu vai saņemts tiesas nolēmums par aizgādības tiesību atņemšanu paziņots Uzturīdzekļu garantiju fondam (UGF);	ir ☐ ; nav ☐
17.	Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei (PMLP) sniegtas ziņas par: 17.1.aizgādības tiesību pārtraukšanu; 17.2.aizgādības tiesību atjaunošanu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
18.	Ne vēlāk kā triju darba dienu laikā ar lietu saistītā informācija ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS).	ir ☐ ; nav ☐

Bāriņtiesas iekšējās kontroles
VEIDLAPA

Lietas Nr. _____

Par vecāka aprūpē esoša bērna nodošanu citas personas aprūpē Latvijā uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, vai uz laiku ārvalstī

Lietas pārbaude veikta 202__gada __. _____

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Pievienots abu vecāku iesniegums (izņemot gadījumu, ja nodibināta viena vecāka atsevišķa aizgādība), ar lūgumu nodot bērnu citas personas aprūpē:	ir ☐ ; nav ☐
2.	Veiktas pārrunas ar bērnu un/vai noskaidrots bērna viedoklis par iespējamo atrašanos citas personas aprūpē, ja bērns spēj savu viedokli formulēt;	ir ☐ ; nav ☐
3.	Izvērtētas attiecīgās personas spējas pienācīgi aprūpēt bērnu, tajā skaitā: 3.1. noskaidrota motivācija uzņemties bērna aprūpi vecāku prombūtnes laikā; 3.2. pārbaudīti personas dzīves apstākļi; 3.3. pieprasīta informācija par Sodu reģistrā iekļautajām ziņām par personu; 3.4. pieprasīta ģimenes ārsta izziņa par veselības stāvokli; 3.5. iegūta informācija, vai personai nav bijušas pārtrauktas vai atņemtas bērna aizgādības tiesības; Vai persona nav bijusi atcelta no aizbildņa pienākumu pildīšanas, vai nav ticis atņemts audžuģimenes statuss.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
4.	Veiktas pārrunas ar personu, kura vēlas ņemt aprūpē bērnu un visām nedalītā māsaimniecībā dzīvojošajām personām par attiecībām ģimenē un iespējamo bērna aprūpi ģimenē;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Saņemts, personas, kuras aprūpē vecāki vēlas nodot bērnu, dzīvesvietas bāriņtiesas atzinums par tās spēju bērnu pienācīgi aprūpēt;	ir ☐ ; nav ☐
6.	Pievienots bāriņtiesas lēmums par vecāka aprūpē esoša bērna nodošanu citas personas aprūpē Latvijā uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, vai uz laiku ārvalstī:	ir ☐ ; nav ☐
7.	Veiktas regulāras dzīves apstākļu pārbaudes bērna un citas personas dzīvesvietā Latvijā:	ir ☐ ; nav ☐
8.	Dzīves apstākļu pārbaudes gaitā veiktas pārrunas ar bērnu un/vai noskaidrots bērna viedoklis, ja bērns spēj savu viedokli formulēt:	ir ☐ ; nav ☐
9.	Dzīves apstākļu pārbaudes gaitā veiktas pārrunas ar visām ģimenē dzīvojošajām personām;	ir ☐ ; nav ☐
10.	Nepieciešamības gadījumā iegūta informācija no citām iestādēm par bērna aprūpi (izglītības iestāde, ģimenes ārsts u.c.)	ir ☐ ; nav ☐
11.	Pievienots attiecīgās valsts kompetentās bērnu tiesību aizsardzības iestādes atzinums par personas piemērotību, ievērojot Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45. ³ panta otrās daļas prasības, un apliecinājums, ka tā nodrošinās aprūpē nodotā bērna dzīves apstākļu regulāru pārbaudi;	ir ☐ ; nav ☐

12.	Pievienots attiecīgās valsts kompetentās bērnu tiesību aizsardzības iestādes dokumentu notariāli apliecināts tulkojums latviešu valodā;	ir ☐ ; nav ☐
13.	Ne vēlāk kā triju darba dienu laikā ar lietu saistītā informācija ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS);	ir ☐ ; nav ☐

Bāriņtiesas iekšējās kontroles
VEIDLAPA

Lieta Nr. _____

Lieta par audžuģimenes statusa piešķiršanu

Lietas pārbaude veikta 202__ .gada __. _____

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Lietai pievienots laulāto (personas) iesniegums;	ir ☐ ; nav ☐
2.	Lietai pievienoti dokumenti par laulāto (personas) veselības stāvokli: 2.1. atzinums no psihiatra par personas psihisko stāvokli; 2.2. atzinums no narkologa par personas atkarību no narkotiskām un psihotropām vai citām atkarību izraisošām vielām.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
3.	Izvērtēta laulāto (personas) motivācija kļūt par audžuģimeni, ģimenes locekļu savstarpējās attiecības, spējas pienācīgi aprūpēt bērnu: 3.1. noskaidrots ģimenes materiālais stāvoklis; 3.2. pārbaudīti laulāto (personas) dzīves apstākļi; 3.3. pieprasīta un lietā ievietota informācija par Sodur reģistrā iekļautajām ziņām par laulātajiem (personu); 3.4. veiktas pārrunas ar laulātajiem (personu) un citām nedalītā mājāsaimniecībā dzīvojošajām personām;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
4.	Pievienots lēmums par laulāto (personas) atzīšanu par piemērotiem audžuģimenes pienākumu veikšanai;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Lietai pievienots dokuments, kas apliecina, ka laulātie (persona) informēti par pienākumu noslēgt vienošanos ar ārpusģimenes atbalsta centru par atbalsta saņemšanu un iespēju veikt brīvprātīgo darbu bērnu aprūpes iestādē.	ir ☐ ; nav ☐
6.	Pievienota informācija no potenciālās audžuģimenes izvēlētajā ārpusģimenes atbalsta centra par noslēgto vienošanos ar laulātajiem (personu) par psihologa atzinuma sagatavošanu un audžuģimenes apmācību nodrošināšanu;	ir ☐ ; nav ☐
7.	Saņemta un lietā pievienota informācija no ārpusģimenes atbalsta centra: 7.1. psihologa atzinums par laulāto (personas) piemērotību audžuģimenes statusa iegūšanai; 7.2. laulāto (personas) raksturojums; 7.3. informācija par mācību programmas apguvi;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
8.	Mēneša laikā no mācību programmas apguves, veiktas pārrunas ar laulātajiem (personu), lai konstatētu laulāto (personas) gribu un gatavību iegūt audžuģimenes statusu;	ir ☐ ; nav ☐
9.	Pievienots lēmums par audžuģimenes statusa piešķiršanu;	ir ☐ ; nav ☐
10.	10.1. Lēmuma noraksts 10 darbdienu laikā izsniegts audžuģimenei; 10.2. Informācija ievadīta Audžuģimeņu informācijas sistēmā; 10.3. Par pieņemto lēmumu informēts ārpusģimenes atbalsta centrs;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
11.	Pievienoti dokumenti, kas apliecina, ka bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā , sadarbībā ar ārpusģimenes atbalsta centru izvērtējusi laulāto vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai: 11.1. izvērtētas ģimenes locekļu savstarpējās attiecības;	ir ☐ ; nav ☐

	11.2. izvērtētas spējas pienācīgi aprūpēt bērnu; 11.3. pārbaudīti audžuģimenes dzīves apstākļi.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
12.	Lēmums par bērna ievietošanu audžuģimenē un/vai uzturēšanās izbeigšanu tajā pievienots.	ir ☐ ; nav ☐

Lieta par specializētās audžuģimenes statusa piešķiršanu (*dokumentu kopums, kas tiek pievienots attiecīgajai audžuģimenes lietai*)

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Lietai pievienots laulāto (personas) iesniegums, kurā norādīta vēlamā specializācija ;	ir ☐ ; nav ☐
2.	Lietai pievienoti audžuģimenes pieredzi apliecinājoši dokumenti atbilstoši izvēlētajai specializācijai;	ir ☐ ; nav ☐
3.	Sadarbībā ar ārpusģimenes atbalsta centru izvērtēta audžuģimenes: 3.1. motivācija un sadzīves apstākļu piemērotība izvēlētajai specializācijai; 3.2. iespēja nodrošināt vides, mobilitātes un rehabilitācijas pakalpojumu pieejamību; 3.3. darbības pieredze atbilstoši specializācijai; 3.4. zināšanas un prasmes bērna aprūpē;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
4.	Pievienots lēmums par audžuģimenes atzīšanu par piemērotiem specializētās audžuģimenes pienākumu veikšanai;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Pievienota informācija no audžuģimenes izvēlētajā ārpusģimenes atbalsta centra par noslēgto vienošanos ar audžuģimeni par psihologa atzinuma saņemšanu par audžuģimenes piemērotību specializētās audžuģimenes statusa iegūšanai attiecīgajā specializācijā, audžuģimenes raksturojuma sagatavošanu, mācību un psihosociālā atbalsta nodrošināšanu.	ir ☐ ; nav ☐
6.	Saņemta un lietai pievienota informācija no ārpusģimenes atbalsta centra: 6.1. psihologa atzinums par audžuģimenes piemērotību konkrētās specializācijas iegūšanai; 6.2. audžuģimenes raksturojums; 6.3. informācija par mācību programmas apguvi;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
7.	Mēneša laikā no mācību programmas apguves, piesaistot atbalsta centru, veiktas pārrunas ar audžuģimeni, lai konstatētu audžuģimenes gribu un gatavību iegūt specializētās audžuģimenes statusu attiecīgajā specializācijā;	ir ☐ ; nav ☐
8.	Pievienots lēmums par specializētās audžuģimenes statusa piešķiršanu;	ir ☐ ; nav ☐
9.	9.1. Lēmuma noraksts 10 darbdienu laikā izsniegts audžuģimenei; 9.2. Informācija ievadīta Audžuģimeņu informācijas sistēmā; 9.3. Par pieņemto lēmumu informēts ārpusģimenes atbalsta centrs;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
10.	Lēmums par bērna ievietošanu specializētajā audžuģimenē un/vai uzturēšanās izbeigšanu tajā pievienots.	ir ☐ ; nav ☐

Bāriņtiesas iekšējās kontroles
VEIDLAPA

Lieta Nr. _____

Par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē bērnam ar smagiem funkcionāliem traucējumiem:

Lietas pārbaude veikta 202_.gada___. _____

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Pievienots lēmums par audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes statusa piešķiršanu;	ir ☐ ; nav ☐
2.	Pirms bērna ievietošanas audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē, <u>audžuģimenei un ārpusģimenes aprūpes centram</u> sniegta rakstiska informācija par: 2.1.bērna emocionālo stāvokli, 2.3.apstākļiem, kas jāņem vērā, lai audžuģimene varētu pienācīgi bērnu aprūpēt, 2.4.par saskarsmes kārtību ar bērna vecākiem, brāļiem (pusbrāļiem), māsām (pusmāsām) un citiem radniekiem vai bērnam tuvām personām;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
3.	Pievienoti dokumenti, kas apliecina, ka audžuģimene vai specializētā audžuģimene, pirms lēmuma par bērna ņemšanu aprūpē un uzraudzībā pieņemšanas, ir personīgi iepazinusies ar bērnu;	ir ☐ ; nav ☐
4.	Pirms bērna ievietošanas audžuģimenē noskaidrots bērna viedoklis un/vai veiktas pārrunas ar bērnu par iespējamo uzturēšanos šajā ģimenē;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Ievietojot bērnu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē bērnam ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, bāriņtiesa izsniegusi: 5.1. bērna dzimšanas apliecību; 5.2. tās rīcībā esošo informāciju par bērna veselības stāvokli un ģimenes ārstu (ja tāds ir); 5.3. bērna personisko mantu (ja tādas ir) sarakstu.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
6.	Lietai pievienots dokumentārs apliecinājums, ka bāriņtiesa par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē vienas darbdienu laikā informējusi audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes ārpusģimenes atbalsta centru	ir ☐ ; nav ☐
7.	Pievienots lēmuma par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē noraksts	ir ☐ ; nav ☐
8.	Triju darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas paziņots VSAA nodaļai par lēmumu: 8.1.par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē;	ir ☐ ; nav ☐

	8.2.par bērna uzturēšanās izbeigšanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē;	ir ☐ ; nav ☐
9.	Fiksētas ziņas par bērna vecākiem: 9.1.pievienots lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu; 9.2.pievienots tiesas spriedums par aizgādības tiesību atņemšanu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
10.	Sastādīts un lietai pievienots bērna psihofizioloģiskās attīstības pārskats: 10.1. piecu darbdienu laikā pēc bērna uzņemšanas audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē; 10.2. ik pēc sešiem mēnešiem; 10.3. piecu darbdienu laikā pēc uzturēšanās beigām audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
11.	Ne retāk kā reizi gadā , sadarbībā ar ārpusģimenes atbalsta centru, pārbaudīti audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē ievietotā bērna dzīves apstākļi un sastādīts pārbaudes akts, kurā iekļauta šāda informācija: 11.1. bērna viedoklis par dzīves apstākļiem audžuģimenē; 11.2. bērna viedoklis par attiecībām ar vecākiem un citiem radniekiem; 11.3. audžuģimenes viedoklis par bērna aprūpi; 11.4. nedalītā saimniecībā ar dzīvojošo personu viedoklis par attiecībām ar audžuģimenē ievietoto bērnu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
12.	Ne vēlāk kā triju darba dienu laikā ar lietu saistītā informācija ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS);	ir ☐ ; nav ☐

Par bērna ievietošanu krīzes audžuģimenē

Lietas pārbaude veikta 202_.gada___. _____

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Pievienots lēmums par krīzes audžuģimenes statusa piešķiršanu;	ir ☐ ; nav ☐
	Ievietojot bērnu krīzes audžuģimenē, <u>tai un ārpusģimenes atbalsta centram</u> sniegta informācija par apstākļiem, kādos bērns atradies, un cita svarīga informācija, kas jāņem vērā, lai krīzes audžuģimene varētu uzsākt bērna aprūpi;	ir ☐ ; nav ☐
2.	Piecu darbdienu laikā pēc bērna ievietošanas krīzes audžuģimenē, <u>audžuģimenei un ārpusģimenes aprūpes centram</u> sniegta rakstiska informācija par: 2.1.bērna emocionālo stāvokli, 2.3.apstākļiem, kas jāņem vērā, lai audžuģimene varētu pienācīgi bērnu aprūpēt, 2.4.par saskarsmes kārtību ar bērna vecākiem, brāļiem (pusbrāļiem), māsām (pusmāsām) un citiem radniekiem vai bērnam tuvām personām;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐

3.	Piecu darbdienu laikā pēc bērna ievietošanas krīzes audžuģimenē, bāriņtiesa izsniegusi : 3.1. bērna dzimšanas apliecību; 3.2. tās rīcībā esošo informāciju par bērna veselības stāvokli un ģimenes ārstu (ja tāds ir); 3.3. bērna personisko mantu (ja tādas ir) sarakstu.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
4.	Pievienots lēmuma par bērna ievietošanu krīzes audžuģimenē noraksts	ir ☐ ; nav ☐
5.	Triju darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas paziņots VSAA nodaļai par lēmumu: 5.1. par bērna ievietošanu krīzes audžuģimenē; 5.2. par bērna uzturēšanās pagarināšanu krīzes audžuģimenē; 5.2. par bērna uzturēšanās izbeigšanu krīzes audžuģimenē;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
6.	Fiksētas ziņas par bērna vecākiem: 6.1. pievienots lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu; 6.2. pievienots tiesas spriedums par aizgādības tiesību atņemšanu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
7.	Sastādīts un lietai pievienots bērna psihofizioloģiskās attīstības pārskats: 7.1. piecu darbdienu laikā pēc bērna uzņemšanas audžuģimenē specializētajā audžuģimenē; 7.2. ik pēc sešiem mēnešiem; 7.3. piecu darbdienu laikā pēc uzturēšanās beigām audžuģimenē specializētajā audžuģimenē	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
8.	Ņemot vērā bērna uzturēšanās ilgumu krīzes audžuģimenē, regulāri pārbaudīti krīzes audžuģimenē ievietotā bērna dzīves apstākļi un sastādīts pārbaudes akts, kurā iekļauta šāda informācija: 8.1. bērna viedoklis par dzīves apstākļiem audžuģimenē; 8.2. bērna viedoklis par attiecībām ar vecākiem un citiem radniekiem; 8.3. audžuģimenes viedoklis par bērna aprūpi; 8.4. nedalītā saimniecībā ar dzīvojošo personu viedoklis par attiecībām ar audžuģimenē ievietoto bērnu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
9.	Ne vēlāk kā triju darba dienu laikā ar lietu saistītā informācija ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS);	ir ☐ ; nav ☐

Bāriņtiesas iekšējās kontroles
VEIDLAPA

Lietas Nr. _____

Par aizbildnības nodibināšanu

Lietas pārbaude veikta 202__gada __. _____

Nr. p.k	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Izvērtēta personas atbilstība aizbildņa pienākumu pildīšanai, tajā skaitā: 1.1.motivācija kļūt par aizbildni; 1.2.ģimenes locekļu savstarpējās attiecības; 1.3.nodarbinātība; 1.4.dzīves apstākļi; 1.5.spēja pārstāvēt bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
2.	Lietai pievienoti dokumenti par personas veselības stāvokli: 2.1. izziņa no ģimenes ārsta, kura veselības aprūpē persona atradusies vismaz sešus mēnešus; 2.2. atzinums no psihiatra; 2.3. atzinums no narkologa.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
3.	Saņemts attiecīgās personas dzīvesvietas bāriņtiesas atzinums par to, vai attiecīgajai personai ir aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības;	ir ☐ ; nav ☐
4.	Nodibinot bērnam aizbildnību, veiktas pārrunas ar bērnu un/vai noskaidrots bērna viedoklis, ja bērns savu viedokli spēj formulēt;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Lēmums par aizbildnības nodibināšanu pievienots lietai;	ir ☐ ; nav ☐
6.	Bāriņtiesa izskaidrojusi ieceltajam aizbildnim viņa pienākumus, tiesības un atbildību, un aizbildnis parakstījies , ka ir informēts par to;	ir ☐ ; nav ☐
7.	Mantas saraksts sastādīts un pievienots lietai;	ir ☐ ; nav ☐
8.	Ne retāk kā reizi gadā pārbaudīti aizbildnībā esoša bērna dzīves apstākļi un sastādīts pārbaudes akts, kurā iekļauta šāda informācija: 8.1.aizbildnībā esošās personas viedoklis par dzīves apstākļiem; 8.2.aizbildnībā esošās personas viedoklis par attiecībām ar vecākiem un citiem radniekiem; 8.3.aizbildņa viedoklis par aizbildnības pārvaldību; 8.4.nedalītā saimniecībā ar aizbilstamo esošo viedoklis par attiecībām ar aizbilstamo;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
9.	Fiksētas ziņas par bērna vecākiem: 9.1.pievienots lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu; 9.2.pievienots tiesas spriedums par aizgādības tiesību atņemšanu; 9.3. ziņas, kas apstiprina vecāka miršanas faktu, ja vecāks miris.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
10.	Bāriņtiesa saņēmusi, pārbaudījusi un apstiprinājusi aizbildņa iesniegto ikgada norēķinu līdz katra gada 1.februārim;	ir ☐ ; nav ☐

11.	Ikgada mantas apskates akts pievienots lietai;	ir ☐ ; nav ☐
12.	Atceļot aizbildni no pienākumu pildīšanas, veikta riska novērtēšana;	ir ☐ ; nav ☐
13.	Triju darbdienu laikā pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas paziņots (VSAA) nodaļai: 13.1.par lēmumu par aizbildņa iecelšanu; 13.2.par lēmumu par aizbildņa atcelšanu; 13.3.par lēmumu par aizbildņa atlaišanu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
14.	Ne vēlāk kā trīs darba dienu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums, ka aizbildnis beidzis pildīt aizbildņa pienākumus, paziņots UGF;	ir ☐ ; nav ☐
15.	PMLP sniegtas ziņas par: 15.1.aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu; 15.2.aizbildnības izbeigšanos un aizbildņa atcelšanu vai atlaišanu.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
16.	Pirms lēmuma pieņemšanas par ārpusģimenes aprūpes veida maiņu, bāriņtiesa izskaidrojusi bērnam veicamās darbības un noskaidro bērna viedokli, ja bērns to spēj formulēt	ir ☐ ; nav ☐
17.	Bāriņtiesa sešus mēnešus pirms bērna pilngadības sasniegšanas informējusi aizbilstamo un pašvaldības sociālo dienestu par sociālo garantiju saņemšanu.	ir ☐ ; nav ☐
18.	Ne vēlāk kā triju darba dienu laikā ar lietu saistītā informācija ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS);	ir ☐ ; nav ☐

Bāriņtiesas iekšējās kontroles VEIDLAPA

Lieta Nr. _____

Par viesģimenes statusa piešķiršanu

Lietas pārbaude veikta 202__gada__. _____

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Pievienots laulāto vai personas iesniegums par viesģimenes statusa piešķiršanu;	ir ☐ ; nav ☐
2.	Pirms lēmuma pieņemšanas, bāriņtiesa izvērtējusi iespējamās viesģimenes piemērotību viesģimenes statusa iegūšanai, tajā skaitā: 2.1.laulāto vai personas motivāciju kļūt par viesģimeni, savstarpējās attiecības ģimenē un spējas aprūpēt bērnu; 2.2.pārbaudījusi un izvērtējusi laulāto vai personas sadzīves un materiālos apstākļus; 2.3.pieprasījusi ģimenes ārsta atzinumu par laulāto vai personas veselības stāvokli; 2.4.nosūtījusi laulātos vai personu pie psihologa un saņēmusi atzinumu par piemērotību viesģimenes statusa iegūšanai; 2.5.pieprasījusi informāciju par Sodu reģistrā iekļautajām ziņām par laulātajiem vai personu; 2.6. Pārlicinās vai persona nav atcelta no aizbildņa pienākumu pildīšanas nekārtīgas to izpildes dēļ; vai personai nav atņemts audžuģimenes vai viesģimenes statuss, jo persona nav pildījusi pienākumus atbilstoši bērna interesēm; vai personai ar tiesas spriedumu nav atņemtas aizgādības tiesības;	ir ☐; nav ☐ ir ☐; nav ☐ ir ☐; nav ☐ ir ☐; nav ☐ ir ☐; nav ☐ ir ☐; nav ☐
3.	Lēmums par viesģimenes statusa piešķiršanu pievienots lietai;	ir ☐ ; nav ☐
4.	Lietai pievienota Bērnu aprūpes iestādes un viesģimenes noslēgtās Vienošanās par bērna uzturēšanās ilgumu viesģimenē, pušu tiesībām un pienākumiem apliecināta kopija;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Bāriņtiesa nodrošinājusi regulāras viesģimenē ievietotā bērna dzīves apstākļu pārbaudes;	ir ☐ ; nav ☐
6.	Ne retāk kā reizi gadā izvērtēta viesģimenes piemērotība viesģimenes statusam atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45. ³ panta otrās daļas 1. un 2.punktā noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem;	ir ☐ ; nav ☐
7.	Ne vēlāk kā triju darba dienu laikā ar lietu saistītā informācija ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS);	ir ☐ ; nav ☐

Bāriņtiesas iekšējās kontroles
VEIDLAPA

Lietas Nr. _____

Par bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā

Lietas pārbaude veikta 202__ .gada__ . _____

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Lietai pievienots Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1037 "Bāriņtiesas darbības noteikumi" 81. ² punktā noteiktais pārskats par darbībām, kas veiktas, lai bērnam nodrošinātu piemērotu aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē (turpmāk – pārskats);	ir ☐ ; nav ☐
2.	Pārskats aktualizēts atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1037 "Bāriņtiesas darbības noteikumi" 81. ³ un 81. ⁴ punktā noteiktajiem termiņiem.	ir ☐ ; nav ☐
3.	Pārskata aktualizācijā iekļauta: 3.1. ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas sniegtā informācija par bērna saskarsmi ar vecākiem, brāļiem, māsām, vecvecākiem, kā arī citām personām, ar kurām bērns ilgu laiku ir dzīvojis nedalītā saimniecībā, un minēto personu sadarbību ar ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju, kā arī informāciju par bērna fizisko un psihosociālo attīstību; 3.2. pašvaldības sociālā dienesta sniegtā informācija par veikto sociālo darbu, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
4.	Pirms lēmuma pieņemšanas par bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpēs un sociālās rehabilitācijas institūcijā, veiktas pārrunas ar bērnu un/vai noskaidrots bērna viedoklis;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Pievienots lēmums par bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpēs un sociālās rehabilitācijas institūcijā;	ir ☐ ; nav ☐
6.	Triju darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas paziņots VSAA nodaļai par lēmumu: 6.1.par bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā; 6.2.par bērna uzturēšanās izbeigšanu minētajā institūcijā;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
7.	Lietai pievienots ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītāja sastādīts mantas saraksts;	ir ☐ ; nav ☐
8.	Ne retāk kā reizi gadā pārbaudīti institucionālā aprūpē esoša bērna dzīves apstākļi un sastādīts pārbaudes akts, kurā iekļauta šāda informācija: 8.1.bērna viedoklis par dzīves apstākļiem institūcijā; 8.2.bērna viedoklis par attiecībām ar vecākiem un citiem radniekiem; 8.3.aizbildņa (institūcijas vadītāja) viedoklis par bērna aprūpes nodrošināšanu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
9.	Fiksētas ziņas par bērna vecākiem:	

	9.1.pievienots lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu; 9.2.pievienots tiesas spriedums par aizgādības tiesību atņemšanu;	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
10.	Ikgada mantas apskates akts pievienots lietai;	ir ☐ ; nav ☐
11.	Bāriņtiesa saņēmusi, pārbaudījusi un apstiprinājusi aizbildņa iesniegto ikgada norēķinu;	ir ☐ ; nav ☐
12.	Pirms lēmuma pieņemšanas par ārpusģimenes aprūpes veida maiņu, bāriņtiesa izskaidrojusi bērnam veicamās darbības un noskaidrojusi bērna viedokli, ja bērns spēj formulēt savu viedokli;	ir ☐ ; nav ☐
13.	Lietai pievienota ilgstošas sociālās aprūpēs un sociālās rehabilitācijas institūcijas un viesģimenes noslēgtās vienošanās apliecināta kopija.	ir ☐ ; nav ☐
14.	Bāriņtiesa nodrošinājusi regulāru viesģimenē ievietotā bērna dzīves apstākļu pārbaudi.	ir ☐ ; nav ☐
15.	Pievienots bāriņtiesas, kas pieņēmusi lēmumu par bērna ievietošanu bērnu aprūpes iestādē, atzinums, ka bērnu aprūpes iestāde var nodot bērnu uz laiku citas personas aprūpē ārvalstī, ja šāda nodošana atbilst bērna interesēm;	ir ☐ ; nav ☐
16.	Pievienots attiecīgās valsts kompetentās bērnu tiesību aizsardzības iestādes atzinums par personas piemērotību, ievērojot Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.3 panta otrās daļas prasības, un apliecinājums, ka tā nodrošinās aprūpē nodotā bērna dzīves apstākļu regulāru pārbaudi	ir ☐ ; nav ☐
17.	Ne vēlāk kā triju darba dienu laikā ar lietu saistītā informācija ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS);	ir ☐ ; nav ☐

Bāriņtiesas iekšējās kontroles
VEIDLAPA

Lietas Nr. _____

Aizgādnības lieta

Lietas pārbaude veikta 202__ .gada __ . _____

Nr. p.k.	Bāriņtiesas veicamās darbības	Darbības veiktas
1.	Pievienots tiesas spriedums par personas rīcībspējas ierobežojumu un aizgādnības vai pagaidu aizgādnības nodibināšanu;	ir ☐ ; nav ☐
2.	Pievienots zvērināta notāra taisīts notariālais akts par aizgādnības nodibināšanu	ir ☐ ; nav ☐
3.	Lemjot par aizgādnību vai pagaidu aizgādnību, bāriņtiesa noskaidrojusi personas ar rīcībspējas ierobežojumu viedokli vai tās personas viedokli, kurai nodibināta pagaidu aizgādnība, visos ar personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzības nodrošināšanu saistītajos jautājumos, ja vien šī persona spēj formulēt viedokli;	ir ☐ ; nav ☐
4.	Pievienots bāriņtiesas lēmums par aizgādņa iecelšanu;	ir ☐ ; nav ☐
5.	Bāriņtiesa izskaidrojusi ieceltajam aizgādnim viņa pienākumus, tiesības un atbildību, un aizgādnis parakstījies, ka ir informēts par to;	ir ☐ ; nav ☐
6.	Lēmuma noraksts par aizgādņa iecelšanu nosūtīts tiesai, kura nodibinājusi aizgādnību;	ir ☐ ; nav ☐
7.	Ne retāk kā reizi gadā pārbaudīti aizgādnībā esošās personas dzīves apstākļi un sastādīts pārbaudes akts, kurā iekļauta šāda informācija: 7.1. aizgādnībā esošās personas viedoklis par dzīves apstākļiem, ja vien šī persona spēj formulēt viedokli; 7.2. aizgādnībā esošās personas viedoklis par attiecībām ar aizgādni, ja vien šī persona spēj formulēt viedokli; 7.3. aizgādņa viedoklis par aizgādnības pārvaldību; 7.4. nedalītā saimniecībā ar aizgādnībā esošo viedoklis par attiecībām ar aizgādnībā esošo personu.	ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐ ir ☐ ; nav ☐
8.	Mantas saraksts sastādīts un pievienots lietai;	ir ☐ ; nav ☐
9.	Ikgada mantas apskates akts pievienots lietai;	ir ☐ ; nav ☐
10.	Bāriņtiesa saņēmusi, pārbaudījusi un apstiprinājusi aizgādņa iesniegto ikgada norēķinu.	ir ☐ ; nav ☐
11.	Bāriņtiesa ir informējusi aizgādni par pienākumu <u>Civilprocesa likuma 270.² panta</u> otrās daļas noteiktajā termiņā iesniegt tiesā pieteikumu par obligāto rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšanu personai ar rīcībspējas ierobežojumu;	ir ☐ ; nav ☐

Saite VEIDLAPU lejupielādei Word formātā

4. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas plānotās pārbaudes bāriņtiesās 2019.gadā un biežāk konstatētās nepilnības bāriņtiesu darbībā

Bāriņtiesu darba kvalitātes uzraudzība, proti, tās atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana un metodisko ieteikumu sniegšana bāriņtiesu darba uzlabošanai arvien ir bijusi viena no VBTAI darbības pamatfunkcijām.

VBTAI, realizējot Ministru kabineta 2005.gada 29.novembra noteikumos Nr.898 „[Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas nolikums](#)” [2.punktā](#) noteikto funkciju īstenot bāriņtiesu darba uzraudzību un metodisko palīdzību (izņemot uzdevumus, kas noteikti [Bāriņtiesu likuma VII](#) un [VIII nodaļā](#)), atbilstoši kompetencei katru gadu veic dažādu kategoriju lietu pārbaudes bāriņtiesās.

2019.gadā bāriņtiesu darba uzraudzības un metodiskās vadības aspektā kā prioritātes tika izvirzītas:

- bāriņtiesu darbības izvērtēšana deinstitucionalizācijas kontekstā – ģimeniskas vides nodrošināšanā (aizbildnis, audžuģimene), ja bērnam nodrošināma ārpusģimenes aprūpe;
- bāriņtiesu darbības izvērtēšana bērna, kas atrodas ārpusģimenes aprūpē, saskarsmes tiesību nodrošināšanā un veicināšanā ar bērnam tuviem radniekiem (vecākiem, brāļiem, māsām u.c.).

Nēmot vērā izvirzītās prioritātes, plānotā bāriņtiesu lietu pārbaude kopumā tika veikta 30 bāriņtiesās, izlases kārtībā pārbaudot 466 bāriņtiesu lietvedībā esošas lietas:

- 80 lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu;
- 139 aizbildnības lietas;
- 156 audžuģimeņu lietas;
- 91 lieta par bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (turpmāk – aprūpes iestādē).

Galvenais bāriņtiesas darba kvalitātes uzraudzības mērķis ir panākt, lai bāriņtiesa saskatītu savā darbībā esošās aktuālākās nepilnības un veiktu darbības kvalitātes pilnveidi, prioritāri nodrošinot bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.

Analizējot 2019.gada pārbaudžu aktos fiksētos trūkumus un nepilnības, VBTAI secinājusi, ka bāriņtiesas joprojām savā darbībā ne vienmēr pilnvērtīgi un atbilstošā kvalitātē veic normatīvajos aktos noteiktos pasākumus bērnu personisko interešu un tiesību aizsardzībai, turklāt atsevišķos gadījumos vienus un tos pašus trūkumus pieļauj sistemātiski, t.sk., neievērojot jau iepriekš līdzīgās situācijās sniegtos VBTAI metodiskos ieteikumus.

VBTAI, apkopojot pārbaudžu rezultātus, secina, ka galvenā problemātika visās bāriņtiesās ir līdzīga, tādēļ ir nozīmīgi visām bāriņtiesām iepazīties ar VBTAI apkopoto ieskatu par aktuālākajām nepilnībām bāriņtiesas darbībā, lai, izmantojot šo informāciju, kā arī [VBTAI piedāvātos ieteikumus paškontroles veikšanai](#)², izvērtētu savas darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām un to, kā tā ar savu darbību nodrošina prioritāru bērnu tiesību aizsardzību savā pašvaldībā.

² Rokasgrāmata bāriņtiesām, 3 sējums “Par bāriņtiesu darba kvalitātes uzlabošanu un pašvērtējuma veikšanu”, 54 lpp

4.1. Savlaicīgas rīcības trūkums prioritārai bērna tiesību aizsardzības nodrošināšanai

Vairākās bāriņtiesās tika konstatēti būtiski bāriņtiesas darbības pārkāpumi attiecībā uz savlaicīgu rīcību prioritārai bērna tiesību aizsardzības nodrošināšanai.

Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 4.panta](#) otro daļu, bāriņtiesa prioritāri nodrošina bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Ievērojot minēto, bērnu tiesību aizsardzībai jābūt prioritāram principam bāriņtiesas darbībā. Minētais nozīmē gan proaktīvu rīcību informācijas izvērtēšanas procesā, gan aktīvas darbības, ar mērķi gūt pārliecību par bērnu tiesību aizsardzības pārkāpumu nepieļaušanu.

Svarīgi!!!

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 20.panta](#) pirmā daļa paredz, ka iesniegumi un sūdzības, kas saistītas ar bērna tiesību aizsardzību, izskatāmas nekavējoties!

Piemērs

Bāriņtiesas lietas materiāli liecina, ka bāriņtiesā informācija par bērnu veselības un turpmākās attīstības apdraudējumu no sociālā dienesta saņemta jau 2018.gada maijā, atkārtoti jūnijā, jūlijā, augustā, bet bāriņtiesa, kompetencē esošas darbības – dzīves apstākļu pārbaudi, bērnu viedokļu noskaidrošanu, informācijas iegūšanu no citām institūcijām u.tml., lai pārliecinātos par bērnu drošību un viņu interešu aizsardzību, uzsākusi veikusi tikai sākot ar 2018.gada augustu, sākotnēji nerosinot lietu par bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanu, bet nosūtot bērnus krīzes centra pakalpojumu saņemšanai. Krīzes centra atzinumā tika norādīts, ka bērni ilgstoši cietuši no emocionālas un fiziskas vardarbības ģimenē. Lēmums par bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanu pieņemts tikai 2019.gada jūnijā. Tikai pēc VBTAI pārbaudes aktā norādītā pienākuma sniegt informāciju tiesībsargājošajām institūcijām, bāriņtiesa 2019.gada jūlijā ir informējusi Valsts policiju par iespējamo vardarbību pret bērniem.

VBTAI vērš uzmanību, ka, saņemot informāciju par iespējamiem bērna tiesību un interešu pārkāpumiem pret bērnu, **bāriņtiesas pienākums ir šīs ziņas pēc iespējas ātrāk un vispusīgāk pārbaudīt**, lai noskaidrotu vai ir nepieciešama bāriņtiesas nekavējoša iejaukšanās ģimenes problēmsituācijas risināšanā, pieņemot lēmumu par bērna šķiršanu no ģimenes, vai arī problēmsituāciju ģimenē iespējams novērst bērnam saudzējošākā veidā, piemēram, iesaistot pašvaldības sociālo dienestu, kura kompetencē ir veikt sociālo darbu ar ģimeni, sniegt psiholoģisku, izglītojošu palīdzību un/vai materiālu atbalstu ģimenei.

Pārbaudot lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu, vērība tika vērsta uz bāriņtiesas pienākumu, saņemot jebkuru informāciju par iespējamiem bērna tiesību pārkāpumiem, savlaicīgi pieprasīt informāciju no valsts un pašvaldības iestādēm, veikt bērna dzīves apstākļu pārbaudi, veikt pārrunas ar bērnu un vecākiem par aizgādības tiesību īstenošanu utt. Pretējā gadījumā bērna faktiskā situācija ģimenē ilgstoši netiek noskaidrota un tādējādi, iespējams, būtiski tiek kavēta nepieciešamās palīdzības un atbalsta sniegšana bērnam un bērns turpina atrasties viņa veselībai, dzīvībai un turpmākai attīstībai nepiemērotos apstākļos un cieš no nepilnvērtīgas aprūpes, pamešanas novārtā vai jebkāda cita veida vardarbības.

Norādāms, ka saskaņā ar [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta](#) piekto daļu, darbība vai bezdarbība, kuras rezultātā netiek ievērotas bērna tiesības (bērna atstāšana bez minimāliem iztikas līdzekļiem, pajumtes, aprūpes, aizbildnības), vai citas darbības, kas ierobežo bērna personiskās vai īpašuma tiesības un brīvības, uzskatāmas par amorālām un pretlikumīgām.

Svarīgi!!!

Saņemot informāciju par vardarbību pret bērnu, **bāriņtiesai nekavējoties** jāziņo policijai!

Plānoto pārbaūžu gaitā 2019.gadā konstatēts, ka 11 bāriņtiesas nav sniegušas informāciju policijai par iespējamu vai pat jau konstatētu vardarbību pret bērnu.

Vēršam uzmanību, ka ikvienā administratīvajā lietā, kuras materiālos ir informācija par vardarbību, **jābūt dokumentāri izsekojamam, vai par vardarbību pret bērnu ir informētas tiesībsargājošās iestādes.** Gadījumā, ja konkrētajā lietā informāciju tiesībsargājošajām iestādēm sniedzis krīzes centrs, cita bāriņtiesa vai tml., bāriņtiesas lietas materiālos jābūt informācijai par šo faktu. Turklāt bāriņtiesai jāpārliedz, vai policija ir informēta par tieši šo vardarbības veidu un epizodi, ko ir konstatējusi bāriņtiesa, jo dažkārt policija tiek uzsākts kriminālprocess, kas ir par citiem faktiem. Piemēram, krīzes centrs informējis par fizisku vardarbību pret nepilngadīgo, savukārt bāriņtiesas rīcībā ir informācija arī par iespējamu seksuālu vardarbību.

Vienlaikus uzsverams, ka bāriņtiesa ir iestāde, kura bērnu tiesību aizsardzību nodrošina sadarbojoties ar citām institūcijām un speciālistiem, kā arī tās darbība var tikt vērtēta gan tiesā, gan VBTAI, ja tiek saņemts iesniegums par iespējamiem bāriņtiesas darbības pārkāpumiem. Tādēļ bāriņtiesas darbībām ir jābūt atspoguļotām konkrētās lietas materiālos, tā, lai arī citi speciālisti un institūcijas spētu gūt objektīvu un faktos balstītu pārliedzību par bāriņtiesas rīcību situācijā, kur fiksēta informācija par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem.

Izvērsti metodiskie ieteikumi par bāriņtiesas darbību, saņemot informāciju par iespējamu vardarbību pret bērnu, skatāmi VBTAI izstrādātajos Metodiskajos ieteikumos bāriņtiesām vardarbības pret bērniem novēršanai ([Rokasgrāmata bāriņtiesām, 1. sējums, 19.-41. lpp](#))³.

4.2. Lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu

Izvērtējot bāriņtiesu darbības problemātiku lietās par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vai pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu, konstatēti trūkumi bāriņtiesas darbībā galvenokārt divos aspektos.

Pirmkārt, lai arī grozījumi Bāriņtiesu likumā, kas paredz bāriņtiesas pienākumu, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, veikt riska novērtēšanu (vecāka līdzatkarība, problēmas neatzišana u.tml.), **informēt vecāku par sekām un uzdot viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos**

³ http://www.bti.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/RokagrBT_1_07042020.pdf

apstākļus⁴, spēkā stājušies jau 2015.gada 3.decembrī, pārbaužu gaitā secināts, ka daļā bāriņtiesu⁵ tas netiek ievērots vai arī netiek ievērots pēc būtības. Piemēram, bāriņtiesa kā veicamo uzdevumu norāda vispārīgas frāzes, nevis konkrētus, konkrētā termiņā veicamus uzdevumus, kas izriet no iemesliem, kas rada risku bērnu aprūpei un audzināšanai ģimenē.

Tāpat joprojām atsevišķās lietās tika konstatēts, ka bāriņtiesas pēc lēmuma par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam pieņemšanas, nav informējusi vecāku:

1. par pienākumu sadarboties ar savas dzīvesvietas pašvaldības sociālo dienestu un citām institūcijām un personām, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē;
2. par pienākumu maksāt par bērnam sniegto ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu;
3. par tiesībām saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja vecāks atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem šīs palīdzības saņemšanas nosacījumiem.⁶

Izvērsti metodiskie ieteikumi par [Bāriņtiesu likuma 22.panta](#) ar 1.¹daļas piemērošanu darbībā skatāmi Rokasgrāmatas bāriņtiesām 1.sējumā – “Metodiskie ieteikumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu” 3.2.4 punktā ([Rokasgrāmata bāriņtiesām, 1. sējums, 54. lpp](#))⁷.

Otrkārt, joprojām ir bāriņtiesas, kuras lietās par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vai pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu **neievēro** [Latvijas Republikas Civillikuma](#) (turpmāk – Civillikums) [203.panta](#) trešajā un ceturtajā daļā noteikto, ka, **ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai**, izņemot gadījumu, kad aizgādības tiesības nevar atjaunot no vecāka neatkarīgu apstākļu dēļ. Bāriņtiesai ir tiesības lemt par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai pirms šā panta trešajā daļā noteiktā termiņa iestāšanās, ja tas ir bērna interesēs.

Sešās bāriņtiesās pārbaudes laikā kādā no izlases kārtībā pārbaudītajām lietām konstatēts, ka bāriņtiesa nav savlaicīgi uzsākusi informācijas ieguvu un izvērtēšanu, lai gada laikā no aizgādību tiesību pārtraukšanas tiktu pieņemts lēmums par iespējamo bērna aizgādības tiesību atjaunošanu vai prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai.

Svarīgi!!!

Termiņš “gada laikā” nozīmē to, ka lietai jābūt izskatītai gada laikā. Lietas izskatīšanai visa nepieciešamā informācija ir savlaicīgi iegūta un lēmums pieņemts, pirms pagājis gads, no aizgādības tiesību pārtraukšanas bērna vecākiem.

VBTAI atkārtoti uzsver [Bāriņtiesu likuma 22.panta](#) 6.daļā noteikto, ka bāriņtiesa lemj par prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai pirms [Civillikuma 203.](#) panta ceturtajā

⁴ [Bāriņtiesu likuma 22.panta ar 1.¹ daļa](#)

⁵ Šāda veida trūkumi konstatēti 7 no 30 pārbaudītajām bāriņtiesām – t.i. – vismaz 23% no pārbaudītajām bāriņtiesām.

⁶ [Bāriņtiesu likuma 22.panta otrā daļa](#)

⁷ http://www.bti.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/RokagrBT_1_07042020.pdf

daļā paredzētā gada termiņa, ja tas ir bērna interesēs, it īpaši, ja vecākam iepriekš ir atņemtas cita bērna aizgādības tiesības.

Papildus aicinām bāriņtiesas būt aktīvām un savstarpēji sadarboties, lai prioritāri nodrošinātu ikviena ārpusģimenes aprūpē nodota bērna vislabākās intereses. Pārbaudes laikā vairākkārt bāriņtiesu pārstāvji aizbildnības lietās, kuras atrodas viņu pārraudzībā, norādīja, ka nav informēti par to, kādēļ savlaicīgi nav nodrošināta bērna aizgādības tiesību jautājuma pārskatīšana, jo tas esot citas bāriņtiesa kompetences jautājums.

Vēršam uzmanību, ka saskaņā ar [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta](#) pirmo daļu, tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras. Konkrētajā gadījumā, bāriņtiesai, kuras pārraudzībā atrodas bērna aizbildnības lieta, kurā konstatējams, ka ir pagājis vairāk kā gads kopš bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas, rakstveidā jādūdz bērna vecāku deklarētās dzīvesvietas bāriņtiesu [Civillikuma](#) noteiktajā kārtībā pārskatīt pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas iespējamību vai lemt par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai.

Svarīgi!!!

Bāriņtiesai ir būtiski vērst vērību ne tikai uz savā lietvedībā esošo aizgādības lietu pārskatīšanas termiņiem, bet pienācīgi pārstāvēt arī pārraudzībā nodoto bērnu vislabāko interešu aizsardzību, nepieciešamības gadījumā lūdzot bāriņtiesu, kuras kompetencē tas ietilpst, risināt jautājumu par iespējamo bērna aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem vai prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai.

Papildus skatīt metodiskos ieteikumus Rokasgrāmatas bāriņtiesām 1.sējumā “Metodiskie ieteikumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu” 3.4. punktā “Lēmums par prasības sniegšanu tiesā” ([Rokasgrāmata bāriņtiesām, 1. sējums, 70. lpp](#))⁸.

Analizējot 2019.gada pārbaudžu rezultātus aizgādības lietu kontekstā norādāms, ka visiem bāriņtiesas locekļiem jābūt pietiekamai izpratnei par to, **kādās situācijās pieņemams vienpersonisks lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem** un kādās – ierosināma lieta par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu pamatojoties uz [Bāriņtiesu likuma 22.pantu](#). Kādā no bāriņtiesām konstatēts, ka bāriņtiesas loceklis pieņēmis vienpersonisko lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu bērna mātei, lai arī bērni atradās drošos apstākļos pie bērnu tēva un viņu veselība, dzīvība vai turpmākā attīstība netika apdraudēta. Savukārt citas bāriņtiesas lietvedībā esošā lietā par aizgādības tiesību pārtraukšanu konstatēts, ka bāriņtiesas priekšsēdētāja nav izmantojusi tiesības pieņemt vienpersonisku lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu bērna vecākiem, lai gan tās rīcībā bija objektīvi fakti, kas liecināja par ilgstošu fizisku vardarbību pret viņu.

Kopumā VBTAI skaidrojums par normatīvā regulējuma mērķi un būtību attiecībā uz vienpersoniskā lēmuma pieņemšanu, konstatējot neatbilstības lietas materiālos, sniegts 5 no 30 jeb 16,6% no pārbaudītajām bāriņtiesām.

⁸ http://www.bti.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/RokagrBT_1_07042020.pdf

Izvērstāks metodiskais skaidrojums par vienpersoniskā lēmuma būtību un pieņemšanas apstākļiem skatāms Rokasgrāmatas bāriņtiesām 1.sējumā “Metodiskie ieteikumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu” 3.2.3. punktā “Vienpersoniskā lēmuma pieņemšana” (Rokasgrāmata bāriņtiesām, 1. sējums, 55. lpp)⁹.

4.3. Audžuģimeņu lietas

4.3.1. Lietas par audžuģimenes statusa piešķiršanu

Analizējot **audžuģimeņu statusa lietās** konstatētos trūkumus, secināms, ka viena no biežāk pieļautajām nepilnībām ir Ministru kabineta 2018.gada 26.jūnija noteikumu Nr.354 „Audžuģimenes noteikumi” (turpmāk – Audžuģimenes noteikumi) 3.punktā noteiktā pienākuma – **ne retāk kā reizi gadā sadarbībā ar ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru (turpmāk – atbalsta centrs) izvērtēt ģimenes locekļu savstarpējās attiecības, zināšanas un prasmes bērna aprūpē un pārbaudīt dzīves apstākļus, lai pārliecinātos, vai tie nav mainījušies, liedzot iespēju turpmāk veikt audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes pienākumus – neievērošana.**

VBTAI norāda, ka audžuģimenes/specializētās audžuģimenes ikgada izvērtējumam piešķirama būtiska nozīme, gan lai pārliecinātos par bērnu tiesību un interešu nodrošināšanu, gan lai novērtētu audžuģimenes/specializētas audžuģimenes sniegtā aprūpes pakalpojuma kvalitāti, kā arī izvērtētu, kādi atbalsta pakalpojumi (sociālā darbinieka konsultācijas, psiholoģiskās palīdzības, atbalsta grupu, informatīvā un metodiskā atbalsta sniegšana, papildus apmācības u.c.) nepieciešami audžuģimenei/ specializētajai audžuģimenei.

Svarīgi!!!

Normatīvais regulējums paredz veikt audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes izvērtējumu ne retāk kā reizi gadā. Līdz ar to, ja bāriņtiesa uzskata par nepieciešamu, izvērtējums var tik veikts arī biežāk. Turklāt gada termiņš skaitāms no audžuģimenes statusa piešķiršanas dienas vai pēdējā veiktā izvērtējuma dienas, nevis kā kalendārais gads.

Piemēram, ja audžuģimenei statuss piešķirts 2019.gada 13.augustā, tad ikgadējais izvērtējums jāveic līdz 2020.gada 13.augustam, nevis 2020.gada 31.decembrim.

VBTAI vērš vērību, ka audžuģimenes/specializētās audžuģimenes ikgadējais izvērtējums nav tikai dzīves apstākļu pārbaude, kuras laikā bāriņtiesa izdara secinājumu par audžuģimenes/specializētās audžuģimenes spēju turpināt pienākumu izpildi.

⁹ http://www.bti.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/RokagrBT_1_07042020.pdf

Iepazīstoties ar audžuģimenes/specializētās audžuģimenes **ikgadējo izvērtējumu**, no tā jāgūst pārliecība, ka bāriņtiesa ir:

1. pārliecinājusies par audžuģimenes/specializētās audžuģimenes dzīves apstākļu atbilstību bērnu aprūpei un audzināšanai (mērķis: fiziskās vides novērtējums; dokuments, uz kā pamata izdarīti secinājumi – dzīves apstākļu pārbaudes akts);
2. izvērtējusi audžuģimenes/specializētās audžuģimenes ģimenes locekļu savstarpējās attiecības (mērķis: emocionālās vides novērtējums; dokuments, uz kā pamata izdarīti secinājumi – sarunu protokoli, kuros atspoguļotas vispusīgas pārrunas ar visiem ģimenes locekļiem, t.sk., visiem ģimenes bērniem, tostarp arī bioloģiskajiem un adoptētajiem, un arī citiem vienā nedalītā saimniecībā dzīvojošiem pieaugušajiem);
3. novērtējusi audžuģimenes/specializētās audžuģimenes zināšanas bērna aprūpē (mērķis: audžuģimenes/specializētās audžuģimenes profesionālo zināšanu izvērtējums; dokumenti, uz kā pamata izdarīti secinājumi – atbalsta centra un audžuģimenes/specializētās audžuģimenes sniegtā informācija par audžuģimenes/specializētās audžuģimenes dalību zināšanu pilnveidē, dažādās apmācībās, atbalsta grupās.);
4. novērtējusi audžuģimenes/specializētās audžuģimenes prasmes bērna aprūpē (mērķis: audžuģimenes/specializētās audžuģimenes prasmju un līdzšinējās pieredzes bērna aprūpē izvērtējums; dokumenti, uz kā pamata izdarīti secinājumi – informācija no izglītības iestādēm un ārstniecības personām par audžuvecāku iesaistīšanos izglītības un veselības aprūpes nodrošināšanā audžuģimenē ievietotajiem bērniem, citas lietā esošās informācijas analīze);
5. aktualizējusi informāciju no Sodu reģistra par audžuvecākiem (gadījumā, ja audžuģimenes/specializētās audžuģimenes dzīvesvietā pastāvīgi dzīvo arī citas pilngadīgas personas, informācija no Sodu reģistra iegūstama arī par tām);
6. veikusi izvērtējumu par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem turpmākajai audžuģimenes/specializētās audžuģimenes darbības nodrošināšanai, ja konstatēta tāda nepieciešamība.

4.3.2. Lietas par bērna ievietošanu audžuģimenē

Saskaņā ar [Audžuģimenes noteikumu 58.punktā](#) noteikto, bāriņtiesa pirms bērna ievietošanas audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē bērnam ar smagiem funkcionāliem traucējumiem **sniedz tai un atbalsta centram rakstisku informāciju** par bērna emocionālo stāvokli, par saskarsmes kārtību ar bērna vecākiem, brāļiem (pusbrāļiem), māsām (pusmāsām), radniekiem vai bērnam tuvām personām un citiem apstākļiem, kas jāņem vērā, lai audžuģimene varētu bērnu aprūpēt. Savukārt minēto noteikumu [59.punkts](#) paredz pienākumu audžuģimenei un specializētajai audžuģimenei bērnam ar smagiem funkcionāliem traucējumiem 10 dienu laikā pēc informācijas saņemšanas **personīgi iepazīties** ar bērnu un pieņemt lēmumu par bērna ņemšanu aprūpē un uzraudzībā.

Lai arī iepriekšminētie jautājumi bāriņtiesām aktualizēti jau kopš audžuģimeņu kustības izveides, diemžēl arī 2019.gadā veiktās pārbaudes audžuģimeņu lietās uzrādīja, ka ne visas bāriņtiesas ir pietiekoši informējušas audžuģimenes par būtiskiem jautājumiem konkrētā bērna aprūpē, kā arī ne vienmēr nodrošināta bērna iepazīšanās ar iespējamo audžuģimeni.

Vēršam uzmanību, ka objektīvas un pilnvērtīgas informācijas sniegšana pirms bērna ievietošanas audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē bērnam ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, nodrošina, ka tiek samazināts risks bērna atkārtotai traumatizācijai, šķirot bērnu no audžuģimenes, ja, piemēram, audžuģimene tikai pēc bērna ievietošanas secina, ka nespēj veikt konkrēta bērna aprūpi, vai nu bērna veselības traucējumu, vai citu iemeslu dēļ. Audžuģimene vai specializētā audžuģimene bērnam ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, saņemot informāciju par bērnu, var izvērtēt savas spējas uzņemties un nodrošināt konkrētā bērna aprūpi, ņemot vērā bērna individuālās vajadzības.

Savukārt bērna iepazīšanās ar potenciālo audžuģimeni ļauj nodrošināt veiksmīgāku bērna adaptāciju audžuģimenē, jo gan bērns, gan audžuģimene būs guvuši pirmo iesaisti viens par otru, noskaidrojuši sev būtiskos jautājumus, lai pieņemtu abpusēju lēmumu. Lielākiem bērniem būtiski ir iepazīties ne tikai ar audžuģimenes locekļiem, bet arī ar citiem ģimenē dzīvojošajiem bērniem, jo jāņem vērā, ka bērna labsajūtu audžuģimenē ietekmēs ne tikai viņa attiecības ar audžuģimenes locekļiem, bet lielā mērā arī veiksmīgu vai neveiksmīgu personisko attiecību izveide ar audžuģimenē dzīvojošajiem bērniem.

Šāda rakstura nepilnības konstatētas 9 bāriņtiesās, kas norāda uz minēto normatīvo aktu neievērošanas samērā augstu izplatību. Papildus vērība vēršama, ka rakstveida informācija pirms bērna ievietošanas audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē bērnam ar smagiem funkcionāliem traucējumiem sniedzama ne tikai audžuģimenei vai specializētajai audžuģimenei, bet arī atbalsta centriem.

Svarīgi!!!

VBTAI vērš uzmanību, ka no audžuģimeņu lietām – gan attiecībā uz statusa piešķiršanas lietām, gan bērna ievietošanas lietām, nav gūstama pārlicība par efektīvas sadarbības izveidi starp bāriņtiesām un atbalsta centriem.

Otra būtiskākā nepilnība lietās par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē ir **nepietiekamas vēribas veltīšana bērna psihofizioloģiskās attīstības pārskatu saņemšanai un aizpildījuma kvalitātei**.

Audžuģimenes noteikumu 68.punkts nosaka, ka audžuģimenei un specializētajai audžuģimenei ir **pienākums novērot katra ievietotā bērna psihofizioloģisko attīstību**. Bērna psihofizioloģiskās attīstības pārskatu audžuģimene vai specializētā audžuģimene bāriņtiesā iesniedz piecu darbdienu laikā pēc bērna uzņemšanas, pēc tam ik pēc sešiem mēnešiem, kā arī piecu darbdienu laikā pēc uzturēšanās beigām audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē. Ja nepieciešams, bāriņtiesa minēto pārskatu var pieprasīt arī biežāk.

Svarīgi!!!

Psihofizioloģiskās attīstības pārskats ir nevis formāls normatīvo aktu uzlikts pienākums, bet dokuments, kuram ir būtiska nozīme bāriņtiesas darbībā, uzraugot un nodrošinot konkrētā bērna vislabāko interešu aizsardzību.

Psihofizioloģiskās attīstības pārskats satur ziņas par bērna veselības stāvokli, izglītības procesa nodrošināšanu, bērna attīstību, sekmēm un citiem sasniegumiem, kā arī

identificētajām grūtībām, saskarsmes raksturojumu, bērna attiecībām ar bioloģisko ģimeni ārpusģimenes aprūpes laikā u.tml.. Minētā pārskata regulāra saņemšana un pievienošana lietai **dod iespēju novērtēt bērna attīstību dinamikā**, kā arī audžuģimenes ieguldījumu bērna spēju, prasmju un talantu veicināšanā un attīstībā. Tāpat pārskatā iekļautā informācija dot ieskatu situācijā ar kādām bērna grūtībām (uzvedības sarežģījumiem, veselības problemātiku, saskarsmes jautājumiem u.c.) audžuģimenei jāsaskaras aprūpējot un audzinot bērnu, un kāda veida atbalstu un palīdzību bērnam audžuģimene nodrošinājusi, lai identificētās grūtības mazinātu un novērstu. Nav pieļaujama situācija, ka bērna psihofizioloģiskās attīstības pārskatā būtu fiksēta problemātika (piemēram, audžuģimene norāda uz bērna veselības pasliktināšanos, uzvedības traucējumiem izglītības iestādē), bet neseko informācija par veiktajām darbībām problēmjautājumu risināšanā. Īpaši uzskatāmi tas ir lietās, kur ik pēc sešiem mēnešiem norādīts viens un tas pats, piemēram, *slikti mācās skolā, dara citiem pāri*, bet lietā nav ne izglītības iestādes raksturojuma par bērnu, ne informācijas par speciālistu apmeklējumiem problēmcēloņa atrašanai un atbalsta sniegšanai bērnam un audžuģimenei problēmu risināšanā.

14 bāriņtiesās no 28 (kurās pārbaudītas audžuģimeņu lietas) jeb 50% pārbaudīto bāriņtiesu konstatēts, ka psihofizioloģiskās attīstības pārskati tiek saņemti novēloti. Turklāt liela daļa no tiem ir aizpildīta formāli, lietā nav atspoguļojuma par audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes un bāriņtiesas veiktajām darbībām konstatēto problēmu risināšanā.

Pārbaudes laikā VBTAI saskārās ar bāriņtiesu viedokli, ka bāriņtiesu kompetencē nav mācīt audžuģimenes kā aizpildīt un iesūtīt pārskatus par bērna psihofizioloģisko attīstību. Vēršam bāriņtiesu uzmanību, ka bāriņtiesai ir būtiski saņemt kvalitatīvi aizpildītu psihofizioloģiskās attīstības pārskatu, lai spētu novērtēt audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē ievietotā bērna attīstību un attīstības vajadzības. Ja bāriņtiesas ieskatā audžuģimene vai specializētā audžuģimene nepilda [Audžuģimenes noteikumu 68.punktā](#) paredzēto pienākumu, bāriņtiesai nepieciešams sazināties ar audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes atbalsta centru par nepieciešamību pilnveidot audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes izpratni par psihofizioloģiskā attīstības pārskata aizpildīšanu un nosūtīšanu bāriņtiesai.

4.4. Aizbildnības lietas

4.4.1. Personas atzīšana par piemērotu aizbildņa pienākumu pildīšanai

Normatīvie akti nosaka noteiktu informācijas kopumu, kas jāiegūst, lai bāriņtiesa gūtu pārliecību par personas atbilstību aizbildņa pienākumu veikšanai.

Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 29.pantu](#), bāriņtiesa raugās, lai par aizbildni ieceļamajai personai būtu aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības, un **izvērtē personas**:

1. motivāciju kļūt par aizbildni;
2. ģimenes locekļu savstarpējās attiecības;
3. nodarbinātību;
4. dzīves apstākļus;
5. spēju pārstāvēt bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās.

Izvērtējot personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai, bāriņtiesa ņem vērā atzinumus par personas veselības stāvokli, ko sniedz ģimenes ārsts, kura veselības aprūpē persona atradusies vismaz sešus mēnešus, kā arī psihiatrs un narkologs.

Pārbaūžu laikā izskatot aizbildnības lietas, kā būtisks trūkums norādāms **nepilnīgs personu izvērtējums**. Īpaši izceļams, ka bāriņtiesas lēmumus par aizbildņa iecelšanu mēdz pieņemt, neizprasot informāciju no Sodu reģistra, nesaņemot ģimenes ārsta, psihiatra, narkologa atzinumus, kā arī nepārliedzinoties, vai potenciālajam aizbildnim nav bijušas pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, persona nav atcelta no aizbildņa pienākumu pildīšanas vai tai nav ticis atņemts audžuģimenes vai viesģimenes statuss¹⁰.

Tāpat bieži nav ticis noskaidrots citu vienā mājāsaimniecībā dzīvojošo personu viedoklis par personas vēlmi ņemt aizbildnībā bērnu, no bāriņtiesas lietas materiāliem nav gūstama pārliecība, kā bāriņtiesa ir vērtējusi aizbildņa motivāciju.

Savukārt ļoti izplatīta prakse, kas ir pretēja normatīvo aktu regulējumam un būtībai, ir **iecelt personu par bērna aizbildni uz laiku** (bieži tiek lietots jēdziens “pagaidu aizbildnis”), tikai tādēļ, ka nav iegūta nepieciešamā informācija personas izvērtēšanai. Astoņās no 30 bāriņtiesām (26,6%) atsevišķās aizbildnības lietās persona par aizbildni sākotnēji iecelta bez izvērtējuma par “pagaidu aizbildni”, turklāt vairākās bāriņtiesās konstatēts, ka bāriņtiesa šādu procesu ir ieviesušas kā regulāru praksi, nevis ārkārtas situācijas risinājumu, kad īpašu apstākļu dēļ nav bijis iespējams iegūt izvērtēšanai nepieciešamo informāciju.

Vēršam vērību, ka normatīvie akti **neparedz pagaidu aizbildņa iecelšanu**. [Civillikuma 237.pants](#) nosaka, ja aizbildnis ir pagaidām kavēts uzņemties aizbildnību, līdz šo kavēkļu novēršanai bāriņtiesa ieceļ aizbildni uz laiku. Tas, ka bāriņtiesa uz lietas izskatīšanas brīdi nav ieguvusi nepieciešamo informāciju aizbildņa izvērtēšanai, nav uzskatāms par iemeslu, kas “kavē aizbildni uzņemties aizbildnību”. [Civillikuma 240.pantā](#) norādīts, ka **visos gadījumos** bāriņtiesai ir pienākums izvērtēt par aizbildni ieceļamās personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai.

Svarīgi!!!

Ieceļot aizbildni uz laiku, arī šai **personai ir jābūt izvērtētai** atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 29.panta](#) prasībām, iegūstot visu izvērtēšanai nepieciešamo informāciju.

4.4.2. Aizbildņa uz laiku iecelšana

Izskatot lietas, kurās bāriņtiesas lēmušas par *pagaidu aizbildņa* iecelšanu, galvenokārt konstatējams, ka iemeslu šādam lēmumam veido nepietiekami saplānota bāriņtiesas darba organizācija, kā arī nekonkrētas informācijas sniegšana potenciālajam aizbildnim, par termiņu, kādā iesniedzams ģimenes ārsta, psihiatra un narkologa atzinums. Daļā lietu informācijas ieguve sāka novēloti – piemēram, nevis paralēli ierosinātajai lietai par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, bet tikai pēc lēmuma pieņemšanas par aizgādības tiesību pārtraukšanu

¹⁰ [Latvijas Republikas Civillikuma 242.panta 7.apakšpunkts](#)

vecākiem. Savukārt gadījumos, kad bērns no vecākiem šķirts pamatojoties uz vienpersonisku lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu, informācijas ieguve par potenciālo aizbildni tiek uzsākta nevis nekavējoties, līdz ar vienpersoniskā lēmuma pieņemšanu, bet tikai pēc koleģiālā lēmuma pieņemšanas. Ievērojot minēto, VBTAI norāda uz nepieciešamību, ierosinot lietu par iespējamu bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, **savlaicīgi apzināt** bērna iespējamās ārpusģimenes aprūpes nodrošinātājus, t.sk., aizbildņus, kā arī **uzsākt nepieciešamās informācijas iegūvi**, lai izvērtētu personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai.

Piemērs, kad IR pamats lemt par aizbildņa uz laiku iecelšanu

Bāriņtiesa 2019.gada 9.aprīlī ierosināja lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu Pēterim un Līgai Saliņiem. Ierosinot lietu, bāriņtiesa noteica pienākumu vecākiem līdz 2019.gada 8.maijam, sadarbībā ar sociālo dienestu, novērst iemeslus, kas ir par pamatu lietas ierosināšanai. Ierosinot lietu, bāriņtiesa apzināja iespējamās bērna aizbildņus gadījumā, ja tiktu pieņemts lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Bērna tēva māsa Sintija Saliņa piekrita uzņemties aizbildņa pienākumus nepieciešamības gadījumā. Paralēli aizgādības tiesību pārtraukšanas lietai, bāriņtiesa uzsāka aktīvu darbību, lai iegūtu nepieciešamo informāciju S.Saliņas piemērotības aizbildņa pienākumu pildīšanai izvērtēšanai. 2019.gada 27.aprīlī S.Saliņa vērsās bāriņtiesā, lai informētu, ka darba devējs nolēmis nosūtīt viņu darba apmācībām uz Somiju no 2019.gada 11.maija līdz 21.maijam, kur viņa tiks apmācīta veikala vadītāja pienākumiem, līdz ar to viņai norādītajā laika periodā nebūs iespējams veikt bērna, ja viņš tiks nodots aizbildnībā, aprūpi. Savukārt no 2019.gada 22.maija viņa var uzņemties brāļadēla aprūpi, arī ar darba devēju ir vienojusies, ka no 2019.gada 24.maija tiek mainīts viņas darba grafiks, lai viņa varētu darbu savienota ar aizbildnībā ņemtā bērna aprūpi. Veicot pārrunas ar S.Saliņu, tika noskaidrots, ka viņa dzīvo vienā mājsaimniecībā ar vīru un vīra māti Ritu Kalniņu, kura būtu gatava pildīt aizbildņa pienākumus uz laiku, līdz S.Saliņa sakārtos nepieciešamās darba lietas – t.i. - līdz 2019.gada 24.maijam. Saņemot R.Kalniņas piekrišanu veikt aizbildņa pienākumus uz laiku, bāriņtiesa uzsāka aktīvas darbības nepieciešamās informācijas iegūšanai, lai izvērtētu personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai. 2019.gada 11.maijā bāriņtiesa pieņēma lēmumu pārtraukt bērna aizgādības tiesības Pēterim un Līgai Saliņai, kā arī lēmumu nodibināt aizbildnību un par bērna aizbildni uz laiku līdz aizbildņa iecelšanai iecelt R.Kalniņu. 2019.gada 24.maijā par bērna aizbildni iecelta S.Saliņa.

Papildus norādāms, ka atsevišķās situācijās, kad **objektīvu iemeslu dēļ** uz aizbildnības dibināšanas brīdi nav izdevies iegūt visu nepieciešamo informāciju, izvērtējot pārējo lietā esošo informāciju un secinot, ka nepastāv apdraudējums bērna interesēm, ja bāriņtiesa lemtu par aizbildņa iecelšanu bērnam bez iztrūkstošās informācijas, bāriņtiesa var pieņemt lēmumu par aizbildņa iecelšanu, kā papildus nosacījumu lēmumā ietverot pienākumu aizbildnim līdz noteiktam datumam iesniegt iztrūkstošo dokumentu (piem., ģimenes ārsta izziņu, psihologa atzinumu).

4.5. Lietas par bērnu ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā

Viena no VBTAI prioritātēm 2019.gadā bāriņtiesu darba uzraudzības un metodiskās vadības aspektā tika izvirzīta bāriņtiesu darbības izvērtēšana deinstitucionalizācijas kontekstā – ģimeniskas vides nodrošināšanā (aizbildnis, audžuģimene), ja bērnam nodrošināma ārpusģimenes aprūpe. 2019.gada plānoto pārbaūžu laikā pārbaudītas 93 lietas par bērnu ievietošanu aprūpes iestādē 20 bāriņtiesās.

VBTAI īpašu uzmanību pievērša apstāklim, vai pirms bērna ievietošanas aprūpes iestādē, bāriņtiesas ir izvērtējušas iespēju bērnam augt ģimeniskā vidē (pie aizbildņa, audžuģimenē) un vai lietās tiek fiksēta informācija, kas apliecina, ka periodiski, bērnam uzturoties institūcijā, tiek izvērtēta bērna iespēja augt ģimeniskā vidē (pie aizbildņa, audžuģimenē).

Pārbaūžu gaita konstatēts, ka, neskatoties uz Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumos Nr.1037 "[Bāriņtiesas darbības noteikumi](#)" (turpmāk – Bāriņtiesas darbības noteikumi) skaidri noteiktajām darbībām¹¹, kā arī VBTAI metodiskajos ieteikumos sniegto noteikumu skaidrojumu un pārskata paraugu, no divdesmit bāriņtiesām, kurās bija lietas par bērna ievietošanu aprūpes iestādē, pirms bērna ievietošanas aprūpes iestādē **pārskatu, kas aizpildīts** atbilstoši Bāriņtiesas darbības noteikumiem, lietām bija pievienojušas **tikai trīs bāriņtiesas**.

Ievērojot minēto, secināms, ka bāriņtiesas **nepietiekošu vērību velta katra konkrētā bērna vislabāko interešu izvērtēšanai un neveic sistemātiskas un plānveidīgas darbības, lai rastu iespēju bērnam nodrošināt aprūpi ģimeniskā vidē**. VBTAI akcentē, ka, risinot jautājumu par bērnam piemērotāko ārpusģimenes aprūpes veidu, bāriņtiesas darbībām galvenokārt jābūt vērstām uz bērna individuālo vajadzību izvērtēšanu un tām maksimāli atbilstoša ārpusģimenes aprūpes veida nodrošināšanu.

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27.panta](#) trešajā daļā noteikts, ka šķirot bērnu no ģimenes, viņam tiek nodrošināta ārpusģimenes aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē. Ārpusģimenes aprūpi bērnu aprūpes iestādē nodrošina tikai gadījumos, kad aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē nav piemērota konkrētam bērnam. Bērnu aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē.

Ievērojot minēto, bāriņtiesai pirms lēmuma pieņemšanas jānoskaidro bērna viedokli par iespējamo ārpusģimenes veidu¹², kā arī jā sagatavo rakstveida pārskats par Bāriņtiesas iegūto

¹¹ Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1037 "[Bāriņtiesas darbības noteikumi](#)" [81.2.punktu](#), pirms lēmuma pieņemšanas par bērna ārpusģimenes aprūpi bāriņtiesa sagatavo rakstisku pārskatu par darbībām, kas veiktas, lai bērnam nodrošinātu piemērotu aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē (turpmāk – pārskats). Pārskatā iekļauj šādu informāciju:

81.² 1. potenciālā aizbildņa vārds, uzvārds, dzimšanas gads un dzīvesvietas adrese, viedoklis un iemesli, kas liedz minētajai personai kļūt par aizbildni;

81.² 2. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas amatpersonas vārds, uzvārds vai bāriņtiesas nosaukums un attiecīgās amatpersonas vārds, uzvārds, ar kuru pārrunāta iespēja attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā dzīvojošai audžuģimenei (vārds, uzvārds) uzņemt bērnu, kā arī iemesli, kādēļ attiecīgā audžuģimene nevar uzņemt bērnu;

81.² 3. datums, kad iegūta šajā punktā minētā informācija;

¹² Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1037 "[Bāriņtiesas darbības noteikumi](#)" [78.punkts](#) - Lemjot par ārpusģimenes aprūpi bērnam, bāriņtiesa izskaidro bērnam iespējamās ārpusģimenes aprūpes veidus un noskaidro bērna viedokli par viņam piemērotāko ārpusģimenes aprūpes veidu, ja bērns spēj formulēt savu viedokli.

informāciju attiecībā uz iespēju nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimēnē.

Svarīgi!!!

[Bāriņtiesu likuma 4.panta](#) pirmajā daļā noteikts, ka bāriņtiesa savā darbībā pamatojas uz normatīvajiem aktiem un publisko tiesību principiem. [Bāriņtiesas darbības noteikumu 81.² punkta](#) prasības ir **obligātas** visos gadījumos, kad bāriņtiesa lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi.

Otrs būtiskais trūkums ir **informācijas neaktualizēšana** un vērības neveltīšana aktīvai darbībai, lai risinātu jautājumu par bērna iespējamo aprūpi ģimeniskā vidē pēc tam, kad bērns ievietots aprūpes iestādē. [Bāriņtiesas darbības noteikumu 81.³ punkts](#) nosaka, ja bērnam vecumā līdz trim gadiem pirmreizējas informācijas ieguves laikā nav bijis iespējams nodrošināt ārpusģimenes aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimēnē un bērns ievietots ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, bāriņtiesa **ne retāk kā reizi trijos** mēnešos aktualizē pārskatā norādīto informāciju, iekļaujot arī:

- ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas sniegto informāciju par bērna saskarsmi ar vecākiem, brāļiem, māsām, vecvecākiem, kā arī citām personām, ar kurām bērns ilgu laiku ir dzīvojis nedalītā saimniecībā, un minēto personu sadarbību ar ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju, kā arī informāciju par bērna fizisko un psihosociālo attīstību;
- pašvaldības sociālā dienesta sniegto informāciju par veikto sociālo darbu, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē.

Savukārt [Bāriņtiesas darbības noteikumu 81.⁴ punkts](#) nosaka, ka par bērnu vecumā no trīs līdz 18 gadiem bāriņtiesa atbilstoši šo noteikumu [81.³ punktam](#) aktualizē informāciju **ne retāk kā reizi sešos mēnešos**.

Saskaņā ar bāriņtiesu sniegto informāciju par darbu 2019.gadā, 2019.gada 31.decembrī aprūpes iestādē atradās 621 bērns, no kuriem ilgāk par 6 mēnešiem aprūpes iestādē bija 569 bērni – tātad lielākā daļa no aprūpes iestādē ievietotajiem bērniem.

Plānoto pārbaužu laikā no pārbaudītajām bāriņtiesām **tikai viena bāriņtiesa** bija rūpīgi un regulāri aktualizējusi informāciju par iespējām bērnam no aprūpes iestādes nonākt audžuģimenes vai aizbildņa aprūpē. Atzinīgi vērtējams, ka bāriņtiesa neaizbildinājās ar bērna vecumu – 15 gadus vecs pusaudzis un veselības stāvokli – bērns ar būtiskiem veselības traucējumiem un invaliditāti, negatīvu pieredzi audžuģimēnē – audžuģimēne no bērna atteicās pēc 2 mēnešiem, bet ik pēc sešiem mēnešiem analizēja pieejamo informāciju un uzrunāja brīvās audžuģimenes. Pārējās bāriņtiesas vai nu nebija veikušas darbības ģimeniskas aprūpes nodrošināšanai, vai nebija veiktās darbības atspoguļojušas pārskatā vai lietas materiālos.

Vēršam uzmanību, ka pārskata aktualizācija nenozīmē papildināt pārskatu ar ierakstu, ka bērnam nav piemērotas audžuģimenes vai aizbildņa. Secinājumus par to, vai bērnam turpināma aprūpe aprūpes iestādē vai par iespējām aprūpi nodrošināt ģimeniskā vidē, bāriņtiesa var izdarīt tikai uz iegūtas informācijas pamata, kas atspoguļota pārskatā un lietas materiālos. VBTAI norāda uz nepieciešamību vienmēr un visos gadījumos **dokumentēt iestādes veiktās darbības aizbildņu un audžuģimenes apzināšanā**, tostarp fiksēt sarunu norises sarunu

protokolos vai pārskatos par bāriņtiesas darbību. Tāpat lietā ir jābūt aprūpes iestādes informācijai par bērna saskarsmi ar tuvām personām un pašvaldības sociālā dienesta informācijai par veikto darbu ar vecākiem, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē, kas sniegta [Bāriņtiesas noteikumu 81.³](#) un [81.⁴](#) noteiktajos terminos.

VBTAI aicina visas bāriņtiesas, atkārtoti rūpīgi iepazīties ar Bāriņtiesas darbības noteikumu prasībām attiecībā uz bērnu ievietošanu aprūpes iestādē, kā arī VBTAI metodiskajiem ieteikumiem Rokasgrāmatas bāriņtiesām 1.sējuma metodiskajos ieteikumos “Bāriņtiesas loma nodrošinot bērniem ārpusģimenes aprūpi ģimeniskā vidē” ([Rokasgrāmata bāriņtiesām, 1. sējums, 76. lpp](#))¹³, kā arī ar Labklājības ministrijas metodiskajiem ieteikumiem “Starpinstitucionālā sadarbība ģimeniskas vides nodrošināšanā ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un labās prakses ieviešana” <http://www.lm.gov.lv/upload/Vadlinijas.pdf>.

Papildus, saistībā ar aprūpes iestādē ievietoto bērnu vislabāko interešu aizsardzību, VBTAI vēlas aktualizēt viesģimeņu jautājumu. Pārbaužu gaitā trīs lietās konstatēts, ka bāriņtiesām nav informācijas, kādā viesģimenē bērns uzturas, cik ilgi un kādas ir bērna attiecības ar šo viesģimeni.

Saskaņā ar [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.² panta](#) trešo daļu, bērnu aprūpes iestāde var atļaut bērnam iestādē tikties ar personu vai nodot bērnu uz laiku šīs personas aprūpē, ja tai atbilstoši šā likuma 45.³ pantam piešķirts viesģimenes statuss un bērnu aprūpes iestāde ir guvusi pārliecību, ka viesģimene sniegs šim bērnam nepieciešamo atbalstu un spēs atbilstoši bērna vajadzībām viņu aprūpēt un uzraudzīt. Bērnu aprūpes iestāde, rakstveidā vienojoties ar viesģimeni, nosaka bērna uzturēšanās ilgumu viesģimenē, pušu tiesības un pienākumus, kā arī izmaksā tai piešķirto bērna uzturādu vai pabalstu uzturam atbilstoši laikposmam, kurā bērns atrodas citas personas aprūpē.¹⁴ Noslēgtās vienošanās apliecinātu kopiju bērnu aprūpes iestāde nosūta viesģimenes dzīvesvietas bāriņtiesai. Bāriņtiesa nodrošina regulāru viesģimenē ievietotā bērna dzīves apstākļu pārbaudi.¹⁵

Vienlaikus VBTAI uzsver, ka bāriņtiesas, kura lēmusi par bērna ievietošanu aprūpes iestādē, rīcībā ir **jābūt informācijai** par to, kādā viesģimenē bērns ciemojas, cik ilgi, un kāds ir bērna viedoklis par saskarsmi ar viesģimeni (šādai informācijai būtu jābūt atspoguļotai gan aprūpes iestādes ik pēc trīs vai sešiem mēnešiem sniegtās informācijas par bērna saskarsmi ar tuvām personām apkopojumā, gan bāriņtiesas ikgada dzīves apstākļu pārbaudes aktā un sarunu protokolā ar bērnu).

¹³ http://www.bti.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/RokagrBT_1_07042020.pdf

¹⁴ [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.² panta ceturtā daļa](#);

¹⁵ [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.² panta piektā daļa](#);

4.6. Ārpusģimenes aprūpē esoša bērna personisko un mantisko interešu aizsardzība

Vēršam uzmanību, ka bāriņtiesa ir **prioritāri atbildīga** par ārpusģimenes aprūpē nodota bērna tiesību un interešu aizsardzību¹⁶, tajā skaitā pārliecinoties par bērna aprūpi un audzināšanu pie ārpusģimenes aprūpes sniedzēja.

Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 31.pantā](#) noteikto, bāriņtiesai ir pienākums pastāvīgi uzraudzīt aizbildņu rīcību bērna personisko un mantisko tiesību un interešu nodrošināšanā, tostarp vismaz reizi gadā pārbaudot kā aizbildņi pilda savus pienākumus, noskaidrojot kā bērns jūtas aizbildņa ģimenē (vai savstarpējās attiecības ģimenē nodrošina bērna psihoemocionālo labsajūtu), kādi bērnam ir nodrošināti dzīves apstākļi (bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību), kā gada laikā aizbildnis ir rīkojies ar bērna mantu, vai aizbildnis nodrošina aizbilstamā audzināšanu (aizbildnim sevišķi jāgādā par sava aizbilstamā audzināšanu ar tādu pašu rūpību, ar kādu apzinīgi vecāki gādātu par savu bērnu audzināšanu), vai bērnam ir nodrošināts viss nepieciešamais t.sk. veselības aprūpe, izglītības nodrošināšana, brīvā laika pavadīšanas iespējas u.c.. Šāda satura informāciju bāriņtiesa var iegūt, galvenokārt, personīgi pārliecinoties par situāciju ģimenē, veicot dzīves apstākļu pārbaudes aizbildņa ģimenē, klātienē veicot pārrunas ar pašu bērnu un aizbildni, novērojot aizbildņa un bērna savstarpējās attiecības, kā arī saņemot aizbildņa norēķinu par bērna mantas pārvaldību.

[Bāriņtiesas darbības noteikumu 81¹. punkts](#) paredz, ka bāriņtiesa vismaz reizi gadā pārbauda ārpusģimenes aprūpes iestādē ievietota bērna aprūpi.

[Audžuģimenes noteikumu 4.punkts](#) paredz, ka bāriņtiesa, kas pieņēmusi lēmumu par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē, vai audžuģimenes vai specializētās audžuģimenes deklarētās dzīvesvietas bāriņtiesa (pamatojoties uz sadarbības līgumu) ne retāk kā reizi gadā sadarbībā ar atbalsta centru pārbauda dzīves apstākļus un izvērtē audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē ievietotā bērna aprūpi un viņa tiesību ievērošanu.

Bāriņtiesās veikto plānoto pārbaūžu rezultātu analīze uzrādīja, ka tikai trijās no trīsdesmit pārbaudītajām bāriņtiesām pārbaudes aktā vai kontrollapās nebija norādīts uz nepilnībām, kas saistītas ar nepietiekamu bāriņtiesu darbību bērna personisko vai mantisko interešu aizsardzības nodrošināšanā ārpusģimenes aprūpē nododam bērnam.

4.6.1. Bērna personisko interešu aizsardzība

4.6.1.1. Dzīves apstākļu pārbaude un bāriņtiesas darbības, izvērtējot iegūto informāciju

Izvērtējot konstatēto problemātiku attiecībā uz bāriņtiesu darbību bērnu personisko interešu aizstāvībā, to varētu iedalīt divos veidos – pirmkārt, netiek iegūta nepieciešamā informācija, un otrkārt, iegūstot informāciju, bāriņtiesa neveic darbības kompetences ietvaros, lai nodrošinātu bērna personisko interešu un tiesību aizsardzību.

¹⁶ [Bāriņtiesu likuma 4.panta otrā daļa, 17.panta 1., 2., 4., 7.punkts](#).

2019.gada plānotās pārbaudēs konstatēts, ka joprojām atsevišķās bāriņtiesās ir nepietiekama bāriņtiesu darbības organizācija, lai **nodrošinātu ārpusģimenes aprūpē nodota bērna dzīves apstākļu pārbaudi vismaz reizi gadā**. Tāpat uzsverams, ka **bērna viedoklis** ikgadējās dzīves apstākļu pārbaudes laikā mēdz būt nepilnīgi noskaidrots, vai netiek noskaidrots vispār, ja bērns uz apsekošanas brīdi neatrodas dzīvesvietā (piemēram, ir izglītības iestādē).

Līdz ar to konstatēts, ka ir gadījumi, kad bāriņtiesas savlaicīgi neiegūst informāciju, kas ir tieši saistīta ar bērna tiesību aizsardzības pilnvērtīgu nodrošināšanu, kā rezultātā var tikt būtiski apdraudēta bērna psihofizioloģiskā attīstība, savlaicīga atbilstoša atbalsta sniegšana un preventīva iespējamo problēmu bērna audzināšanā un aprūpē novēršana.

Svarīgi!!!

Dzīves apstākļu pārbaudes aktam un sarunu protokoliem jāsaturs vispusīga informācija, lai gūtu pilnīgu pārliecību par bērna aprūpi un audzināšanu, kā arī paša bērna labsajūtu aizbildņa ģimenē.

Nemot vērā, ka gan bāriņtiesas, gan citas institūcijas, ir norādījušas uz atšķirīgu bāriņtiesu izpratni un praksi par to, kāda informācija noskaidrojama dzīves apstākļu pārbaudes laikā, VBTAI sadarbībā ar Labklājības ministriju ir **izstrādājušas [paraugveidlapas](#)** aizbildnībā, audžuģimenē un aprūpes iestādē esošā bērna dzīves apstākļu pārbaudei un **sarunu protokola paraugus** bērna viedokļa noskaidrošanai¹⁷. VBTAI lūdz bāriņtiesas **turpmākajā darbībā izmantot minētās veidlapas. [Saite VEIDLAPU lejupielādei Word formātā](#)**

VBTAI vērs uzmanību, ka bērna viedoklim veltāma īpaša vērība, jo tikai sarunā, kuras laikā ir gūta pietiekama bērna uzticība, iespējams noskaidrot, vai bērns pie ārpusģimenes aprūpes nodrošinātāja saņem savai attīstībai atbilstošu aprūpi un audzināšanu.

Izvērstāku skaidrojumu par bērna uzskatu respektēšanu lūdzam skatīties Rokasgrāmatā bāriņtiesām, 1.sējuma 1.4.apakšnodaļā – Bērna uzskatu respektēšana ([Rokasgrāmatā bāriņtiesām, 1. sējums, 16. lpp](#))¹⁸.

Pārbaucēju laikā secināts, ka ļoti daudzās lietās neseko bāriņtiesas darbības, kas būtu saistītas ar ikgadējā bērna dzīves apstākļu pārbaudē un sarunā ar bērnu noskaidroto informāciju. Vēršam uzmanību, ka bērna dzīves apstākļu pārbaudes mērķis ir gūt pārliecību par ārpusģimenes aprūpē nodotā bērna vislabāko interešu nodrošināšanu. Līdz ar to ikgadējās apsekošanas laikā iegūtā informācija bāriņtiesai ir jāizvērtē un nepieciešamības gadījumā jāveic darbības, lai novērstu konstatētās problēmas bērna aprūpē un audzināšanā.

¹⁷ http://www.bti.gov.lv/lat/barintiesas/metodiskie_ieteikumi_/?doc=5593&page=

¹⁸ http://www.bti.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/RokagrBT_1_07042020.pdf

Piemērs

Dzīves apstākļu pārbaudes aktā fiksētā informācija:

Bāriņtiesa veikusi Jāņa Apsīša dzīves apstākļu pārbaudi aizbildnes ģimenē. Pārbaudes laikā bāriņtiesa konstatēja, ka Jānis ar aizbildnes ģimeni dzīvo 70 m² lielā privātmājā ciemata centrā. Ir piemājas saimniecība, kur audzē dārzeņus ģimenes vajadzībām. Tiek turētas vistas, truši. Apkārtnē sakopta, māja tīra, ir sadzīviska nekārtība, ko rada bērnu rotaļlietas. Jānis istabu dala ar vēl diviem zēniem – aizbildnes dēlu Juri un audžuģimenē (aizbildnei ir arī audžuģimenes statuss) uzņemto Kārli. Zēnu istabā ir viena divstāvīgā gulta un izvelkamais krēsls, viens rakstāmgalds, plaukti zēnu mantām. Ģimenē vēl dzīvo Madara un Ieva, kuras ir ievietotas audžuģimenē, kā arī Egija, kas ir nesen dzimušī bioloģiskā meita. Ģimenē dzīvo aizbildnes dzīvesbiedrs Egons.

Sarunā ar Jāni bāriņtiesa noskaidroja, ka viņš jūtas labi, aizbildnes ģimenē patīk. Reizēm strīdas ar pārējiem bērniem, it īpaši Ievu, kurai patīkot visus komandēt. Ieva esot nejauka un apsūkājoties. Ar aizbildni attiecības esot labas, viņa daudz laika pavada ar mazo Egiju. Jānis arī labprāt palīdzot pieskatīt Egiju, stumjot ap pagalmu ratiņus. Egons reti esot mājās, viņi kopā mēdzot strādāt – apkopt trušu būrus vai citus darbus. Jānis pastāsta, ka viņam nepatīk skolā, jo tur visi kliegz un kaujās, arī mācībās neesot viegli. Jānis gribētu kā visi bērni būt katru dienu mājās, nevis palikt internātā.

Sarunā ar aizbildni noskaidrots, ka problēmu bērnu aprūpe nav. Visiem esot sadalīti pienākumi. Reizēm braucot ekskursijās, vai uz pilsētu uz kafejnīcu, apmeklē pagasta kultūras nama pasākumus. Jānim neesot labas sekmes, skolotāja sūdzoties arī par uzvedību. Mājās ar uzvedību problēmu nav, reizēm sastrīdas bērni savā starpā, bet ne nopietni. Bērnu disciplinējot tādā veidā, ka pārrunājot izdarīto, ierobežojot datora lietošanu. Ar bērniem vairāk nodarbojas aizbildne, viņas dzīvesbiedrs strādājot un neesot laika iesaistīties bērnu aprūpē, kaut ko brīvdienās kopā padarot. Ārpusģimenes atbalsta centrs ir piedāvājis apmācības zināšanu pilnveidei, bet šobrīd, kamēr Egija ir maza, aizbildnei neesot iespējas apmeklēt apmācības.

Analizējot dzīves apstākļu aktā atspoguļoto, jautājumi, uz kuriem būtu bijis svarīgi vērst uzmanību jau pārbaudes gaitā:

- Visu ģimenes locekļu viedoklis par savstarpējām attiecībām, t.sk., pārējo bērnu, it īpaši Ievas (ar ko viskonfliktējošākās attiecības) un pārējo zēnu – Jura un Kārļa (ar ko tiek dalīta privātā telpa – istaba) viedoklis;
- Aizbildnes dzīvesbiedra Egona iesaiste daudzo bērnu aprūpē un audzināšanā, attiecības ar audžuģimenē un aizbildnībā nodotajiem bērniem. Nepieciešams viņa viedoklis par savstarpējām attiecībām ģimenē;
- Vai aizbildne ir informēta par Ievas un Jāņa konfliktējošām attiecībām, viņas vērojumi un secinājumi;
- Vai zēnu istabas aprīkojums ir atbilstošs un pietiekošs, lai nodrošinātu viņiem piemērotus apstākļus skolas darbu veikšanai, naktsmiegam un atpūtai?
- Kādēļ Jānim jāmacās internātskolā? Vai ir noskaidrotas iespējas zēnam mācīties dzīvesvietai tuvumā esošā izglītības iestādē? Vai ir iespējams, ja mācības konkrētajā

skolā ir dēļ nepieciešamības īstenot Jānim piemērotu mācību programmu, nodrošināt zēna nokļūšanu uz skolu un atpakaļ ikdienā, bez nakšņošanas internātā?

- Vai aizbildne ir informēta par zēna problēmām izglītības iestādē gan attiecībā uz izglītības ieguvu, gan attiecībām ar skolasbiedriem. Ko aizbildne ir darījusi, lai palīdzētu risināt Jāņa uzvedības problēmas?

Bāriņtiesas darbības, kurām jāseko, kad ir izanalizēta pārbaudes laikā iegūtā informācija:

- Pieprasīt informāciju Jāņa izglītības iestādei par zēna sekmēm, uzvedību, attiecībām ar skolasbiedriem. Lūgt sniegt izglītības iestādes viedokli par nepieciešamību zēnam uzturēties skolas internātā un sniegt informāciju par aizbildnes iesaisti bērna izglītības procesa nodrošināšanā un iespējamo problēmu risināšanā;
- Pieprasīt informāciju Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centram par viņu vērojumiem attiecībā uz aizbildnes/audžuģimenes spēju veikt pilnvērtīgu bērna aprūpi un audzināšanu, vai ir nepieciešami un piedāvāti atbalsta pasākumi aizbildnei?
- Pieprasīt informāciju Sodū reģistram par Egonu, informāciju pievienot lietai (ja šāda informācija nav jau iegūta);
- Atkārtotas pārrunas ar zēna aizbildni par jautājumiem, kas saistīti ar zēna problēmām izglītības iestādē, iespējām sniegt zēnam nepieciešamo atbalstu, nepieciešamo speciālistu piesaisti problēmas risināšanai. Sadarbībā ar aizbildni izvērtēt iespējas nodrošināt zēnam iespēju no izglītības iestādes nokļūt mājās ik dienu.
- Veikt pārrunas ar aizbildni par bērna savstarpējām attiecībām ģimenē, konfliktsituācijām starp levu un Jāni;
- Nepieciešamības gadījumā pēc noteikta laika iegūt informāciju, lai pārliicinātos, kādas darbības aizbildne ir veikusi, lai rastu risinājumu Jāņa vislabāko interešu aizsardzībai.

Tātad – ja bāriņtiesas rīcībā nonāk informācija par iespējamām problēmām ārpusģimenes aprūpē nodota bērna pilnvērtīgu tiesību un interešu aizsardzībā (vai nu dzīves apstākļu pārbaudes laikā, vai no audžuģimeņu iesniegtajiem psihofizioloģiskās attīstības pārskatiem, vai tml.), no lietas materiāliem jāgūst pārliecība, ka **bāriņtiesa ir reaģējusi uz saņemto informāciju, to izvērtējusi, veikusi papildus informācijas iegūšanu, kā arī sniegusi nepieciešamos norādījumus un atbalstu** aizbildnim, audžuģimenei vai aprūpes iestādes vadītājam, lai nodrošinātu bērna vislabāko interešu aizsardzību.

4.6.1.2. Ārpusģimenes aprūpē nodota bērna saskarsmes tiesība

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.pantā](#) noteiktas ārpusģimenes aprūpē nodota bērna tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar vecākiem, kā arī ar brāļiem, māsām, vecvecākiem un personām, ar kurām bērns ilgu laiku ir dzīvojis nedalītā saimniecībā (turpmāk – tuvinieki), izņemot gadījumus, kad tas kaitē bērna veselībai, attīstībai un drošībai vai rada draudus aizbildņiem, audžuģimenēm, bērnu aprūpes iestāžu darbiniekiem vai citiem bērniem.

Apkopojot pārbaudžu rezultātus secināms, ka pusē no pārbaudītajām bāriņtiesām **netiek veltīta pienācīga vērība bērna saskarsmes tiesības jautājumam**. Tas nozīmē, ka no lietu materiālos esošās informācijas nav iespējams pārliicināties, vai un ar kādu regularitāti bērns uztur kontaktus ar tuviniekiem. Tāpat konstatēts, ka situācijās, kad, piemēram, dzīves apstākļu pārbaudē konstatēts, ka bērna tuvinieki interesi par bērnu neizrāda, neseko bāriņtiesas

darbības, lai izvērtētu saskarsmes trūkuma iemeslus un iespējas veicināt saskarsmi. Vienlaikus secināts, ka vairākās lietās nav izsekojams, kas ir bērna radnieki vai citas tuvas personas, ar kurām bērns varētu uzturēt personiskas attiecības. It īpaši tas novērots aizbildnības vai audžuģimeņu lietās, kur lieta nodota pārraudzībai citas pašvaldības bāriņtiesā.

Kopumā vērojams, ka saskarsmes tiesības realizācijas jautājums no bāriņtiesu puses netiek iniciēts, jo lietās, kur ir informācija par bērna saskarsmi ar tuviniekiem, tā pārsvarā ir vai nu tuvinieku, vai bērna uzturēta. Tāpat vērojams, ka, lai arī aizbildņiem un audžuģimenēm, kā arī aprūpes iestādes vadītājiem kā bērna likumiskajiem pārstāvjiem ir normatīvajos aktos¹⁹ noteikts pienākums veicināt ģimenes saišu atjaunošanos, ārpusģimenes aprūpes sniedzēji neveic aktīvas darbības, lai veicinātu un nodrošinātu bērna kontaktus ar tuviniekiem. Savukārt bāriņtiesas neveltī pienācīgu vērību aizbildņu, audžuģimeņu un aprūpes iestāžu vadītāju izpratnes veicināšanai par minētā pienākuma pildīšanu.

Svarīgi!!!

Bāriņtiesām kā prioritāri atbildīgām par ārpusģimenes aprūpē nodota bērna tiesību un interešu aizsardzību, ikviena bērna lietā jāpārzina tuvo personu loks, ar kurām bērna interesēs varētu būt personisku attiecību uzturēšana, un jāveic aktīvas darbības, lai sniegtu atbalstu ārpusģimenes aprūpes nodrošinātājam veicināt bērna saskarsmi.

Vienlaikus uzsverams, ka bāriņtiesas pienākums ir objektīvi novērtēt situāciju un nepieciešamības gadījumā lemt par personisku attiecību un tiešu kontaktu uzturēšanas tiesību ierobežošanu, ja tas kaitē bērna veselībai, attīstībai un drošībai vai rada draudus aizbildņiem, audžuģimenēm, bērnu aprūpes iestāžu darbiniekiem vai citiem bērniem.²⁰

4.6.1.3. Adopcijas jautājumi

Lai arī 2019.gadā veikto plānoto pārbaužu laikā adopcijas lietas kā atsevišķa lietu kategorija netika skatītas, atsevišķās bāriņtiesu lietās VBTAI aktualizēja jautājumu par bāriņtiesu darbības trūkumiem, kas lieguši bērnam savlaicīgi nonākt adopcijā, tādējādi nodrošinot viņa tiesības augt ģimenē, drošā un stabilā vidē.

Piecās bāriņtiesās VBTAI norādīja uz **nesniegtu, vai novēloti sniegtu** informāciju Labklājības ministrijai par adoptējamu bērnu. 2019.gadā VBTAI arī ir saņēmusi informāciju par Labklājības ministrijas konstatētiem pārkāpumiem bāriņtiesu darbībā attiecībā uz savlaicīgas informācijas sniegšanu vairāk kā 20 bērnu gadījumos.

Svarīgi!!!

Bāriņtiesai, attiecībā uz bērna tiesību aizsardzību no adopcijas perspektīvas ir divi galvenie pienākumi: pirmkārt, nodrošināt, ka savlaicīgi tiek pārskatīta lieta par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vai prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai, otrkārt, pēc iespējas ātrāk tiek sniegta informācija Labklājības ministrijai par adoptējamu bērnu.

¹⁹ [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.pants, 44.panta trešā daļa](#)

²⁰ [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta](#) pirmā un otrā daļa

Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.794 „[Kārtība, kādā nodrošina adoptējamo bērnu un to personu uzskaiti, kuras vēlas adoptēt bērnu](#)” [2.punktā](#) noteikts, ka reģistrs ir valsts informācijas sistēma, un tā pārzinis ir Labklājības ministrija. Ziņu iekļaušanu reģistrā, to apstrādi, aktualizēšanu, labošanu, glabāšanu, izmantošanu un reģistra uzturēšanu nodrošina Labklājības ministrija. Ņemot vērā minēto, adoptācijas reģistrā iekļaujama informācija par katru bērni un bez vecāku gādības palikušu bērnu, kurš ir adoptējams. Par adoptējamu bērnu uzskatāms bērns, kura vecāki vai aizbildnis devis piekrišanu bērna adoptācijai, vecākiem ar tiesas spriedumu atņemtas bērna aizgādības tiesības, bērna vecāki ir miruši, bērna vecāki vai viņu dzīvesvieta nav zināma.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumu Nr.667 “[Adopcijas kārtība](#)” (turpmāk – Adopcijas kārtība) prasībām, aprūpes iestādes vadītājs aizpilda bērna uzskaites lapu un nosūta to ministrijai, kā arī informē par to bāriņtiesu, kura pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi **mēneša laikā** kopš dienas, kad noskaidrots bērna viedoklis un bērns kļuvis adoptējams²¹.

Par aizbildnībā nodotu bērnu ziņas kā par adoptējamu bērnu, kopā ar aizbildņa apliecinājumu par piekrišanu adoptācijai (apliecinātu kopiju) Labklājības ministrijai tiek sniegtas tad, ja aizbildnis piekrīt bērna adoptācijai citā ģimenē²². Bāriņtiesa, kura pieņēmusi lēmumu par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, **divu mēnešu laikā** no dienas, kad bērns kļuvis adoptējams, noskaidro aizbildņa viedokli par bērna adoptāciju aizbildņa ģimenē vai citā ģimenē.²³

Savukārt, ja bērns atrodas audžuģimenē vai specializētā audžuģimenē, bāriņtiesa, kura pieņēmusi lēmumu par bērna ievietošanu audžuģimenē, **divu mēnešu laikā** no dienas, kad bērns kļuvis adoptējams, noskaidro, vai audžuģimene vēlas adoptēt audžuģimenē esošo bērnu, un, ja audžuģimene nav izteikusi vēlmi viņu adoptēt, nosūta bērna uzskaites lapu ministrijai²⁴.

Svarīgi!!!

Ziņas par bērnu sniedzamas, tiklīdz bērni ir kļuvuši adoptējami, tajā skaitā gadījumos, kad bērns nevēlas tikt adoptēts, vai bērna viedokli nav iespējams noskaidrot. Bērna viedoklis par adoptāciju fiksējams uzskaites lapā.

Piemērs

Pārbaudes laikā tika konstatēts, ka divās lietās, kur aizbildnībā vairākus gadus (bērni aizbildnībā nodoti zīdaiņu vecumā) atradās bērni vecumā līdz trīs gadu vecumam, nebija informācijas par to, vai ir noskaidrots aizbildņa viedoklis par bērna adoptāciju, lai gan bērni juridiski brīvi bija kļuvuši jau vairāk kā pirms diviem mēnešiem. Pēc pārbaudes VBTAI saņēma bāriņtiesu informāciju, ka ir uzsākts bērnu adoptācijas process, jo pārbaudes aktā bāriņtiesām tika norādīts uz nepieciešamību noskaidrot aizbildņa viedokli par bērna adoptāciju.

²¹ Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumu Nr.667 “[Adopcijas kārtība](#)” [10.punkts](#);

²² Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumu Nr.667 “[Adopcijas kārtība](#)” [14.punkts](#);

²³ Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumu Nr.667 “[Adopcijas kārtība](#)” [11.punkts](#);

²⁴ Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumu Nr.667 “[Adopcijas kārtība](#)” [15.punkts](#).

VBTAI pauž pārliecību, ka bērnu adopcija būtu notikusi daudz savlaicīgāk, ja bāriņtiesas lēmums par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai būtu pieņemts normatīvo aktu noteiktajos termiņos (prasība tiesā aizgādības tiesību atņemšanai iesniegta vairāk kā gadu pēc bērnu šķiršanas no ģimenes), kā arī savlaicīgi būtu uzrunāti aizbildņi par nepieciešamību sniegt piekrišanu bērna adopcijai.

4.6.2. Bērna mantisko interešu aizsardzība

Plānoto pārbaūžu laikā visbiežāk konstatētie trūkumi bāriņtiesu darbībā attiecībā uz ārpusģimenes aprūpē nodoto bērnu mantisko interešu aizsardzību ir:

1. netiek pieprasīts un lietai pievienots bērna mantas saraksts par bērnam piederošajām personiskajām mantām, kad bērnam tiek nodrošināta ārpusģimenes aprūpe;
2. savlaicīgi nepieprasīti un nepilnīgi aizpildīti ikgadējie norēķini par bērna mantas pārvaldību;
3. aizbildņi nav informēti par pienākumu pieprasīt bērnam uzturlīdzekļus;
4. nav nodrošināta apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšana bērnam;
5. novēloti pieprasīta vai nepieprasīta valsts kompensācija cietušajam.

4.6.2.1. Netiek pieprasīts un lietai pievienots bērna mantas saraksts par bērnam piederošajām personiskajām mantām, kad bērnam tiek nodrošināta ārpusģimenes aprūpe

[Civillikuma 270.pants](#) paredz, ka pēc aizbildnības pieņemšanas aizbildnis vispirms noskaidro nepilngadīgā mantas sastāvu un sastāda tās sarakstu. Sarakstu izgatavo vienā eksemplārā — oriģinālu glabā bāriņtiesā, bet kopiju izsniedz aizbildnim. Minētais attiecināms arī uz aprūpes iestādes vadītāju²⁵. Savukārt audžuģimenē ievietota bērna mantas sarakstu sastāda bāriņtiesa, jo saskaņā ar [Audžuģimenes noteikumu 74.punktu](#) bāriņtiesa, kas pieņēmusi lēmumu par bērna ievietošanu audžuģimenē, vai, ja to paredz šo noteikumu [4.punktā](#) noteiktais sadarbības līgums, audžuģimenes deklarētās dzīvesvietas bāriņtiesa, aizstāv audžuģimenei nodotā bērna personiskās un mantiskās intereses attiecībās ar vecākiem un citām personām saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 18.](#) un [21.pantu](#). Savukārt atsevišķās lietās konstatēts, ka pievienotais mantas saraksts aizpildīts nepilnīgi un neatbilst citai lietā esošai informācijai.

4.6.2.2. Savlaicīgi nepieprasīti un nepilnīgi aizpildīti ikgadējie norēķini par bērna mantas pārvaldību

[Bāriņtiesu likuma 31.panta](#) trešajā daļā noteikts, ka bāriņtiesa katru gadu līdz 1.februārim, kā arī aizbildnībai beidzoties, saņem un pārbauda aizbildņa iesniegto norēķinu. Bāriņtiesas priekšsēdētājs apstiprina norēķinu. [Bāriņtiesu likuma 36.panta](#) pirmās daļas 2.punkts paredz, ka bāriņtiesa katru gadu pieprasa no ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītāja norēķinu par bērna mantas pārvaldību, ja bērna mantas pārvaldībai nav iecelts sevišķais aizbildnis. Savukārt audžuģimenē ievietotā bērna mantisko interešu uzraudzībai ikgadējo norēķinu sastāda bāriņtiesa, pamatojoties uz [Audžuģimenes noteikumu 74.punktu](#).

Ikgadējā norēķinā ietvertajai informācijai ir jābūt atbilstošai lietā esošajai informācijai. Piemēram, ja no lietas materiāliem ir secināms, ka bērnam ir piešķirta valsts kompensācija

²⁵ Atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 35.panta](#) otrajai daļai institūcijā ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs

cietušajam, tam jābūt atspoguļotam arī ikgadējā norēķinā. Tāpat bāriņtiesai jāvērs vērību uz ikgadējā norēķinā atspoguļoto informāciju, ja bērnam pieder naudas līdzekļi – norēķinā jāatspoguļo aktuālākā informācija par bērna naudas līdzekļu stāvokli, jebkuras izmaiņas – gan naudas pieaugums vai samazinājums, norādot pamatojumu, ja notikušas kādas izmaiņas.

4.6.2.3. Aizbildņi nav informēti par pienākumu pieprasīt bērnam uzturlīdzekļus

Pārbaužu laikā bāriņtiesu vērība tiek vērsta uz nepieciešamību pārliecināties, vai aizbildnis ir pieprasījis uzturlīdzekļus bērnam no vecākiem. [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 35.panta](#) trešā daļa nosaka, ja ārpusģimenes aprūpes pakalpojumi tiek nodrošināti, ieceļot bērnam aizbildni, vecākiem ir pienākums maksāt aizbildnim uzturlīdzekļus bērnam nepieciešamajā apmērā, bet ne mazāk, kā noteikts normatīvajos aktos par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam. Savukārt [minētā panta ceturrtā daļa](#) paredz, ka gadījumā, ja vecāki uzturlīdzekļus nemaksā, aizbildnim ir pienākums nodrošināt, ka bērns saņem uzturlīdzekļus no saviem vecākiem. Lai to nodrošinātu, aizbildnim ir tiesības vērsties tiesā. Informācijai par to, vai aizbildnis ir pieprasījis uzturlīdzekļus no bērna vecākiem vai Uzturlīdzekļu garantiju fonda, jābūt atspoguļotam ikgadējā norēķinā par bērna mantas pārvaldību.

4.6.2.4. Nav nodrošināta apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšana bērnam

Nemot vērā to, ka bāriņtiesai, kura lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi, ir pilna informācija par bērna vecākiem, tai, jāpārliecinās, vai ir nokārtota bērnam pienākošā apgādnieka zaudējuma pensija.

Ministru kabineta 2016.gada 5.jūlija noteikumu Nr.427 “[Noteikumi par valsts pensijas piešķiršanas, pārrēķināšanas un izmaksas nosacījumiem un kārtību](#)” [9.punkts](#) nosaka, ja nepilngadīga persona ir ievietota bērnu aprūpes iestādē, iesniegumu un dokumentus pensijas pieprasīšanai iesniedz aprūpes iestādes vadītājs kā bērna aizbildnis, iesniegumā norādot uz bērna vārda atvērtā konta numuru. Minēto noteikumu [4.punkts](#) paredz, ja personai ir iecelts aizbildnis vai aizgādnis, iesniegumu pensijas piešķiršanai un nepieciešamos dokumentus iesniedz aizbildnis vai aizgādnis, pamatojoties uz dokumentiem, kas apliecina aizbildnības vai aizgādības faktu un tiesību apjomu. Šādā gadījumā iesniegumā norāda ziņas gan par sevi, gan par pensijas pieprasītāju. Audžuģimenē ievietotā bērna intereses, situācijā, kad bērnam radies tiesisks pamats saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, pārstāv bāriņtiesa un veic nepieciešamās darbības, apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršanai, saņemšanai un ieskaitīšanai uz bērna vārda atvērtā kontā.

Aprūpes iestādē un audžuģimenē ievietotam bērnam apgādnieka zaudējuma pensijai jātiek pārskaitītai un uzkrātai uz bērna vārda atvērtā bankas kontā un bāriņtiesa par konta stāvokli un uzkrājumu pārliecinās, apstiprinot ikgadējos norēķinus par bērna mantas pārvaldību.

4.6.2.5. Novēloti pieprasīta vai nepieprasīta valsts kompensācija cietušajam

Kārtību, kādā Juridiskās palīdzības administrācija izmaksā valsts kompensāciju cietušajam, un valsts kompensācijas apmēru, reglamentē likums “[Par valsts kompensāciju cietušajiem](#)”. Atbilstoši minētā likuma normām tiesības uz valsts kompensāciju ir cietušajiem - fiziskajām personām, kuras Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzītas par cietušajiem, un kurām ar tišu noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums – fiziskas ciešanas, mantisks zaudējums vai

morāls aizskārums. Atbilstoši likuma “[Par valsts kompensāciju cietušajiem](#)” [3.panta otrajā daļā](#) noteiktajam, cietušajam ir tiesības uz valsts kompensāciju arī tad, ja noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai viņa līdzdalībnieks nav noskaidrots vai viņš saskaņā ar Krimināllikumu nav saucams pie kriminālatbildības.

Valsts kompensāciju pieprasa un attiecīgu pieprasījuma veidlapu aizpilda un paraksta nepilngadīgā cietušā likumiskais pārstāvis. Ievērojot minēto, ja bērnam nodibināta aizbildnība, pieprasījumu sagatavo bērna aizbildnis, ja bērns atrodas bērnu aprūpes iestādē – aprūpes iestādes vadītājs, savukārt, ja bērns ar bāriņtiesas lēmumu ievietots audžuģimenē – pieprasījumu iesniedz bāriņtiesa.

Likuma “[Par valsts kompensāciju cietušajiem](#)” [9.pants](#) **paredz termiņu**, kādā iesniedzams valsts kompensācijas pieprasījums, proti, attiecīgo pieprasījumu Juridiskās palīdzības administrācijai iesniedz triju gadu laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem, kas šai personai dod tiesības to darīt.

Praksē aizvien konstatēti gadījumi, kad valsts kompensācija pieprasīta novēloti vai netiek pieprasīta vispār. Ievērojot minēto, prioritārai bērna tiesību aizsardzības nodrošināšanai, bāriņtiesas pienākums ir ievērot likumā “[Par valsts kompensāciju cietušajiem](#)” noteikto valsts kompensācijas pieprasījuma iesniegšanas termiņu.

Tāpat, īstenojot bāriņtiesas pienākumus aizbildnības uzraudzībā un bērnu aprūpes iestādē ievietota bērna tiesību un interešu ievērošanas uzraudzības pasākumus, bāriņtiesai jāpārlicinās, vai attiecīgu pieprasījumu iesniedzis aizbildnis, iestādes vadītājs un kompensācija izmaksāta, tādējādi pienācīgi realizējot nepilngadīgā cietušā tiesības uz valsts kompensāciju. Ārpusģimenes aprūpē nodotam bērnam izmaksājamā valsts kompensācija cietušajam ir ieskaitāma bērna vārdā atvērtā bankas kontā.

Svarīgi!!!

Bāriņtiesas pienākums ir pārlicināties, ka bērna likumiskais pārstāvis ir veicis nepieciešamās darbības, lai pieprasītu bērnam pienākošos valsts kompensāciju cietušajam likumā noteiktajā termiņā un nokārtojīs tās ieskaitīšanu uz bērna vārda atvērtā kontā.

VBTAI ieskatā valsts kompensācijas cietušajam mērķis ir kompensēt noziedzīgā nodarījumā nodarīto (gan morālo, gan fizisko) kaitējumu un tās izlietošana ir skatāma kopsakarībā ar palīdzības sniegšanu cietušajam bērnam, nozieguma rezultātā radīto traumatisko seku mazināšanai – respektīvi, izlietojama mērķim jābūt bērna emocionālā un fiziskā stāvokļa uzlabošanai vai stabilizēšanai, saskaņā ar sociālās rehabilitācijas vardarbībā cietušam bērnam atzinuma ieteikumiem, piemēram, papildus psihoterapijas vai mūzikas/mākslas terapijas apmaksai, specifisku medikamentu vai medicīnisku procedūru apmaksai.

Tādēļ bērna aizbildnis, aprūpes iestādes vadītājs vai audžuģimene bērnam izmaksāto valsts kompensāciju cietušajam drīkst izlietot tikai pamatojoties uz īpašu bāriņtiesas lēmumu, ar kuru atļauts no bērna konta noņemt noteiktu naudas summu konkrēta mērķa, kas balstīts bērna emocionālās vai fiziskās labklājības uzlabošanas vajadzībās, apmaksai. Par naudas izlietojumu bāriņtiesā iesniedzama atskaite.

4.7. Bāriņtiesas darbība atbilstoši normatīvo aktu prasībām un labas pārvaldības principam

Paralēli fokusam uz bērnu prioritāru tiesību un interešu aizsardzību, pārbaudītajās lietās VBTAI vērību vērš arī uz bāriņtiesu pienākumu ievērot normatīvo aktu prasības, kas garantē tās tiesisku un administratīvā procesa dalībnieku tiesības respektējošu darbību.

Būtiskākās nepilnības, kas konstatētas 2019.gadā, līdzīgi kā iepriekšējos gados ir:

- netiek ievērota [Bāriņtiesas darbības noteikumu 45.punkta](#) prasība vismaz 10 darbdienas pirms bāriņtiesas sēdes nosūtīt uzaicinājumu administratīvā procesa dalībniekiem, tulkam, speciālistam un institūcijai, kuras kompetencē ir sniegt atzinumu izskatāmajā lietā;
- bāriņtiesu lēmumu noraksti nav nosūtīti atbilstoši [Bāriņtiesas darbības noteikumu 70.punktā](#) noteiktajam, ka bāriņtiesa lēmumu rakstiski noformē un apzīmogo un tā norakstu nosūta administratīvā procesa dalībniekam 10 darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas;
- atsevišķās bāriņtiesās nav ievērotas [Bāriņtiesas darbības noteikumu 39.punkta](#) prasības, kas nosaka, ka dokumentus lietai pievieno hronoloģiskā secībā, sanumurē, kā arī sastāda lietā esošo dokumentu sarakstu.

Ievērojot minēto, VBTAI lūdz bāriņtiesas pārskatīt, vai dokumentu aprītē tiek ievērotas normatīvo aktu prasības attiecībā uz noteiktiem termiņiem uzaicinājumu, lēmumu, kā arī citas informācijas nosūtīšanai vai sniegšanai.

Papildus informācija par termiņiem, kādos informācija par bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem sniedzama citām institūcijā skatāma VBTAI metodiskajos ieteikumos “Institūciju informēšana par bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem” ([Rokasgrāmata bāriņtiesām, 2. sējums, 108. lpp](#))²⁶

²⁶ http://www.bti.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/RokagrBT_2_07042020.pdf